

že 50 let

OBRNO-PODJETNIŠKA
ZBORNICA SLOVENIJE

Nujni ukrepi
za rast in razvoj
malega gospodarstva

2019

Zahteve slovenske obrti in podjetništva

17. FORUM
obrti in podjetništva

www.ozs.si

Projekt KRUSPOP: »Krepitev usposobljenosti socialnih partnerjev s področja obrti in podjetništva«

Projekt sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija. Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, 11 prednostne osi: Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, učinkovita javna uprava, podpora razvoju NVO ter krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev.

Izdala: **Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije**, Ljubljana, maj 2019

Uredila: **Danijel Lamperger, mag. Maja Rigač**

Izvodov: 1200

Oblikovanje in postavitve: **Uvid.si d.o.o.**

Tisk: **Grafika Gracer d.o.o.**

Pisne predloge so posredovali:

strokovne službe OZS: svetovalci pri OZS; strokovne sekcije in odbor pri Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije; območne obrtno-podjetniške zbornice; Sklad obrtnikov in podjetnikov.

CIP - Kataložni zapis o publikaciji

Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

334.712(4974)(082)

ZAHTEVE slovenske obrti in podjetništva 2019 : nujni ukrepi za rast in razvoj malega gospodarstva / [uredila Danijel Lamperger, Maja Rigač]. - Ljubljana : Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije, 2019

ISBN 978-961-6560-59-7

1. Lamperger, Danijel

COBISS.SI-ID 299735552

Kazalo

20 NAJ ZAHTEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2019	6
SEZNAM ZAHTEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2019	8
UVOD	15
I. DELOVNO-PРАВNA ZAKONODAJA, ZDRAVSTVENI IN POKOJNINSKI SISTEM	18
II. ČEZMEJNO IZVAJANJE STORITEV	38
III. DAVČNA OPTIMIZACIJA	44
IV. VEČJA FINANČNA DISCIPLINA IN IN PRENOVA SISTEMA JAVNEGA NAROČANJA	59
V. POKLICNO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE TER IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH	75
VI. POSLOVNO OKOLJE	79
VII. VARSTVO OKOLJA	86
VIII. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI	90
IX. GLAVNI DOSEŽKI V LETU 2018	116
X. ABOUT THE CHAMBER OF CRAFT AND SMALL BUSINESS OF SLOVENIA	118

20 naj zahtev

I. TRG DELA

sprememba Zakona o delovnih razmerjih, sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno, sprememba Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

- Določiti nov odpovedni razlog (redefinicija odpovednega razloga) [2011]
- Uvedba sklada za odpravnine delavcem [2005]
- Ustanovitev paritetnega sklada za gradbeništvo [2015]
- Polna pokojnina in nadaljevanje dejavnosti [2014]

II. ZDRAVSTVENI SISTEM

sprememba Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, sprememba Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

- Drugačna ureditev regresnih zahtevkov zavodov do delodajalcev v primeru nesreče pri delu [2012]
- Nadomestila v času bolniškega staleža naj se skrajšajo na 20 koledarskih dni [2005]
- Uvedba enega čakalnega dneva, ko bolniški stalež bremeni zavarovanca [2014]
- Ureditev poklicnih bolezni v povezavi s celovito prenovo zdravstvenega sistema [2018]

III. DAVČNI SISTEM

sprememba Zakona o dohodnini, sprememba Zakona o DDV, sprememba Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb

- Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja [2016]
- Zahteve glede novega nepremičninskega davka [2015]
- Sprememba dohodninske lestvice in znižanje prispevkov [2014]
- Uvedba tretje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela ter za izdelke domače in umetnostne obrti [2015]

2019 slovenske obrti in podjetništva

IV. IZOBRAŽEVALNI SISTEM

- Učinkovitejši sistem poklicnega izobraževanja in izobraževanja odraslih (2015)
- Zagotovitev sredstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov (2014)

V. POSLOVNO OKOLJE

- Sistemsko financiranje reprezentativnih zbornic (2014)
- Sprememba metodologije za izračun omrežnin in zmanjšanje administrativnih obveznosti na področju odpadkov (2015)
- Odprava administrativnih ovir pri čezmejnem izvajanju storitev (2017)
- Finančna pomoč prevzemnikom družinskih podjetij (2018)
- Plačilo nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice (2007)
- Zagotoviti plačevanje davkov in prispevkov na enoten plačilni nalog (2007)

SEZNAM ZAHTEV SLOVENSKE OBRTI IN PODJETNIŠTVA 2019

I. DELOVNO – PРАВNA ZAKONODAJA, ZDRAVSTVENI IN POKOJNINSKI SISTEM

1. Določiti nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec lahko delavcu odpovedal pogodbo o zaposlitvi v primeru, ko le-ta ne more opravljati dela
2. Spremeniti določbe o vročanju odpovedi pogodbe o zaposlitvi
3. Ukinitve dodatka za delovno dobo
4. Sprememba definicije delovnega časa
5. Skrajšati rok delodajalca za določitev letnega razporeda neenakomerne razporeditve delovnega časa
6. Možnost, da lahko delavec da soglasje za pobot delodajalčeve terjatve do njega pred nastankom delodajalčeve terjatve
7. Sklad za odpravnine delavcem
8. Določiti, da ima delodajalec tudi za čas trajanja postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga in v času teka odpovednega roka pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela, možnost delavcu določiti prepoved opravljanja del
9. Izenačiti delovnopравни položaj poslovnih oseb, prokuristov in vodilnih delavcev
10. Delodajalca naj zavezuje le ena kolektivna pogodba dejavnosti
11. Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine Slovenije
12. Odredba o določitvi poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela
13. Izredna odpoved zaradi neupravičene odsotnosti
14. Zaposlovanje in ukrepi aktivne politike zaposlovanja
 - a) Začasna prijava delavca na ZRSZ s pravico do denarnega nadomestila
15. Spremembe pri začasnem in občasnem delu (upokojenecv) po ZUTD
16. Regres za letni dopust naj v času bolniške odsotnosti in starševskega dopusta bremeni institucijo, ki v tem času izplačuje nadomestilo plače delavcu
17. Zmanjšanje pravic starejšim delavcem
18. Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno
19. Iz dela in zaposlovanja na črno naj se izvzame tudi opravljanje brezplačnega dela sorodnikov v ravni vrsti (otroci, vnuki, pravnuki) v obrtnih dejavnostih
20. Odprava previsokih glob, ki niso sorazmerne s prekrškom ter višje kazni za opravljanje neregistriranega dela
21. Odpoved pogodbe o zaposlitvi invalidu
22. Oprostitev plačila prispevka zaradi neizpolnjene kvote v invalidski sklad

ZDRAVSTVENI SISTEM

23. Zahteve za spremembo Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju
 - a) Breme nadomestil v času bolniškega staleža mora preiti z delodajalca na Zavod za

zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) po 20 koledarskih dneh

- b) Predlagamo, da začasna nezmožnost za delo in denarno nadomestilo traja v posameznem primeru neprekinjeno največ 12 mesecev ali s prekinitvami v dveh letih največ 18 mesecev
- c) Predlagamo uvedbo t.i. enega »čakalnega dneva«, ko bolniški stalež bremeni zavarovanca samega
- d) Določena naj bo pravica delodajalca o pridobitvi bolniškega reda od zdravnika delavca
- e) Okrepi naj se nadzor v času bolniškega staleža
- f) Osnovni zdravniški pregledi, ki so obvezni po zakonu, naj bodo iz medicine dela preneseni v področje rednih zdravstvenih storitev za zavarovane osebe
- g) Zagotoviti osnovno zdravstveno varstvo vsakomur
- h) Prispevek za poškodbe pri delu naj se nameni tudi za promocijo zdravja in varstvo pri delu
- i) ZZZS naj izplačuje denarno nadomestilo neposredno zavarovancu
- j) Osnova za nadomestilo v breme ZZZS
- k) Uzakonitev odloga ter obročnega plačila prispevkov za zdravstveno zavarovanje
- l) Ureditev poklicnih bolezni v povezavi s celovito prenovo zdravstvenega sistema

24. Drugačna ureditev povračila škode delodajalcev v primeru nesreče pri delu

25. Uskladitev kategorij in prednostnega vrstnega reda zavarovancev v vseh zakonih

26. Socialna varnost za vse kategorije zavarovancev

- a) V času bolniškega staleža nosilca samostojne dejavnosti mora biti zavarovalna osnova nižja
- b) Delna oprostitvev plačila prispevkov delodajalcev iz 156. člena ZPIZ-2 naj velja tudi za podjetnike, ki so vključeni v socialna zavarovanja po 15. členu ZPIZ-2 iz naslova opravljanja pridobitne dejavnosti kot samozaposlene osebe oz. kot družbeniki in poslovodne osebe po 16. členu ZPIZ-2
- c) Ugodnosti iz interventnega zakona naj bodo namenjene tudi dolgotrajno brezposelnim starejšim osebam, ki začnejo opravljati samostojno dejavnost (s.p., d.o.o.)

PKOJNINSKI SISTEM

27. Zahteve za spremembo Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

- a) Polna pokojnina in nadaljevanje dejavnosti
- b) Odlog in obročno plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za s.p.-je
- c) Ustanovitev enotnega izvedenskega organa za delavce invalide

28. Poklicno zavarovanje

29. Spregled obvestilne dolžnosti delodajalca glede prijave zaposlenih invalidov v zavarovanje

30. Omejitev obveznosti zaposlovanja invalidov za nekatere dejavnosti

31. Sklad obrtnikov in podjetnikov

II. ČEZMEJNO IZVAJANJE STORITEV

32. Ukinitve vizumov za slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav
33. Paritetni sklad za gradbeništvo
34. Problematika čezmejnega izvajanja storitev v Italiji
35. Odprava administrativnih ovir za majhne delodajalce
36. Dolgotrajni postopki pridobitve delovnih dovoljenj (državljane tretjih držav)
 - a) Nadzor nad tujimi ponudniki storitev v Sloveniji
 - b) Prepoved zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev

III. DAVČNA OPTIMIZACIJA

37. Sprememba dohodninske lestvice in znižanje prispevkov
38. Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja
39. Nujnost možnosti proste izbire sistema plačane ali zaračunane realizacije pri ugotavljanju davčne osnove zasebnikov po zgledu Nemčije, Avstrije
40. Poenostavitev pravil pri računovodenju in ugotavljanju davčne osnove za mikro in mala podjetja
41. Ukinitve obveznega vodenja in spremljanja zalog v mikro družbah
42. Zagotoviti plačevanje prispevkov na en račun
43. Odprava različne obravnave upravičenih oseb za prenos podjetja na podjetnika prevzemnika po načelu univerzalnega pravnega nasledstva in na davčno nevtralen način
44. Nevtralna davčna obravnava v primeru prenosa dela podjetja na podjetnika prevzemnika ali kapitalsko družbo
45. Odpravnina iz poslovnih razlogov izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba
46. Uvedba ugodnosti za delodajalca, ki zaposluje prostovoljnega gasilca, pripadnika Civilne zaščite ali drugega reševalca
47. Znižanje davčne osnove samostojnega podjetnika iz naslova delovnopравnih pravic
48. Izvem zavarovalnih premij za skupinsko zdravstveno zavarovanje iz bonitet
49. Uvedba enostavnejšega načina uveljavljanja olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj
50. Razširitev možnosti uveljavljanja davčnih olajšav iz dejavnosti
 - a) Olajšave za vlaganja v opremo
 - b) Ponovna uvedba znatnih olajšav za investicije v izgradnjo in vzdrževanje stanovanjskih objektov
 - c) Olajšave za prvi vstop v podjetništvo
 - d) Olajšave za zaposlovanje
51. Možnost kontinuirane identifikacije za DDV pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo

52. Problematika zahtevka za vračilo DDV davčnega zavezanca, ki je bil izbrisan iz registra zavezancev za DDV
53. Povračilo DDV-ja upniku za prijavljeno terjatev v insolventni postopek dolžnika
54. Pavšalno ugotavljanje osnove za DDV
55. Uvedba tretje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti
56. Umestitev brezalkoholnih pijač v gostinstvu med hrano z znižano stopnjo DDV
57. Enakost pred zakonom vseh gospodarskih subjektov, ki se ukvarjajo z gostinsko dejavnostjo
58. Uvedba systemskega nadzora nad obračunavanjem DDV od izdelkov prodanih na avtomatih
59. Oprostitev obračunavanja davka na motorna vozila za pogrebna vozila
60. Možnost zmanjšanja obveznosti z naslova DDV ob začetku izvršilnega postopka
61. Uvedba standardnega obračuna DDV za vso EU
62. Obravnava storitev prevoza blaga
63. Dvig meje za davčno izvršbo na 1.000 evrov
64. Zmanjšanje kazenskih sankcij
65. Zahteve glede novega Zakona o davku na nepremičnine

IV. VEČJA FINANČNA DISCIPLINA IN PRENOVA SISTEMA JAVNEGA NAROČANJA

66. Spregled pravne osebnosti; pogoji za odgovornost družbenikov za obveznosti družbe
67. Prevzem podjetja ter vpis lastnine v javni register
68. Omejitev delovanja samostojnih podjetnikov in družb, ki nimajo odprtega transakcijskega računa
69. Prijava neporavnanih finančnih obveznosti v e-pobot vse do realizacije in
70. Vsakemu poslovnemu subjektu mora biti omogočeno, da ima v Sloveniji odprt TRR, tudi če je dolžnik do kogarkoli
71. Prednostna obravnava določenih sodnih sporov
72. Sprejem novega zakona za najem poslovnih prostorov
73. Pospešitev postopkov izterjave in njihova učinkovitost
74. Izvršilni postopek
75. Prisilna poravnava
76. Prednostne terjatve v insolvenčnih postopkih
77. Stečajni postopki naj bodo krajši
78. Upravitelji insolvenčnih postopkov
79. Izenačitev stečaja samostojnega podjetnika s stečajem gospodarske družbe
80. Pravne posledice izbrisa pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije
81. Zagotovitev dostopnosti javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom, delitev javnih naročil na več sklopov

82. Javno naročilo mora temeljiti na institutu »ekonomsko najugodnejša ponudba«, ki ni najnižja cena, s čimer bi se zagotovila izbira kvalitetnega izvajalca za kvalitetno izvedbo del
83. Vzpostavitev učinkovitega izločanja neobičajnih - nerealnih nizkih ponudb, zlasti pa obveznost njihove temeljite preverbe
84. Odgovorna oseba javnega naročnika za javno naročilo
85. Bančne garancije v javnih naročilih
 - a) nesorazmerno multipliciranje zahtev po bančnih garancijah in drugih zavarovanj v okviru enega javnega naročila
 - b) daljše garancije od zakonsko predpisane garancijske dobe
 - c) garancije zavarovalnic kot inštrument zavarovanja, npr. kot garancija za garancijski rok
86. Zavarovanja plačil izbranim ponudnikom - garancije za plačilo izvedenih del/storitev bi morali izdajati tudi naročniki
87. Razpis javnega naročila šele ob »zaprti finančni konstrukciji«
88. Plačevanje podizvajalcem
89. Nujno potrebna izjava o plačanih vseh zapadlih obveznosti do podizvajalcev za ugotavljanje ekonomske in finančne sposobnosti ponudnika
90. Reference in dostopnost javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom
91. Ustanovitev službe s strani pristojnega ministrstva za nadzor nad razpisno dokumentacijo po uradni dolžnosti
92. Prosto sklepanje aneksov

V. POKLICNO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE TER IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

93. Sodelovanje pri postopni vzpostavitvi socialnega partnerstva na terciarnem nivoju izobraževanja
94. Celovitejše urejanje izobraževanja odraslih
 - a) Zagotovitev sredstev za sofinanciranje mojstrskih Izpitov
 - b) Dodatna usposabljanja mentorjev
95. Vajeništvo
96. Obvezno usposabljanje voznikov

VI. POSLOVNO OKOLJE

97. Sistemsko financiranje reprezentativnih zbornic
98. Ponovna regulacija dejavnosti, ki so lahko zdravju in okolju škodljive
99. Problematika montaže videokamer in alarmnih sistemov
100. Sprememba metodologije za izračun omrežnin

101. Varnost in zdravje pri delu

- a) Zdravstveni pregledi študentov
- b) Tečajji prve pomoči na delovnem mestu

102. Požarna varnost

- a) Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom
- b) Pravilnik o požarnem redu

103. Zagotovitev plačila nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice**104. Finančna pomoč prevzemnikom družinskih podjetij****VII. VARSTVO OKOLJA****105. Uredba o odpadkih**

- a) Uredba o odpadkih in navodila ARSO

106. Sprememba Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo**107. Okoljske dajatve****108. Odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest****VIII. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI****109. Problematika domače in umetnostne obrti v Sloveniji****110. Mobilnostni sveženj I****111. Odgovornost voznika in prevoznika za primere prekoračitve največje osne obremenitve vozila****112. Sprememba pravil glede omejitve voženj tovornih vozil ter opredelitev pojma »tranzit« območja****113. Zagotoviti hitrejšo pretočnost tovornih vozil in avtobusov skozi MMP in predor Karavanke ter nasprotovanje zaprtju MP Petišovci za tovorna vozila****114. Odprava glob za prevozna podjetja in odgovorne osebe za določene prekrške voznikov****115. Znižanje glob za napake voznikov v postopku cestninjenja****116. Jasnejša opredelitev prevozne pogodbe****117. Sprememba zakonskega določila, ki predpisuje zaseg vozil****118. Finančne spodbude cestnim prevoznikom****119. Učinkovit nadzor v povezavi z dejavnostjo cestnega prevozištv****120. Razvoj intermodalnih logističnih centrov, malih logističnih centrov in varovanih parkirišč****121. Problematika izvajanja GJS – IJPP****122. Sprememba Zakona o prevozih v cestnem prometu, ki naj zaostri pogoje za izdajo licenc, z namenom zmanjšanja nelojalne konkurence**

- 123. Umestitev transporta in logistike med strateške gospodarske panoge
- 124. Ureditev avtotaksi prevozov
- 125. Nasprotovanje novim oblikam prevoza potnikov – »Uber« prevozi
- 126. Standardizirani popisi del v gradbeništvu
- 127. Sprememba Gradbenega zakona
- 128. Ukinitev gradnje za lastne potrebe
- 129. Ponovna uvedba obveznega označevanja usnjenih in krznenih izdelkov
- 130. Sprememba Zakona o dimnikarskih storitvah in podzakonskih predpisov
- 131. Določitev fleksibilnejšega obratovalnega časa za gostince
- 132. Bolj življenjski nadzor UVHVVR pri gostincih in zmanjšanje administrativnih obveznosti
- 133. Sprememba Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti
- 134. Odpraviti neskladja v lokalnih skupnostih pri pogojih za podelitev koncesij in prepovedati izvajanje pokopaliških in kamnoseških storitev z javnimi delavci
- 135. Odprava nelojalne konkurence javnih podjetij in javnih zavodov
- 136. Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov

UVOD

V letošnjih Zahtevah slovenske obrti in podjetništva, z razlogom, izpostavljammo enakih dvajset najpomembnejših zahtev, ki smo jih izpostavili že lani. Vlada RS namreč večina lanskega leta ni delovala oziroma ni bila izoblikovana, posledično nobena od naših glavnih zahtev ni bila uresničena. Pri vsaki od najpomembnejših zahtev smo napisali v oklepaju letnico, kar pomeni, od katerega leta dalje že obstaja ta zahteva. Kar nekaj jih je starih že 14 let!

Najpomembnejše zahteve smo razdelili v pet sklopov: trg dela, zdravstveni sistem, izobraževalni sistem, davčni sistem in poslovno okolje.

Na področju trga dela predlagamo, da se uzakoni nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec delavcu lahko odpovedal pogodbo o zaposlitvi zaradi zdravstvenih razlogov, ko delavec ne more opravljati dela neprekinjeno več kot šest mesecev ali eno leto v obdobju treh let. Da bi dosegli večjo fleksibilnost trga delovne sile in spodbudili zaposlovanje pri malih delodajalcih, predvsem za nedoločen čas, predlagamo ustanovitev posebnega sklada za odpravnine, s čimer bi jih razbremenili izplačil odpravnin v primerih odpovedi pogodbe o zaposlitvi.

Na področju gradbeništva, v povezavi z izenačitvijo položaja slovenskih izvajalcev del ob vstopu na tuje trge, predlagamo takojšnje aktivnosti za vzpostavitev paritetnega sklada za gradbeništvo, ki bo enakovreden tovrstnim skladom v sosednjih evropskih državah. Pri zahtevi glede polne pokojnine in nadaljevanja dejavnosti oziroma t.i. dvojnega statusa obrtnikov in podjetnikov, ki imajo izpolnjene vse pogoje za starostno upokožitev, predlagamo pripravo takšne systemske zakonske rešitve, ki bi vsem upokoženim obrtnikom in podjetnikom omogočila uživanje celotne pokojnine kljub temu, da ob tem še naprej opravljajo svojo samostojno dejavnost, iz naslova katere plačujejo ustrezne davkatve, tako davke kot prispevke. Predlog sprememb Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, ki so ga pripravili na pristojnem ministrstvu gre v smeri hkratnega prejemanja pokojnine in ostajanja v zavarovanju, vendar predlagane rešitve ne sledijo v celoti predlogu zbornice.

Na področju zdravstva je bistvenega pomena sprejetje novega Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju. Prvenstveno izpostavljammo drugačno ureditev regresnih zahtevkov zavodov do delodajalcev v primeru nesreče oziroma poškodbe pri delu, ki jih v zadnjih letih Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije in Zavod za pokojninsko in invalidsko zavarovanje pospešeno naslavljata na delodajalce. V zadnjih nekaj letih je OZS izvajala številne aktivnosti. Na podlagi tega je prišla do več možnih rešitev, med katerimi sta tudi ta, da naj bo odškodninska odgovornost izključena, če je do škodnega dogodka prišlo zaradi lažje malomarnosti delodajalca ter določitev limita pri regresnih zahtevkov.

Ena od zahtev, ki jih ponavljamo že štirinajst let je sprememba Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju glede nadomestil. Predlagamo, da mora breme

nadomestil v času bolniškega staleža prej preiti iz delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS), in sicer po 20 koledarskih dneh; predlagamo tudi uvedbo t.i. enega »čakalnega dneva«, ko bolniški stalež bremeni zavarovanca samega (neplačana odsotnost). V zadnjem času je bilo veliko govora o ureditvi področja poklicnih bolezni; predlagamo, da se najprej sprejme in uredi področje zdravstvene in pokojninske zakonodaje (predvsem Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju), ki bo zagotovilo ustrezne varovalke za preprečitev potencialnih zlorab in nedokazanih odškodninskih zahtevkov do delodajalcev, ki bi lahko nastale zaradi pravilnika o poklicnih boleznih.

Zahteve na davčnem področju so usmerjene k nižjim davčnim obremenitvam, administrativnim razbremenitvam in k odpravi neenakosti med davčnimi zavezanci. Ministrstvo za finance je pripravilo predlog paketa davčnih sprememb oziroma t.i. davčno optimizacijo, ki vsebuje spremembe dohodninske lestvice, zvišanje splošne in dodatne splošne olajšave, ter na drugi strani obremenitev kapitala. S predlagano rešitvijo na OZS nismo zadovoljni, saj menimo, da je v okviru dohodninske lestvice še dovolj maneverskega prostora za razširitev, na drugi strani pa se ne strinjamo s povečano obremenitvijo kapitala. Napovedi že kažejo ohlajanje gospodarstva, torej so primerne rešitve kvečjemu znižanje stopnje davka od dohodkov pravnih oseb v mikro in majhnih družbah, nižji DDV oziroma uvedbo tretje stopnje davka na dodano vrednost za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti.

Za večjo učinkovitost in interes za poklicno izobraževanje, predvsem vajeništvo, je ključnega pomena promocija vajeništva in mojstrov, ki so temelj vajeništva in sinonim za kakovost ter strokovnost. Promocija se mora izvajati na vseh ravneh, med starši in skrbniki ter tudi svetovalni delavci in učitelji v osnovnih šolah, skupaj s podjetniki in obrtniki, in učenci. Tako bodo vsi uspešno pomagali pri boljšem poznavanju poklicev ter lažji odločitvi zanje. Eden od ukrepov, ki bi zagotovil večji interes in zanimanje za poklicno izobraževanje pri odraslih je tudi zagotovitev sredstev za sofinanciranje mojstrskih izpitolov.

Na področju poslovnega okolja, v povezavi z odpravo administrativnih ovir, predlagamo spremembe na okoljskem področju in na področju čezmejnega izvajanja storitev. Obrtniki in podjetniki že več let čakajo na spremembo uredbe (U-MEDO), v pristojnosti ministrstva za okolje in prostor. Navedena uredba je povzročila višje (tudi do 5-krat) stroške omrežnin zaradi spremenjene metodologije; za obračun stroškov se ne upošteva dejanska količina porabljene vode, ampak zmogljivost vodovodnega priključka, ki so ga morala podjetja vgraditi zaradi požarne varnosti. Zakon o čezmejnem izvajanju storitev omejuje slovenske podjetnike, da bi opravljali svoje storitve na tujih trgih, saj morajo delodajalci čakati na izdajo potrdila A1 do pet dni, kar pomeni, da v večini primerov obrtniki in podjetniki ne morejo izvesti posla takoj, stranke pa pričakujejo njihovo hitro odzivnost. Zato predlagamo takojšnjo izdajo omenjenega potrdila.

Že nekaj let ponavljamo in izpostavljamo prednosti reprezentativnih zbornic, ki opravljajo pomembne naloge za podjetja v okviru podpornega podjetniškega okolja ter kot zastopnik interesov podjetij proti državi. S strani države je nujna sistemska podpora zbornic, da bodo lahko izvajale naloge in nudile pomoč podjetjem pri njihovem poslovanju. Glede na to, da imajo vse partnerske zbornice v naši bližini (Avstrija, Nemčija) urejeno sistemsko delovanje zbornic, predlagamo, da se tudi v Sloveniji uredi to področje in zagotovi ustrezna teža zbornicam. Slovensko malo gospodarstvo je izrazito naravnano na poslovanje s temi državami, podjetja čezmejno opravljajo storitve v Avstriji, Nemčiji, zato jim je treba zagotoviti enako-pravno obravnavo. Izkušnje, znanje, mednarodna povezanost, ki jo imajo zbornice, se morajo še krepiti, zato predlagamo ustrezna sistemska sredstva za njihovo delovanje ter za aktivnosti reprezentativnih zbornic, ki jih izvajajo na področju zastopanja. Zbornica je pomemben deležnik pri pripravi in spremembah zakonodaje, vsakodnevno spremlja zakonodajo na vseh področjih, se bori za boljše predpise in lažje poslovanje obrtnikov in podjetnikov, vendar izbrjane ugodnosti koristijo vsi gospodarski subjekti, ne le člani zbornice. Zato predlagamo rešitev, ki bo zbornici zagotovila stabilen vir financiranja za opravljanje naloge kot zastopnika interesov obrtnikov in podjetnikov.

V lanskem letu smo prvič med Zahteve slovenske obrti in podjetništva zapisali, da si malo gospodarstvo, zasluži svojega zastopnika in predlagali ustanovitev ministrstva za malo gospodarstvo. Zahteva po ministrstvu se ni uresničila, vendar pa je Vlada RS, s 1. aprilom, imenovala državnega sekretarja za malo gospodarstvo v Kabinetu predsednika Vlade RS. Glede na to, da državni sekretar izhaja iz vrst obrtnikov, zbornica od njega pričakuje, da bo uspešno reševal probleme malega gospodarstva in pomagal pri izboljšanju poslovnega okolja.

Zahtevi glede plačevanja preko enotne položnice tako nadomestil za avtorske pravice pri javnem predvajanju avtorskih del vsem kolektivnim organizacijam, ki upravljajo z avtorskimi pravicami (SAZAS, ZAMP, IPF) kot tudi prispevkov in davkov izpostavljamo že od leta 2007. Glede na napovedi FURS bo zahteva glede plačevanja davkov in prispevkov na enoten plačilni nalog uresničena sredi maja, kar je tudi ena od naših najpomembnejših 20 zahtev slovenske obrti in podjetništva.

Na koncu izpostavljamo tudi zahteve, ki so pomembne za izboljšanje pogojev v posameznih dejavnostih, saj zbornica povezuje svoje člane po dejavnostih (30 strokovnih sekcij in 2 odborov) in spremlja pogoje za delo in poslovanje svojih članov ter opravlja številne aktivnosti za izboljšanje zakonodaje.

Glede na napovedi Vlade RS o spremembah zakonodaje in glede na že storjene korake, si v letošnjem letu obetamo uresničitev večine najpomembnejših zahtev, ki jih izpostavljamo že dalj časa.

I. DELOVNO – PРАВNA ZAKONODAJA, ZDRAVSTVENI IN POKOJNSINSKI SISTEM

1. Določiti nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec lahko delavcu odpovedal pogodbo o zaposlitvi v primeru, ko le-ta ne more opravljati dela

V praksi se je izkazalo, da je potrebno določiti nov odpovedni razlog, po katerem bo delodajalec lahko delavcu odpovedal pogodbo o zaposlitvi v primeru, ko delavec ne more opravljati dela iz zdravstvenih razlogov neprekinjeno več kot šest mesecev ali eno leto v obdobju treh let. Odsotnost iz razlogov starševstva ali poškodbe pri delu nista utemeljena razloga v takšnih primerih.

Predlagana ureditev je usklajena s Konvencijo Mednarodne organizacije dela št. 158 o prenehanju delovnega razmerja na pobudo delodajalca (Uradni list SFRJ, MP št. 4/84; Akt o notifikaciji nasledstva, Uradni list RS št. 54/1992; v nadaljnjem besedilu: Konvencija MOD št. 158) in Evropsko socialno listino (spremenjeno, Uradni list RS, št. 7/99; v nadaljnjem besedilu: MESL). MESL v 24. členu določa pravico do varstva v primerih prenehanja zaposlitve, ki se uresničuje tudi s pravico delavcev, da njihova zaposlitev ne more prenehati brez veljavnih razlogov za tako prenehanje, povezanih z njihovimi sposobnostmi ali ravnanjem ali zaradi operativnih razlogov na strani podjetja, ustanove ali službe. Najpomembnejša zahteva (splošni standard) Konvencije MOD št. 158 je, da mora za vsako odpoved s strani delodajalca obstajati resen, utemeljen razlog, ki opravičuje odpoved, in ne morebitni navidezni, deklaratorni razlog. Pomemben je dejanski razlog odpovedi, ne pa razlog, ki ga je delodajalec navedel.

Mednarodna organizacija dela (v nadaljnjem besedilu: MOD) se je do vsebine konvencije in priporočila št. 166 še dodatno opredelila v opombah h konvenciji iz leta 2008. Pri tem MOD razlog na strani delavca opredeljuje kot razloge povezane s sposobnostjo delavca in razloge povezane z ravnanjem delavca.

Pri tem gre pri sposobnosti delavca za dve komponenti:

- pomanjkanje sposobnosti ali lastnosti, ki so potrebne za izvedbo opravil, kar vodi v nezadovoljivo opravljanje dela oziroma nedoseganje pričakovanih delovnih rezultatov,
- nedoseganje pričakovanih delovnih rezultatov, ki ni posledica delavčevih namernih ravnanj, pri čemer gre tudi za različne stopnje nezmožnosti opravljanja dela kot posledice bolezni ali poškodbe.

2. Spremeniti določbe o vročanju odpovedi pogodbe o zaposlitvi

Ustavno sodišče je 20. marca 2017 izdalo odločbo U-I-200/15, Up-936/15, s katero je razveljavilo četrty odstavek 88. člena ZDR-1. Nadalje je sklenilo, da se do drugačne zakonske ureditve za vročanje odpovedi pogodbe o zaposlitvi delavcu po pošti uporabljajo pravila pravnega postopka o osebnem vročanju.

Nadalje opozarjamo še na druge pomanjkljivosti (razveljavljene) ureditve vročanja odpovedi v ZDR-1, in sicer so (bile):

- sklicevanje na druge predpise,
- delodajalec nima ustreznega nadzora nad potekom postopka vročanja odpovedi,
- če želi delodajalec v primeru fikcije vročitve izračunati dan prenehanja delovnega razmerja mora na pošti oddati poizvednico, kdaj je bil prvi dan poskusa vročitve odpovedi,
- zakonodajalec bi moral izrecno določiti, da je vročanje odpovedi, v kolikor se delodajalec ne odloči za nobeno izmed trenutnih možnosti, možno tudi z registriranim vročevalcem,
- pisemske ovojnice bi morale biti prilagojene vročanju po ZDR-1,
- neskladnost med fikcijo vročitve (8 dni) in 15-dnevnim rokom za prevzem pošiljke,
- za prevzem pošiljke bi bilo potrebno določiti krajši rok (na primer 8 dni),
- ni več možnosti vročanja po pooblaščenem vročevalcu (detektivu),
- ZDR-1 ne določa sankcije, če delavec (ali njegov odrasli družinski član) noče sprejeti pošiljke, tako kot to izrecno določa pri odklonitvi prevzema odpovedi pogodbe o zaposlitvi ob vročanju v prostorih delodajalca,
- osebna vročitev je predvidena zgolj še pri vročanju v prostorih delodajalca, ne pa več tudi pri vročanju na naslovu delavca.

3. Ukinitve dodatka za delovno dobo

4. Sprememba definicije delovnega časa

Potrebna je sprememba delovnega časa, saj je to le efektivni delovni čas brez odmora za malico ter sprememba glede prevoza na delo. V Sloveniji predstavlja delovni čas dejansko 37,5 ure in ne 40 ur na teden.

5. Skrajšati rok delodajalca za določitev letnega razporeda neenakomerne razporeditve delovnega časa

Po trenutno veljavni ureditvi mora delodajalec pred začetkom koledarskega ali poslovnega leta določiti letni razpored delovnega časa, zato predlagamo skrajšanje iz enega leta na tri mesece.

6. Možnost, da lahko delavec da soglasje za pobot delodajalčeve terjatve do njega pred nastankom delodajalčeve terjatve

7. Sklad za odpravnine delavcem

Da bi dosegli večjo fleksibilnost trga delovne sile in spodbudili zaposlovanje pri malih delodajalcih, predvsem za nedoločen čas, je potrebno ustanoviti poseben sklad za odpravnine delavcem, s čimer bi delodajalce - podjetja razbremenili izplačil odpravnin v primerih odpovedi pogodbe o zaposlitvi.

V sklad za odpravnine bi prispevali sredstva vsi socialni partnerji (delodajalci, delavci in država), pri čemer bi predvsem država morala zagotoviti zagonska sredstva že ob ustanovitvi sklada, da bi ta lahko opravljal svojo funkcijo že od svoje ustanovitve dalje.

8. Določiti, da ima delodajalec tudi za čas trajanja postopka odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz krivdnega razloga in v času teka odpovednega roka pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela, možnost delavcu odrediti prepoved opravljanja dela

Po sedANJI ureditvi lahko delodajalec delavcu odredi prepoved opravljanja dela le v primeru uvedbe postopka izredne odpovedi in ima delavec pravico do nadomestila plače v višini polovice njegove povprečne plače v zadnjih treh mesecih pred uvedbo postopka odpovedi.

9. Izenačiti delovnopравни položaj poslovodnih oseb, prokuristov in vodilnih delavcev

Pri vodilnih delavcih je potrebno določiti tako kot imajo urejeno poslovodne osebe in prokuristi, da lahko stranki pogodbe o zaposlitvi drugače uredita pravice, obveznosti in odgovornosti iz delovnega razmerja v zvezi: s pogoji in omejitvami delovnega razmerja, delovnim časom, zagotavljanjem odmorov in počitkov, plačilom za delo, disciplinsko odgovornostjo in prenehanjem pogodbe o zaposlitvi.

10. Delodajalca naj zavezuje le ena kolektivna pogodba dejavnosti

Zakon o kolektivnih pogodbah v drugem odstavku 11. člena določa, da kadar posameznega delodajalca zavezuje več kolektivnih pogodb iste vrste na isti ravni, se uporabljajo določbe, ki so za delavce ugodnejše. Predlagamo spremembo Zakona o kolektivnih pogodbah, ki bi uzakonil, da se lahko delodajalec z delavcem v pogodbi o zaposlitvi, kadar ga zavezuje več kolektivnih pogodb dejavnosti, dogovori, katero bosta uporabljala.

11. Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine Slovenije

V letu 2018 je bila sprejeta nova Kolektivna pogodba dejavnosti trgovine Slovenije (KPDTS), ki prinaša omejitve dela na nedelje in praznike. Glede na to, da na praznike, ki so dela prosti dnevi, ne smejo delati redno zaposleni delavci (43. člen), je to za nekatere dejavnosti, katerih glavnina prihodka je vezana na delo za praznike pogubno (npr. cvetličarji za 31. oktober in 1. november).

Ukrep: Sprememba KPDTS tako, da bi bili mali delodajalci ali nekatere dejavnosti iz te pre-povedi izvzeti.

12. Odredba o določitvi poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela

Zaradi pomanjkanja delovne sile predlagamo razširitev nabora poklicev še na: natakar, so-barica, voznik avtobusa, inštalater strojnih inštalacij, klepar-krovec, delavec za enostavnejša zidarska dela.

13. Izredna odpoved zaradi neupravičene odsotnosti

Ena izmed temeljnih obveznosti delavca je obveznost obveščanja (36. člen ZDR-1), zato naj se pri izredni odpovedi (četrti alineja prvega odstavka 110. člena ZDR-1) glasi: Delodajalec lahko delavcu izredno odpove pogodbo o zaposlitvi, če delavec najmanj pet dni zaporedoma ne pride na delo, o razlogih za svojo odsotnost pa ne obvesti delodajalca (briše pa se: čeprav bi to moral ali mogel storiti). Predlagamo tudi, da takemu delavcu pogodba o zaposlitvi vedno preneha s prvim dnevom neupravičene odsotnosti, četudi se vrne na delo.

14. Zaposlovanje in ukrepi aktivne politike zaposlovanja

a) Začasna prijava delavca na ZRSZ s pravico do denarnega nadomestila

Predlagamo uvedbo možnosti, po kateri bi delodajalci za zaposlene v dejavnostih, ki so sezonskega značaja, lahko letno, do štiri mesece začasno prijavili delavce na Zavod RS za zaposlovanje, s pravico do denarnega nadomestila (takšen način poznajo v Avstriji). Po poteku tega obdobja pa bi delavce ponovno zaposlili. Smatramo, da s takim ukrepom ne bi bistveno povečali števila brezposelnih oseb, bi pa se zmanjšal pritisk na različne druge oblike dela.

15. Spremembe pri začasnem in občasnem delu (upokojencev) po ZUTD

Predlagamo:

- ukinitvev omejitve mesečnega števila ur in določitev letne omejitve števila ur,
- razširitev začasnega in občasnega dela še na druge upravičence (brezposelne osebe in druge osebe, ki so že zavarovane na drugih pravnih podlagah).

Kot primer, ko obstaja potreba po vključitvi večjega števila oseb v delovni proces le za zelo kratek čas, navajamo organizacijo poroke, ko je potrebno postreči večje število gostov. Tako npr. manjši gostinec lahko skozi celo leto nemoteno posluje z dvema zaposlenima, da pa zadovolji vse potrebe gostov v času poročnega slavlja, potrebuje še dodatnih 5 ali 6 oseb in to le za en dan oziroma noč.

16. Regres za letni dopust naj v času bolniške odsotnosti in starševskega dopusta bremeni institucijo, ki v tem času izplačuje nadomestilo plače delavcu

17. Zmanjšanje pravic starejšim delavcem

Veliko ukrepov države je usmerjenih v to, da bi starejši delavci v delovnem razmerju vztrajali tudi po izpolnitvi pogojev za starostno upokožitev. Da bodo ti delavci privlačni tudi za delodajalce predlagamo, da se nekatere pravice, ki pripadajo le starejšim delavcem, znižajo ali ukinejo (prepoved opravljanja nadurnega dela, več letnega dopusta, zaščiten kategorija glede odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga,...).

REDAKCIJSKI POPRAVKI:

a) Popravek dikcije minimalnega odpovednega roka pri odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela

ZDR-1 v 94. členu določa, da je odpovedni rok v primeru odpovedi pogodbe o zaposlitvi v času poskusnega dela s strani delavca ali delodajalca zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela sedem dni. Zaradi nejasnosti, koliko je odpovedni rok v primeru odpovedi pogodbe o zaposlitvi po poteku poskusnega dela predlagamo črtanje besedne zveze »v času poskusnega dela«.

b) Delavcem, ki so ob poteku odpovednega roka odsotni z dela zaradi bolezni, naj delovno razmerje, v primeru odpovedi pogodbe o zaposlitvi iz poslovnega razloga ali razloga nesposobnosti, preneha zadnji dan odsotnosti z dela zaradi začasne nezmožnosti za delo zaradi bolezni ali poškodbe

Po sedANJI ureditvi navedenim delavcem preneha delovno razmerje z dnem, ko se delavec vrne na delo oziroma bi se moral vrniti na delo, kar v praksi pomeni, da se mora delavec po izteku odsotnosti zaradi bolezni ali poškodbe, če se odsotnost izteče pred iztekom objektivnega roka šestih mesecev, za en dan vrniti na delo, s potekom tega dne pa delovno razmerje preneha. Tovrstna ureditev v praksi povzroča težave delavcem in delodajalcem v smislu same organizacije dela in tudi pri odjavi delavca iz socialnih zavarovanj.

c) Jasneje določiti, ali so noseča delavka ali delavka, ki doji otroka do enega leta starosti ter starši, v času, ko izrabljajo starševski dopust v strnjenem nizu v obliki polne odsotnosti z dela in še en mesec po izrabi tega dopusta, v primeru odpovedi pogodbe o zaposlitvi zaradi neuspešno opravljenega poskusnega dela, varovana kategorija

d) Določiti, da izvršitev disciplinske sankcije zastara v 30 dneh po poteku roka za uveljavitev sodnega varstva zoper odločitev delodajalca glede disciplinske sankcije

Po sedANJU ureditvi izvršitev disciplinske sankcije zastara v 30 dneh po vročitvi odločitve o disciplinski odgovornosti.

Tako bo predlagana sprememba zastaralnega roka za izvršitev disciplinske sankcije delodajalcem omogočila poplačilo denarne kazni v izvršilnem postopku tudi v primeru, ko delavec ne bo uveljavljal sodnega varstva glede odločitve o disciplinski odgovornosti.

e) Popravek določbe tako, da delavcu pripada dodatek za delo na praznike, ki so dela prosti dnevi

Po trenutni ureditvi, bi delavcem pripadal tudi dodatek za delo na praznik, ki ni dela prost dan.

18. Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno

Zakon o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno bistveno preširoko dovoljuje aktivnosti gospodinjestev (sosedska pomoč, sorodstvena pomoč, prostovoljno delo), v sklopu katerih se skriva precejšen obseg sive ekonomije.

Delo na črno se v veliko primerih izvaja v zasebnih prostorih, domovih, garažah, npr. frizerska, kozmetična dejavnost (zlasti manikura, pedikura in ličenje). Poslovni subjekt, ki ima registrirano kozmetično dejavnost plačuje vse dajatve, prispevke, je podvržen pregledu zdravstvene inšpekcije (izpolnjevati mora vse zahteve v skladu s Pravilnikom o minimalnih sanitarno zdravstvenih pogojih za opravljanje dejavnosti higienske nege in drugih podobnih dejavnosti - sterilizacijski načrt, obvestila o zdravstvenih tveganjih in omejitvah ipd.) in pregledu drugih inšpekcij; skratka deluje popolnoma legalno. Medtem ko subjektu, ki opravlja

dejavnost kar doma, v zasebnih prostorih, ne izdaja računov, ne plačuje dajatev, ni potrebno izpolnjevati naštetih strogih zahtev.

Predlagamo poostren inšpekcijski nadzor nad izvajanjem dela in zaposlovanja na črno, predvsem je potrebno kontrolirati izvajanje del ob vikendih in v popoldanskem času ter t.i. gradnjo v lastni režiji. Večino dela na črno v gradbeništvu se izvede med vikendi, prazniki in v popoldanskem času, zato potrebno ustrezno prilagoditi tudi delo inšpektorjev. Gradnja v lastni režiji pa je prava zaslomba za izvajanje dela na črno.

K delu na črno veliko pripomorejo trgovine bodisi z gradbenim materialom ali z deli in opremo za vozila, ki šušmarjem (na gotovino) dajejo enormno visoke popuste - večje kot legalno registriranim podjetnikom. Inšpektorji bi lahko v trgovinah to preverjali po količinah in vrstah materiala ter pogostosti nakupov ter zlahka ugotovili, kdaj gre za prodajo šušmarjem. Trgovci, ki nimajo razpisanega popusta, npr. 30 %, ne bi smeli prodajati s takšnim popustom, če nimajo sklenjene pogodbe, v kateri so predvideni rabati.

Dobavitelji - trgovci nudijo končnim porabnikom naprave, ki so zdravju, premoženju in okolju nevarne, brez montaže. Ti proizvodi bi se morali končnemu uporabniku prodajali zgolj samo v kompletu z dobavo in montažo. Ker je potrebno upoštevati vidik, da je ogrevalna naprava, »split« klimatska naprava ipd. le del nekega celotnega sistema in kot taka brez povezave z ostalimi segmenti sistema ni samostojen proizvod. Če jo vgradi nepooblaščen oseba lahko predstavlja veliko nevarnost za življenje in okolje. Podjetja, ki to vgrajujejo oziroma montirajo, morajo imeti pridobljena obrtna dovoljenja in opravljene ustrezne specialne izpite. Po drugi strani pa lahko vsaka fizična oseba te naprave kupi in vgradi v lastni režiji brez strokovne vgradnje. Tu se pojavi tudi vprašanje neenakosti pred zakonom, za določeno skupino veljajo strogi pogoji za opravljanje dejavnosti, druga skupina pa to lahko opravi brez odgovornosti do okolja, zdravja in države.

Zavarovalnice izplačujejo odškodninske zahtevke za škode povzročene zaradi malomarnosti in dela šušmarjev in ne ugotavljajo krivde, da obdržijo stranko in »dobro ime« izplačajo odškodnino. S tem podpirajo delo na črno in ogrožajo zdravje, varnost in življenje prebivalcev. Škode upravičencem se izplačujejo brez računa za popravilo, zgolj na podlagi ponudb izvajalcev, ki niso realizirane, kar je nesprejemljivo. Primer: šušmar vgradi peč na drva, ki zaradi nepravilne vgradnje eksplodira.

Nelojalna konkurenca in delo na črno, na področju gostinstva izpodriva tiste, ki legalno opravljajo dejavnost. Vse več je posameznikov, ki niso ustrezno registrirani in opravljajo različne dejavnosti (catering, razne poroke in druge gostinske storitve). Pri tem je potrebno izpostaviti problem nadzora raznih piknik prostorov, porok pod kozolci, raznih društev in šol, ki opravljajo gostinske storitve. Potreben je tudi ustrezen nadzor prodajnih avtomatov za prigrizke in napitke.

Tudi v fotografski dejavnosti je vedno več oseb, ki opravljajo dejavnost fotografiranja in niso registrirani, kar predstavlja veliko nelegalno konkurenco (cenejše storitve). Predvsem je problem na terenu, saj tako imenovani »fotografi«, ki ne izdajajo računov, svoje fotografske storitve oglašujejo preko spleta in Facebooka, fotografirajo poroke na terenu ob sobotah, brez ustrezne registracije kot to določa zakonodaja. Zato še vedno menimo, da mora biti kazen za šušmarja izenačena s subjekti, ki so registrirani, globe za omogočanje dela na črno so še vedno različne.

Neljalna konkurenca in delo na črno na področju popravil in vzdrževanja vozil prisiljuje tiste, ki legalno opravljajo dejavnost, da se odločajo za deregistracijo dejavnosti, hkrati pa dejavnost opravljajo še naprej. Sekcija avtoserviserjev opozarja, da je nelegalno opravljanje dejavnosti pred tremi leti dosegalo 30 % vseh opravljenih storitev vzdrževanja vozil, ker pa sprejeti ukrepi niso dovolj učinkoviti, delo na črno predstavlja danes že skoraj 40 % vseh storitev v dejavnosti. Zelo podobna je situacija tudi na področju slikopleskarstva in fasaderstva.

Predlogi OZS za zmanjšanje obsega sive ekonomije so:

- **sosedska in sorodstvena pomoč** se ne sme opravljati na vseh tistih področjih, ki so nevarna za zdravje in premoženje oseb in ima negativne vplive na okolje. Izkušnje kažejo, da se veliko dela na črno skriva pod institutom sosedska pomoč in se na ta način tudi uspešno izogiba nadzoru;
- **prostovoljsko delo**, ki je v celoti izvzeto iz določb tega zakona je po naši oceni neprijetno, saj se prav v tej obliki omogoča vrsto aktivnosti, ki pomenijo za posameznike pridobitev materialnih koristi (kadar nastane vzajemnost prostovoljne pomoči med dvema ali več osebami). Zato predlagamo, da se prostovoljsko delo posebej prouči in ustrezno omeji oziroma izvzame kot izjema;
- ker vrste **osebnega dopolnilnega dela** niso določene z zakonom, temveč v podzakonskem aktu, predlagamo, da se že v zakonu zapiše splošna napolitna norma v smeri, da se dopusti opravljati le tista dela, ki praviloma zaradi ekonomike niso zanimiva za opravljanje kot redna dejavnost;
- **omogočanje dela na črno**: da se v definicijo vključi tudi zaposlovanje na črno, saj se v praksi pogosto dogaja, da naročniki vedo, da pravne osebe in samostojni podjetniki izvajajo nekatera dela (storitve) s pomočjo delavcev zaposlenih na črno, a kot naročniki niso sankcionirani, saj zanje v teh primerih (čeprav vedo ali so bili opozorjeni, da izvajalci zaposlujejo na črno) sankcij ni;
- **kazen za posameznika (šušmarja) in posameznika**, ki naroči ali oglašuje delo na črno mora biti izenačena s subjekti, ki so registrirani za opravljanje pridobitnih dejavnosti, saj je pridobljena materialna korist identična v obeh primerih. Prav tako naj bodo izenačene kazni za izvajalca in naročnika dela na črno. Posebej ostro je potrebno sankcionirati povratnike.

Občane je potrebno aktivno spodbujati, da za vsako opravljeno storitev ali nakup zahtevajo račun in ga shranijo.

Z ustreznimi akcijami osveščanja je potrebno tako naročnike kot dobavitelje in izvajalce seznanjati s pozitivnimi platmi izstavljanja in shranjevanja računov, ki naj bo obvezno. Inšpektor naj ima pravico kadarkoli, po izvedbi (ali pa vsaj prvih 5 let) npr. gradbenih ali inštalacijskih del, zahtevati predložitev računa.

Ukrep: Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno in sprememba Zakona o prekrških

19. Iz dela in zaposlovanja na črno naj se izvame tudi opravljanje brezplačnega dela sorodnikov v ravni vrsti (otroci, vnuki, pravnuki) v obrtnih dejavnostih

Za nekatere obrtne dejavnosti (na primer urarstvo) je nujno potrebno, da se začnejo znanje in spretnosti pridobivati v najzgodnejšem življenjskem obdobju. Prisotnost otrok v obrtnih delavnicah njihovih staršev oziroma starih staršev ne bi smela biti nelegalna. Obrt je namreč način življenja in domača obrt tudi način preživetja. Tako bi se moralo v splošnem podpirati zgodnje učenje obrti in prenos znanja starejših generacij na mlajše, da se lahko zagotovi kvaliteto in kontinuirano znanje znotraj družinskih obrti. Za veliko obrti je ključnega pomena zgodnje učenje fine motorike in stalno opazovanje obrtnikov pri njihovem delu, torej stalna prisotnost mlajših generacij na delovnih mestih njihovih sorodnikov. Obrt je način življenja, ki se ga moraš začeti učiti že v zgodnjem otroštvu. Pri družinski obrti in podjetništvu gre za tako specifična primera, da zahtevata specifično obravnavo.

Cilj dopolnitve zakona je družinsko obrt, zlasti z vidika njenega učenja, še dodatno določiti kot izjemo od dela in zaposlovanja na črno.

Ukrep: Sprememba Zakona o preprečevanju dela in zaposlovanja na črno

20. Odprava previsokih glob, ki niso sorazmerne s prekrškom ter višje kazni za opravljanje neregistriranega dela

Nekatere globe so občutno previsoke in niso sorazmerne s prekrškom. Zasebniki, kot dohodninski zavezanci, prosto razpolagajo z gotovino in jo lahko prenašajo iz blagajne v gospodinjstvo. Ob inšpekcijskih nadzorih se npr. gostincem zasebnikom izrekajo kazni za davčni prekršek, če stanje v blagajni ni skladno z izdanimi računi. Naše mnenje je, da pravne podlage za takšno ravnanje ni, saj obstoječa zakonodaja zasebnikom ne nalaga obveznost vodenja blagajniškega poslovanja. Ugotovljena razlika je lahko podlaga za izrek kazni, če to izvira iz neevidentiranega prometa.

Na drugi strani se ugotovljeni prekrški za opravljanje dela brez registrirane dejavnosti kaznujejo kot fizične osebe, kjer so globe bistveno nižje, namesto da bi se pri tem izrekalo višje

globe, saj gre dejansko za opravljanje sive ekonomije in izogibanje plačevanja vseh dajatev in prispevkov.

Inšpekcija mora v postopkih najprej izdajati opozorila in napolila delodajalcem kako odpraviti pomanjkljivosti, ki bi lahko predstavljale kršitev in ureditvene odločbe ter kot zadnje sredstvo izreči globo.

Smiselno je pri kaznih upoštevati status manjših delodajalcev in zanje uvesti nižje kazni.

21. Odpoved pogodbe o zaposlitvi invalidu

Pri delodajalcu, ki ima najmanj pet zaposlenih delavcev, razloge za odpoved pogodbe o zaposlitvi ugotovi komisija v sestavi predstavnika Zavoda za pokojninsko in invalidsko zavarovanje (ZPIZ), predstavnika Inšpektorata RS za delo (IRSD), predstavnika Zavoda RS za zaposlovanje (ZRSZ), predstavnika delodajalcev in predstavnika sindikatov. Komisija pa lahko tudi pri delodajalcu, ki ima zaposlenih manj kot pet delavcev, ugotavlja razloge za odpoved pogodbe o zaposlitvi, če tako predlaga ZPIZ, ZRSZ, zavarovanec ali delodajalec. Zato predlagamo zvišanje meje iz 5 na 20 zaposlenih delavcev, ko razloge za odpoved pogodbe o zaposlitvi ugotovi komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi.

Predlagamo tudi spremembo Pravilnika o načinu dela Komisije v smislu črtanja obligacije obveščanja delavca o nameravani odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki ga določa Pravilnik, saj takega obvestila o nameravani odpovedi ne zahteva več ZDR-1, ki velja od aprila 2013. Predlagamo možnost odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidu tudi v kolikor gre za sklenjeno pogodbo za določen čas, saj zakonodaja omogoča odpoved samo v primeru sklenitve pogodbe za nedoločen čas.

Komisija za ugotovitev podlage za odpoved pogodbe o zaposlitvi naj izda odločbo, ki ima pravni učinek ter poleg uvoda, naziva, izreka, obrazložitve vsebuje tudi pravni pouk. Mnenje medicine dela mora biti odločilno, komisija naj bo le nadzorni organ.

22. Oprostitev plačila prispevka zaradi neizpolnjene kvote v invalidski sklad

Delodajalec, zavezanec h kvoti, ki ne izpolni kvote, mora do vključno zadnjega dne v mesecu za pretekli mesec plačati v sklad prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov v višini 70% minimalne plače za vsakega invalida, ki bi ga moral zaposliti za izpolnitev predpisane kvote. V praksi pa bi delodajalci želeli zaposliti invalida, vendar primernega ni niti prijavljenega v evidenco iskalcev zaposlitve na zavodu za zaposlovanje. Predlagamo, da je delodajalec oproščen plačila prispevka zaradi neizpolnjevanje kvote, če mu Zavod RS za zaposlovanje izda potrdilo, da v evidenci iskalcev zaposlitve ni primernega invalida.

ZDRAVSTVENI SISTEM

23. Zahteve za spremembo Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju

a) Breme nadomestil v času bolniškega staleža mora preiti z delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije (ZZZS) po 20 koledarskih dneh

Obdobje po zdajšnji zakonski ureditvi, ko gredo nadomestila v breme delodajalca je 30 delovnih dni (praktično 42 koledarskih dni), kar je absolutno predolgo, zato zahtevamo, da se skrajša na največ 20 koledarskih dni. Smiselno enako naj velja tudi za samozaposlene osebe in družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe.

b) Predlagamo, da začasna nezmožnost za delo in nadomestilo plače traja v posameznem primeru neprekinjeno največ 12 mesecev ali s prekinitvami v dveh letih največ 18 mesecev

Po izteku predlaganega roka se nadomestilo plače v enaki višini, kot se je zagotavljalo iz obveznega zavarovanja, zagotavlja v breme pokojninskega in invalidskega zavarovanja, če pri zavarovancu ni prišlo do povrnitve delovne sposobnosti.

c) Predlagamo uvedbo t.i. enega »čakalnega dneva«, ko bolniški stalež bremeni zavarovanca samega

d) Določena naj bo pravica delodajalca o pridobitvi bolniškega reda od delavčevega osebnega zdravnika

Nedvoumno in eksplicitno naj bo v zakonu določena pravica delodajalca, da lahko od izbranega delavčevega osebnega zdravnika zahteva podatke o zdravstvenih omejitvah delavca in navodilih osebnega zdravnika, ki jih je dal delavcu v času začasne zadržanosti z dela zaradi bolezni ali poškodbe.

e) Okrepi naj se nadzor v času bolniškega staleža

Okrepi naj se laični in strokovni nadzor ter sankcionirajo kršitve v času bolniškega staleža, in sicer tako, da zavarovanec izgubi pravico do prejemanja nadomestila plače. Večji pomen mora, tudi v času bolniškega staleža, dobiti pooblaščen zdravnik medicine dela, ki mora sodelovati z delodajalcem in osebnim zdravnikom delavca.

f) Osnovni zdravniški pregledi, ki so obvezni po zakonu, naj bodo iz medicine dela preneseni v področje rednih zdravstvenih storitev za zavarovane osebe

Zdravniški pregledi medicine dela pa se ohranijo za posebne preglede na podlagi zahtev in potreb delodajalcev.

g) Zagotoviti osnovno zdravstveno varstvo vsakomur

Nekaterim zavarovancem, med katere sodijo tudi obrtniki in podjetniki, ki poslujejo bodisi kot s.p. ali pa so v d.o.o.-jih hkrati lastniki in poslovodne osebe ter nekaterim njihovim družinskim članom, se v času, ko nimajo poravnanih obveznosti plačevanja prispevkov, zadržijo njihove pravice do zdravstvenih storitev in denarnih dajatev iz naslova obveznega zdravstvenega zavarovanja. Do takrat lahko uveljavljajo na račun obveznega zdravstvenega zavarovanja le nujno zdravljenje, v ostalih primerih pa se štejejo za samoplačnike. Iz kar nekaj razvpitih medijskih zgodb v zadnjih letih smo imeli priložnost videti, da se posameznik lahko hitro znajde v takšni nepredvideni situaciji, ko prispevkov iz objektivnih razlogov, kljub svoji pripravljenosti, nikakor ni zmožen poravnati in torej ne gre za namerno izigravanje zdravstvenega sistema. V takšnih primerih je tudi tem zavarovancem potrebno omogočiti nemoteno zdravstveno oskrbo in ukiniti zadržanje denarnih dajatev, saj se njihovo zdravstveno kot tudi finančno stanje le še poslabšuje, zato naj ZZS do plačila prispevkov od teh zavarovancev pride na drugačen zakonit način.

h) Prispevek za poškodbe pri delu naj se nameni tudi za promocijo zdravja in varstvo pri delu

Delodajalci vplačujejo prispevek za poškodbe pri delu v višini 0,53 odstotkov od bruto plače delavcev. Ta prispevek je potrebno obravnavati v povezavi z regresnimi zahtevki. Primaren namen tega prispevka je za kritje poškodb pri delu in poklicnih bolezni, del pa se naj porabi za promocijo zdravja in varstva pri delu, ki je obveza Zakona o varnosti in zdravju pri delu.

i) ZZS naj izplačuje denarno nadomestilo neposredno zavarovancu

Predlagamo, da ZZS izplača denarno nadomestilo, ki gre v breme zavoda, neposredno zavarovancu.

j) Osnova za nadomestilo v breme ZZS

Zahtevamo, da se v osnovo za izračun nadomestila v breme ZZS zajeme delavčeva povprečna mesečna plača za polni delovni čas iz zadnjih treh mesecev oziroma iz obdobja dela v zadnjih treh mesecih pred začetkom odsotnosti in ne povprečna mesečna plača in nadomestila izplačana v preteklem koledarskem letu.

k) Uzakonitev odloga ter obročnega plačila prispevkov za zdravstveno zavarovanje

Uzakoniti je potrebno odlog ter obročno odplačevanje prispevkov za zdravstveno zavarovanje.

I) Ureditev poklicnih bolezni v povezavi s celovito prenovno zdravstvenega sistema

Predlagamo, da se najprej sprejme in uredi področje zdravstvene in pokojninske zakonodaje (predvsem Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju in Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju), ki bo zagotovilo ustrezne varovalke za preprečitev potencialnih zlorab in nedokazanih odškodninskih zahtevkov do delodajalcev, ki bi lahko nastale zaradi pravilnika o poklicnih boleznih.

24. Drugačna ureditev povračila škode delodajalcev v primeru nesreče pri delu

Iz 87. člena Zakona o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju (ZZVZZ) ter 191. do 193. člena Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju (ZPIZ-2) izhaja, da imata ZZS ter ZPIZ, pravico od delodajalca zahtevati povrnitev stroškov zdravljenja in drugo povzročeno škodo, če je le-ta posledica delavčeve poškodbe pri delu, bolezni oziroma invalidnosti ali celo smrti in je nastala, ker niso bili izvedeni ustrezni higiensko-sanitarni ukrepi, ukrepi varstva pri delu ali drugi ukrepi, predpisani ali odredeni za varnost ljudi.

Predlagamo, da se iz zgoraj citiranih zakonov določbe o povračilu škode črtajo oziroma bistveno spremenijo in gredo rešitve v smer omejitve delodajalčeve odgovornost iz naklepa in hude malomarnosti, kot tudi siceršnjega limitiranja višine regresnih zahtevkov. Iz tega razloga predlagamo naslednje štiri možne rešitve:

1. Odškodninska odgovornost delodajalcev v primeru regresnih zahtevkov zavodov naj bo **izključena**, če je do škodnega dogodka prišlo zaradi lažje malomarnosti delodajalca. V ta namen bi se morala ustrezno spremeniti Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju ter Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.
2. Odškodninska odgovornost delodajalcev mora biti limitirana, če je škodni dogodek posledica malomarnosti.

Obrazložitev k 1. in 2. varianti:

- regresni zahtevek ZZS ali ZPIZ iz naslova škode zaradi prometnih nesreč se naslovi zavarovalnici, pri kateri ima povzročitelj zavarovano avtomobilsko odgovornost – 18. člen Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu, ZOZP-UPB3 (Uradni list RS, št. 93/2007);
- komercialne zavarovalnice imajo limitirano višino regresnih zahtevkov (12.000 EUR), če gre za škodo, ki izvira iz prometnih nesreč – 7. člen Zakona o obveznih zavarovanjih v prometu), četudi je povzročitelj škode alkoholizirana oseba;
- regresni zahtevki so limitirani tudi po ZPIZ-2 (190. člena zakona), če je povzročitelj škode fizična oseba. Ni videti utemeljenih razlogov, da se tudi za podjetja ne uporabi ta ureditev, upošteva naj se ekonomska moč povzročitelja škode in ne zgolj status;
- neenako obravnavanje posameznih povzročiteljev škode – podjetnik vs fizične osebe

(regresni zahtevki niso predvideni pri adrenalinskih športih, škodah zaradi prekrška, vozniških, pod vplivom alkohola, ipd.);

- ustrezná zakonodaja je potrebna za boljše poslovno okolje in dvig konkurenčnosti.

3. Regresni zahtevki ZZS naj se krijejo iz naslova posebnega prispevka za poškodbe pri delu, ki se mesečno plačuje v višini 0,53 % od plače oziroma zavarovalne osnove.
4. Zakonsko predpisati obvezno zavarovanje za kritje regresnih zahtevkov, toda v okviru obstoječih prispevnih stopenj, brez dodatnih stroškovnih obremenitev gospodarstva.

25. Uskladitev kategorij in prednostnega vrstnega reda zavarovancev v vseh zakonih

Nujno je potrebno uskladiti statute oziroma kategorije zavarovancev ter prednostni vrstni red zavarovanj v vseh štirih sistemskih zakonih (Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, Zakon o zdravstvenem varstvu in zdravstvenem zavarovanju, Zakon o starševskem varstvu in družinskih prejemkih, Zakon o urejanju trga dela).

26. Socialna varnost za vse kategorije zavarovancev

Pri uveljavljanju določenih socialnih pravic so samostojni podjetniki še vedno v neenakopravnem položaju, čeprav plačujejo namenske prispevke za socialno varnost na enak način in po enakih prispevnih stopnjah, kot ostale kategorije zavarovancev.

Predpisi, na podlagi katerih se uveljavlja socialna varnost, tako zaposlenih kot tudi tistih, ki so zavarovani na podlagi opravljanja dejavnosti ali kakí drugi podlagi, naj upoštevajo specifično posameznih kategorij zavarovancev; toda osnovna rešitev mora zagotavljati socialno varnost vsem zavarovancem, ne glede na to, ali so zavarovani iz naslova delovnega razmerja, iz naslova opravljanja dejavnosti ali kako drugače. Ravno z namenom uveljavljanja določenih socialnih pravic ob nastopu dogodka, za katerega so zavarovani, zavarovanci namreč plačujejo namenske prispevke, ki imajo obligatoren in ne prostovoljen značaj.

V zadnjih letih so pristojni le prisluhili nekaterim pobudam in predlogom OZS, da je potrebno smiselno enako urediti pravice za vse zavarovance. Med pozitivnimi tovrstnimi normativnimi spremembami kaže izpostaviti:

- da tudi podjetnica, ki je zavarovana kot s.p. v času starševstva lahko uveljavi pravico do dela s polovičnim delovnim časom,
- tudi s.p. se od leta 2013 lahko delno upokoji,
- tudi s.p. se lahko umakne iz trga dela z namenom uveljavitve statusa družinskega pomočnika,

- tudi za s.p.-ja velja ustrezna denarna odmera za dan, ko prostovoljno daruje kri,
- tudi pri s.p.-ju velja, da v primeru recidiva, ki je opredeljen v 137. členu ZDR-1, prevzame finančno breme ZZZS.

Kljub navedenim zakonskim izboljšavam, pa vendarle ostaja še nekaj problemov in primerov neenakosti zavarovancev kot sledi v nadaljevanju:

a) V času bolniškega staleža nosilca samostojne dejavnosti mora biti zavarovalna osnova nižja

Nujno je potrebno ponovno uvesti rešitev na področju obračunavanja prispevkov za socialno varnost nosilcev samostojne dejavnosti, ki se nanaša na osnovo za obračun teh prispevkov v času njihove bolniške odsotnosti, ki traja do 30 delovnih dni.

V preteklosti je že bila uzakonjena in nato ukinjena rešitev, da se prispevki za socialno varnost v času bolniške odsotnosti do 30 delovnih dni, ki bremenijo nosilca dejavnosti, obračunajo od zavarovalne osnove, ki je skladno z vrsto bolniške odsotnosti in njene dolžine nižja za določen odstotek. Rešitev je bila izenačena z načinom, ki še danes velja za zaposlene v delovnem razmerju (80 %).

Nezaslišano je, da mora nosilec samostojne dejavnosti v času svoje bolniške odsotnosti obračunavati prispevke od polne, 100 % zavarovalne osnove. Če bi bil kot lastnik družbe v delovnem razmerju v svoji družbi, bi bili v času njegove bolniške odsotnosti njegovi prispevki za socialno varnost obračunani od osnove, ki bi bila nižja za določen odstotek odbitka.

Sedanja ureditev, na podlagi katere je nosilec samostojne dejavnosti dolžan v času bolniške odsotnosti do 30 delovnih dni v svoje breme, plačevati celotne prispevke za socialno varnost od osnove, ki bi jo dosegel, če bi delal, je tudi protiustavna, saj ni utemeljenih razlogov za različno obravnavo obeh skupin zavezancev. Zahtevamo, da se odbitek od osnove za obračun prispevkov za socialno varnost v času bolniške odsotnosti, ki bremeni nosilca dejavnosti, izenači z načinom obračuna teh prispevkov pri zaposlenih v prvih 30 delovnih dneh njihove odsotnosti z dela, ki je odvisna od razloga za bolniško odsotnost (pri bolezni ali poškodbi izven dela je 80 %).

b) Delna oprostitvev plačila prispevkov delodajalcev iz 156. člena ZPIZ-2 naj velja tudi za podjetnike, ki so vključeni v socialna zavarovanja po 15. členu ZPIZ-2 iz naslova opravljanja pridobitne dejavnosti kot samozaposlene osebe oz. kot družbeniki in poslovodne osebe po 16. členu ZPIZ-2

Po določbi 156. člena ZPIZ-2, ki je sicer zaradi Zakona o interventnem ukrepu na področju trga dela (ZIUPTD-A) do konca leta 2019 zgolj »invalidna določba«, so delodajalci delno oproščeni plačila prispevkov delodajalca za starejše delavce in sicer v višini 30 % za zaposlene osebe, ki dopolnijo starost 60 let.

Takšne delne oprostitve plačila prispevkov delodajalca bi morali biti oproščeni tudi s.p.-ji, torej samozaposlene osebe iz 15. člena ZPIZ-2, ki samostojno opravljajo pridobitno ali drugo dovoljeno dejavnost, v kolikor so stari 60 let, kakor tudi družbeniki, ki so poslovodne osebe in obvezno zavarovani po 16. členu ZPIZ-2.

c) Ugodnosti iz interventnega zakona naj bodo namenjene tudi dolgotrajno brezposelnim starejšim osebam, ki začnejo opravljati samostojno dejavnost (s.p., d.o.o.)

Konec leta 2017 je Državni zbor RS sprejel novelo Zakona o interventnem ukrepu na področju trga dela (ZIUPTD-A), na podlagi katere so delodajalci pod določenimi pogoji, tudi v letu 2019, oproščeni plačila prispevkov delodajalcev v primeru zaposlitve osebe, starejše od 55 let, ki je več kot 6 mesecev brezposelna oseba.

Na tej podlagi lahko delodajalec pri zaposlitvi brezposelne osebe starejše od 55 let, za maksimalno 24 mesecev njihove zaposlitve, uveljavlja oprostitev plačila prispevkov delodajalca.

Na OZS menimo, da naj se v tozadevni interventni zakon, ki omogoča oprostitev plačila prispevkov delodajalca, vključijo tudi osebe starejše od 55 let, ki so vsaj 6 mesecev brezposelne osebe, pa bi se v letu 2019 odločile za samostojno dejavnost, bodisi kot s.p.-ji ali kot družbeniki, ki so poslovodne osebe, ko bi torej šlo za samozaposlitev in ne za zaposlitev.

POKOJNINSKI SISTEM

27. Zahteve za spremembo Zakona o pokojninskem in invalidskem zavarovanju

a) Polna pokojnina in nadaljevanje dejavnosti

Nesmiselno je postavljati zahtevo, da mora obrtnik oziroma podjetnik svojo dejavnost kot s.p. zapreti, če hoče uveljaviti polno pokojnino, kar je še posebej nepotrebno, v kolikor ima zaposlene delavce, ki jim na ta način zagotavlja tudi socialno eksistenco in zanje odvoja ustrezne prispevke v blagajne javnih zavodov.

Tako ministrstvo, pristojno za delo kot tudi druge inštitucije večkrat izpostavljajo in nagovarjajo starejše, da je treba ohraniti aktivnost v čim višji starosti. Zaželeno bi moralo biti, da se ta aktivnost pozna tudi v materialnem smislu.

Novela Zakona o urejanju trga dela je to omogočila upokojevcem, ki v odvisnem razmerju lahko brez škodljivega vpliva na pokojnino zaslužijo do 7127,68 evrov. Podobno je brez škodljivega vpliva na pokojnino moč opravljati funkcijo prokurista ali direktorja na podlagi civilno-pravne pogodbe o poslovanju in to ne glede na višino zneska (po starem ZPIZ-1 je veljala omejitev do minimalne plače), prav tako tudi intelektualci preko avtorskih pogodb lahko brez

škodljivega vpliva na pokojnino prejemajo honorarje in to brez limita, podobno pa je tudi z zaslužki upokojencev na podlagi podjemnih pogodb.

Večina zavarovancev namreč pokojnino razume kot pravico, ki jim pripada, ker so v ta namen 40 let plačevali namenske prispevke.

Glede na navedeno predlagamo pripravo takšne systemske zakonske rešitve, ki bi vsem upokojenim obrtnikom, podjetnikom omogočila uživanje celotne pokojnine kljub temu, da ob tem še naprej opravljajo svojo samostojno dejavnost, iz naslova katere v izogib očitkom o nelojalni konkurenci plačujejo še naprej predpisane dajatve, tako davke kot prispevke.

Rezultat take rešitve bo več sredstev v proračunu, več davkov iz naslova dohodnine, DDV, več prispevkov za ZPIZ in ostale inštitucije, večja bo socialna varnost upokojencev, večje bo njihovo zadovoljstvo, ko bodo videli, da lahko sami še vedno koristno in aktivno soustvarjajo tudi v starosti, manj bo sive ekonomije, in obratno.

Smiselno enako naj velja tudi za družbenike, ki so hkrati poslovodne osebe. Iskanje rešitve za ohranitev polne pokojnine na način, da družbenik postane prokurist, poslovodno funkcijo pa prenese na kako drugo osebo nima posebne dodane vrednosti, ampak predstavlja nepotrebno administrativno in finančno breme.

Četudi je novela ZPIZ-2B razširila inštitut delne upokojitve na način, da je možno uveljaviti tri četrtine pokojnine in plačevati iz naslova nadaljnjega opravljanja dejavnosti zgolj četrtino prispevkov, takšna zakonska rešitev ne zadovoljuje pričakovanj vseh naših članov, ki želijo imeti polno pokojnino. Vsekakor je nerazumljivo in družbeno škodljivo, da lahko uživa polno pokojnino tisti, ki popolnoma ničesar ne počne, ne pa tudi obrtnik, podjetnik, ki bi ob prejetju polne pokojnine, opravljal še legalno dejavnost in iz tega naslova plačeval še davke in prispevke, če ob tem zanemarimo tudi višje dajatve iz naslova komunalnih prispevkov. Zaradi tega je OZS pripravila zahtevo za oceno ustavnosti, ki so jo na Ustavno sodišče RS, leta 2016, formalno vložili opozicijski poslanci in predstavnik narodne skupnosti.

b) Odlog in obročno plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje za s.p.-je

Skladno z odločbo Ustavnega sodišča RS, je ZPIZ-2 uzakonil ureditev, da ni več možen odpis ali delni odpis kot tudi ne odlog ali obročno plačilo prispevkov za pokojninsko in invalidsko zavarovanje. Glede na dejstvo, da se ta odločba nanaša na zaposlene, menimo, da bi za podjetnike še vedno morala obstajati možnost odloga ali obročnega plačila prispevkov. Tudi plačilo z zamikom ali na obroke, pomeni korektno izpolnitev predpisanih obveznosti, saj se pri tem zaračunajo zakonite zamudne obresti in posledično de facto nihče ne bi bil oškodovan.

c) Ustanovitev enotnega izvedenskega organa za delavce invalide

V primerih, ko je delavec v invalidskem postopku, naj se v sodelovanju z delodajalcem že v obravnavi pred invalidsko komisijo ZPIZ, v sestavo katere naj se vključi tudi predstavnik ZRSZ, ugotavlja možnost prerazporeditve delavca na drugo delovno mesto, upoštevajoč pri tem tako specifiko delovnega procesa delodajalca kot tudi zdravstvene oziroma delovne omejitve delavca.

S tem bi odpadli dolgi postopki pred 5-člansko komisijo ministrstva, pristojnega za delo, ki podaja mnenje o dopustnosti odpovedi pogodbe o zaposlitvi invalidu, pri čemer to mnenje temelji ravno na ugotavljanju možnosti ali delodajalec odločbo ZPIZ o prerazporeditvi delavca na drugo delovno mesto sploh lahko realizira ali ne.

V praksi se v večini primerov, ki pridejo pred to komisijo ugotovi, da prerazporeditev delavca na drugo delovno mesto ni možna, zato se običajno tudi poda soglasje za odpoved pogodbe o zaposlitvi. To pomeni, da se posamezni postopek v primeru, ko pri delodajalcu ni ustreznega delovnega mesta za invalida, konča z nekajmesečno zamudo, ki pa finančno bremeni predvsem delodajalca.

Pristojna ministrstva naj pristopijo k pripravi zakonodaje, ki bo omogočila ustanovitev enotnega izvedenskega organa, ki bi posameznega zavarovanca obravnaval bodisi za potrebe ocenjevanja začasne, trajnejše ali trajne dela zmožnosti, tako za potrebe ZZSZ, ZRSZ kot tudi ZPIZ, saj bi se na ta način postopki izvajali bistveno bolj racionalno.

28. Poklicno zavarovanje

Vlada Republike Slovenije mora v čim krajšem možnem času sprejeti uredbo, s katero se določijo merila in kriteriji ter način in financiranje ugotavljanja delovnih mest, za katera so delodajalci dolžni plačevati prispevke za poklicno zavarovanje. Ministrstvo za delo, družino, socialne zadeve in enake možnosti pa bi moralo čimprej v skladu z 201.a členom ZPIZ-2 imenovati Komisijo, pristojno za ugotavljanje, ali pri zavezancu obstajajo delovna mesta, za katera je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje. S tem naj bi se dosegla revizija delovnih mest ter delodajalcem omogočila vključitev in izključitev iz sistema poklicnega zavarovanja ob spremembi pogojev. Do današnjega dne ni bila izdana ne uredba, ne imenovana Komisija pri MDDSZ, kljub temu, da je zakonski rok za sprejetje uredbe potekel že pred dobrimi petimi leti. S tem so pristojni organi opustili zakonsko določeno obveznost, kar lahko predstavlja temelj za odškodninsko odgovornost države v primeru konkretnih sporov.

Ob dejstvu, da Komisija pri MDDSZ še ni bila ustanovljena, je po mnenju Višjega delovnega in socialnega sodišča izraženega v sodbi Pdp 579/2018 z dne 19.10.2018, Komisija pri ZPIZ še vedno pristojna za določanje kriterijev za obveznost vključitve voznikov avtobusov v poklicno

zavarovanje ter glede uporabe ustreznih kriterijev, na podlagi katerih je potrebno voznike avtobusov vključiti v poklicno zavarovanje.

Glede na navedeno naj se v čim prej reaktivira delovanje Komisije pri ZPIZ z imenovanjem novih članov. Komisija pri ZPIZ bi v skladu s svojimi pristojnostmi odločala o ugotovitvi delovnih mest, na katerih je obvezna vključitev v poklicno zavarovanje do ustanovitve Komisije iz 201.a člena ZPIZ-2. Na ta način bo delodajalcem omogočen vstop in izstop iz sistema poklicnega zavarovanja ob ugotovljenih spremenjenih pogojih.

29. Spregled obvestilne dolžnosti delodajalca glede prijave zaposlenih invalidov v zavarovanje

Delodajalec, ki ima 20 ali več zaposlenih, je zavezanec h kvoti na podlagi Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov (ZZRZI) in Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, kar pomeni, da mora imeti določen odstotek zaposlenih invalidov, ki pa je odvisen od vrste dejavnosti, ki jo delodajalec opravlja. V kolikor kvote ne izpolnjuje, mora za vsakega manjkajočega invalida, v Javni štipendijski, razvojni, invalidski in preživitveni sklad Republike Slovenije, plačati prispevek za vzpodbujanje zaposlovanja invalidov v višini 70 odstotkov minimalne plače ali skleniti pogodbo o poslovnem sodelovanju z invalidskim podjetjem kot nadomestno izpolnitev kvote.

Upoštevajoč zakonsko terminologijo v 62. členu ZZRZI in 6. členu Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, lahko delodajalec izpolni kvoto le s tistimi zaposlenimi invalidi, ki jih je prijavil v zavarovanje v skladu z Navodilom za izpolnjevanje obrazca prijave v zavarovanje za invalide. To pomeni, da delodajalci, četudi imajo dovolj zaposlenih invalidov, ne morejo uveljavljati njihovega vštevanja v zahtevano kvoto, če jih nimajo prijavljene na ZZS kot invalide v skladu z navodilom. Na ta način se takšni delodajalci obravnavajo in sankcionirajo na popolnoma enak način kot delodajalci, ki sploh nimajo zaposlenih invalidov, kar je popolnoma nesprejemljivo.

Spregled takšne formalne dolžnosti delodajalca, bi lahko predstavljal kvečjemu podlago za izrek manjše globe, vsekakor pa delodajalca v takem primeru ne bi smeli obravnavati kot zavezanca, ki ni izpolnil kvote. V dobi informacijske tehnologije bi morale javne inštitucije kot npr. ZPIZ, ZZS, FURS in Sklad, z medsebojno izmenjavo informacij poskrbeti za pravilno in popolno ugotovitev dejanskega stanja in si po uradni dolžnosti izmenjevati relevantne podatke tudi o zaposlenih invalidih, delodajalca pa v smislu prijazne javne uprave pravočasno opozoriti na morebitne formalne spreglede.

Ukrep: Sprememba Zakona o zaposlitveni rehabilitaciji in zaposlovanju invalidov in Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov

30. Omejitev obveznosti zaposlovanja invalidov za nekatere dejavnosti

Predlagamo spremembo Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov, da obliacija zaposlovanja invalidov ni predpisana za prevoznike in tiste dejavnosti, kjer invalidi glede na naravo dejavnosti ne morejo oz. celo ne smejo opravljati dela (vozniki, ipd.).

Predlagamo, da v določenih dejavnostih ne bi bilo potrebno zaposlovati invalidov ali plačevati prispevka, če tako delo zahteva popolnoma zdrave, mentalno in fizično sposobne ljudi, predvsem tudi zaradi varnosti tretjih oseb.

Ukrep: Sprememba Uredbe o določitvi kvote za zaposlovanje invalidov

31. Sklad obrtnikov in podjetnikov

Ker so bili obrtniki izločeni iz državnega sistema pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja, so ustanovili Sklad obrtnikov in podjetnikov (SOP) in od leta 1956 do leta 1985 namesto države plačevali stroške pokojninskega in zdravstvenega zavarovanja. Namesto države so, aktivni člani, plačevali stroške pokojninskega zavarovanja za upokojene člane. Da bi odpravila posledice pretekle krivičnosti, se je država leta 2000 obvezala refundirati pokojnine starejših upokojencev. Tako je SOP imel dovolj sredstev, da bi tudi sedanji aktivni člani, na katere se je prenesel strošek financiranja namesto države, v prihodnosti dobili pokojnine, ustrezne premijam, ki so jih plačevali.

Državni zbor RS pa je leta 2016 spremenil Zakon o poračunavanju finančnih obveznosti RS iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZPFOPIZ-1), s katerim je praktično ukinil financiranje upokojenih članov SOP. S tem država ponovno uvaja krivično ureditev, ker je breme financiranja preteklih obveznosti države prevalila na sedanje člane. Po mnenju SOP je to neustavno in zato bo SOP sprožil pobudo za presojo ustavnosti.

Ker je država za 90% znižala obseg refundacije, je SOP moral znižati pokojnine, saj mora lastna sredstva ohraniti tudi za pokojnine najmlajših članov SOP. Ne glede na znižanje pokojnin, bo SOP pravne postopke peljal naprej.

OZS poziva pristojno ministrstvo in vlado, da ponovno preučita problematiko SOP, zagotovita refundacijo pokojnin, kot je bila uzakonjena v starem ZPFOPIZ.

Ukrep: Sprememba Zakona o poračunavanju finančnih obveznosti RS iz pokojninskega in invalidskega zavarovanja (ZPFOPIZ-1)

II. ČEZMEJNO IZVAJANJE STORITEV

Zahteve za spremembo zakonodaje na področju čezmejnega izvajanja storitev

32. Ukinitev vizumov za slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav

Pridobivanje vizumov predstavlja precejšnjo oviro pri izvajanju gradbenih projektov v Nemčiji in Avstriji; predvsem tam, kjer delodajalec zaposluje polovico slovenskih in skoraj toliko še tretjih državljanov. Ti postopki bi morali biti poenostavljeni, vsaj za majhne delodajalce. Glede na to, da se morajo hitro odzvati na trgu so postopki pridobivanja vizumov prepočasni tako za Avstrijo in za Nemčijo, saj se morajo podjetniki prilagajati tržnim razmeram, v nasprotnem primeru izgubijo posel. To pa ima za posledico tudi odpuščanje delavcev.

Slovenska podjetja, ki opravljajo čezmejno storitev v Nemčiji in zaposlujejo državljane tretjih držav, imajo pravni status rezidenta za daljši čas (long-term residents EU) in morajo zanje pridobiti vizum za delo v Nemčiji, če delo poteka več kot tri mesece znotraj obdobja 12 mesecev. Predlagamo, da zaposleni delavci tretjih držav, ki so zaposleni v slovenskem podjetju lažje pridobijo »VANDER ELST« za Nemčijo in pričnejo z delom istočasno kot slovenski državljani (vsaj za majhne delodajalce).

S podobno problematiko se srečujejo tudi slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav in te napotujejo na delo v Avstrijo za več kot tri mesece. To je predvsem problem gradbenih podjetij, ki čezmejno izvajajo storitve. Čeprav so vizumi do 90 dni ukinjeni, se podjetja, ki opravljajo čezmejno dejavnost v Avstriji več kot tri mesece, še vedno srečujejo s tovrstno problematiko.

Kljub dokazilom odvetniške pisarne Grilc-Vouk-Škof, v postopku pred Neodvisnim upravnim senatom za Koroško, da zahteva Direktive avstrijskega Ministrstva za finance ni v skladu niti z evropsko niti z avstrijsko zakonodajo, še vedno za tretje državljane zahtevajo vizum ali bivalno vizo D. Glede napotitve tretjih državljanov odloča avstrijski zavod za zaposlovanje - AMS, zato imajo slovenska podjetja težave s pričetkom del, saj se dogaja, da ne odobrijo napotitve tretjih državljanov, kar povzroča dodatne nevšečnosti slovenskim podjetjem.

Pogostokrat se zgodi, da ne morejo dokončati del ali jih opravijo le do polovice prav zaradi administrativnih ovir, ki jih povzročajo postopki pridobivanja vizumov za tretje državljane in drugih postopkov, ki jih izvaja njihov zavod za zaposlovanje AMS. Zahtevamo, da se vizumi dokončno ukinejo tudi za čas dela več kot 90 dni v Avstriji za slovenska podjetja, ki zaposlujejo državljane tretjih držav.

33. Paritetni sklad za gradbeništvo

Eden od ključnih problemov še vedno ostaja problematika plačevanja prispevkov v sklade kot so **BUAK v Avstriji**, **SOKA-BAU in ULAK v Nemčiji** in **CASSE EDILI v Italiji**, ki jih morajo podjetja plačevati za napotene gradbene delavce v omenjenih državah. Slovenska podjetja so dolžna plačevati dnevni prispevek za vsakega napotene delavca, ki dela v gradbeništvu v avstrijski sklad BUAK. Ta je obdavčen s 25 odstotki. Delavec dobi skozi regres, božičnico in plačan dopust 75 odstotkov vplačanega zneska. Prispevki ter akontacija dohodnine predstavljajo 25 odstotkov. Denar bi morala nazaj dobiti slovenska podjetja, a ga ne dobijo. Tu se srečamo z dvojnimi obdavčevanjem. Predlagamo, da se naša zakonodaja uskladi z mednarodno in odpravi dvojno obdavčevanje do te mere, da bodo naša podjetja lahko brez posebnih prilagoditev opravljala storitve v sosednjih državah. Čeprav je bila sprejeta nova alineja za rešitev problema s sprejetjem Zakona o delovnih razmerjih (ZDR-1) kot dogovor med delavcem in delodajalcem v pogodbi o zaposlitvi za opravljanje dela v tujini, problem še zdaleč ni rešen. Kljub tej noviteti delodajalci nekatere pravice še vedno plačujejo dvakrat, saj delavci v večini ne pristajajo na takšne pogoje dela v tujini in zahtevajo tudi izplačilo regresa kljub plačilu prispevka v sklad, posledica tega pa je, nekonkurenčnost slovenskih podjetij. Vsekakor imajo koristi od vplačil slovenskih podjetij skladi v teh državah, kar je nedopustno. Rešitev bi morali poiskati v podobno organiziranem sistemu skladov kot jih imajo v tujini, saj bi s tem slovenskim podjetjem olajšali vstop na sosednje trge ter dosegli dogovor z omenjenimi državami o oprostitvi plačila prispevkov v njihove sklade za vsa slovenska gradbena podjetja, ki čezmejno opravljajo storitev pri njih.

Predlagamo, da tudi Slovenija uvede paritetni sklad za gradbeništvo, kot so ti skladi v primerljivih državah EU. Vzpostaviti je potrebno zakonske osnove za ustanovitev paritetnega sklada za gradbeništvo, ki bo enakovreden tovrstnim skladom v sosednjih evropskih državah in doseči meddržavno priznavanje teh skladov. Na podlagi tega bodo slovenski izvajalci del ob vstopu na trge teh držav v bolj enakopravnem položaju, saj jim ne bo potrebno plačevati v njihove sklade. Bistveno korist bo ob ustrezni organiziranosti tovrstnega sistema, imela tudi država oziroma njene inštitucije, saj je znano, da se iz paritetnih skladov delodajalcem in delavcem povrne dobra polovica vplačanih sredstev, ostalo pa so stroški poslovanja in dajatve. Predlagamo takojšnje aktivnosti na tem področju.

34. Problematika čezmejnega izvajanja storitev v Italiji

Do dodatnih administrativnih zahtev prihaja tudi pri čezmejnem opravljanju storitev z Italijo. Ta od slovenskih podjetij zahteva številno dokumentacijo, ki jo morajo slovenska podjetja tudi sodno prevesti. Določenih opravljenih tečajev ali usposabljanj, ki so jih slovenska podjetja opravila v Sloveniji, pa enostavno ne prizna in jih morajo slovenska podjetja opraviti še dodatno v Italiji. Naj omenimo dva primera: tečaj prve pomoči je po slovenski zakonodaji

predviden v trajanju 8 ur, v Italiji pa je tečaj prve pomoči predviden v trajanju 16 ur. Torej tečaj, ki je opravljen v Sloveniji praktično je v Italiji nepriznan.

Italija pozna koordinatorja za varnost pri delu (RSPP), ki ga pooblasti delodajalec za preventivno izvajanje varnosti in zaščite pred tveganji v podjetju. Opraviti mora posebno strokovno usposabljanje v trajanju glede na stopnje tveganja. Na vsakih 5 let pa je potrebno tovrstno usposabljanje obnoviti v trajanju 16 ur. Po slovenski zakonodaji pa je predvidena strokovna oseba, odgovorna v podjetju za varnost pri delu, ki opravi poseben strokovni izpit in opravlja podobne naloge, vendar Italija tega ne prizna. Zato morajo slovenska podjetja skleniti pogodbo v Italiji z ustrežno osebo ali podjetjem ali pa opraviti usposabljanje po italijanski zakonodaji. Predlagamo, da se zakonodajna stališča uskladijo ter odpravijo razlike med državama. Z odpravo razlik bi se zmanjšali stroški slovenskih podjetij in čas, ki ga porabijo za opravljanje vseh aktivnosti pri obeh zakonodajnih zahtevah.

Prav tako bi radi opozorili na davčni problem v Italiji. Podjetnik, slovenski mali zavezanec, ki v Republiki Sloveniji ni identificiran za DDV, v primeru, da opravlja v Italiji storitve za fizične osebe ali pa prodaja izdelke na stojnici ali na sejmu v Italiji, mora v Italiji pridobiti davčno številko. Obračunati in plačati mora DDV v Italiji, kar je urejeno v Direktivi EU in velja tudi za tuja podjetja v Sloveniji. Mali slovenski zavezanec, ki mu po slovenski zakonodaji ni potrebno biti zavezanec za DDV, v Italiji ne more pridobiti davčne številke, ne da bi se najprej v Republiki Sloveniji identificiral za DDV zavezanca. Torej mora prostovoljno vstopiti v sistem DDV-ja in v sistemu ostati na primer 5 let ter šele takrat lahko v Italiji pridobi davčno številko. Menimo, da je to neupravičena zahteva Italije.

35. Odprava administrativnih ovir za majhne delodajalce

Slovenska podjetja se srečujejo z vrsto administrativnih ovir preden sploh začnejo z delom v tujini. Največ težav povzroča podjetnikom priprava celotne dokumentacije za čezmejno opravljanje storitev v Avstriji, Italiji in drugod v EU.

Po 1.1.2018 je s strani avstrijskega ministrstva za gospodarstvo vedno več ovir s pridobivanjem dovoljenj za regulirane dejavnosti v Avstriji, ki pa v Sloveniji niso regulirane (steklar, proizvajalec čolnov in nekatere druge gradbene dejavnosti). Po pojasnilu avstrijskega ministrstva za določene dejavnosti zahtevajo kvalifikacijo, ne glede na to, da dejavnost v Sloveniji opravljajo več kot dve leti. Predlagamo, da se te ovire odstranijo ter s tem omogoči slovenskim podjetjem opravljanje čezmejnih storitev.

Zakon o čezmejnem izvajanju storitev, ki je začel veljati s 1.1.2018, slovenskim majhnim delodajalcem postavlja ovire, ki jim onemogoča hitro opravljanje del v tujini. V praksi se je izkazalo, da se potrdilo A1 izdaja v roku 5 dni od popolne vloge. Ta rok je v številnih primerih predolg, saj pogosto pride do napotitve nepredvideno. Problematika, s katero se srečujejo

majhni delodajalci je tudi, da potrdila A1 ne morejo pridobiti za isto obdobje za več lokacij. To je najpogosteje v gradbeništvu, delavci tedensko menjajo lokacije opravljanja dela in v naprej z gotovostjo ne morejo predvideti menjave gradbišča. Naslednja administrativna ovira je, da mora delodajalec še vedno sam spreminjati zavarovalno podlago, četudi potrdilo A1 preneha veljati zaradi izteka njegove veljavnosti.

Problematika spreminjanja zavarovalnih osnov se v praksi pojavi tudi v primerih, ko na primer delodajalec ne more narediti spremembe zaradi prostih delovnih dni iz 002 na 001. V takem primeru ostaja delavec brez ustreznega zavarovanja. V praksi pa pomeni, da mora zdravstvene storitve plačevati delavec sam ter naknadno zahtevati povračilo.

S stroškovnega vidika je sistem spreminjanja zavarovalne osnove za delodajalca ugodnejši, zato je potrebno odpraviti vse administrativne ovire za neovirano spreminjanje, ko gre za napotitev delavcev v tujino.

Glede na to, da se delodajalci srečujejo s pomanjkanjem delovne sile zahtevamo, da se odpravi administrativna ovira, ki preprečuje podjetjem napotitev novih delavcev, kajti obdobje šestih mesecev pred vložitvijo vloge za izdajo potrdila A1 za novega delavca je predolgo. Delodajalci dobivajo posle nepričakovano in morajo hitro odreagirati. Zahtevamo, da se ta ovira odstrani tako, da bo po 30 dneh možno napotiti delavca v tujino, ki je vključen v socialna zavarovanja v Sloveniji.

Ker imajo delodajalci težave pri pridobivanju ustreznega kadra oziroma delovne sile skoraj v vseh dejavnostih predlagamo, da bi lahko tudi popoldanski s.p.-ji, študenti in upokojenci dobili potrdilo A1.

Ukrep: Sprememba Zakona o čezmejnem izvajanju storitev

36. Dolgotrajni postopki pridobitve delovnih dovoljenj (državljeni tretjih držav)

Sektor prevoza blaga se že dalj časa sooča s problematiko pomanjkanja voznikov. Ukrep uvrstitve poklica voznika težkega tovornega vozila na seznam deficitarnih poklicev nikakor ne zadostuje, da bi prevozna podjetja pravočasno zapolnila potrebe po voznikih. V zadnjem času pa se vse večje potrebe izkazujejo tudi na področju prevoza potnikov (vozniki avtobusov).

S kroničnim pomanjkanjem voznikov se soočajo tudi ostale evropske države. Nekatere izmed njih so že sprejele ukrepe, s katerimi želijo vzpodbuditi večje zanimanje za opravljanje tega poklica. Madžarska je npr. že v lanskem letu uvedla brezplačno obvezno izobraževanje voznikov, pridobitev ustreznega vozniškega dovoljenja ter delodajalcem povračilo stroškov v zvezi z usposabljanjem voznikov (3-mesečno praktično usposabljanje).

Prevozniki sektor se pri zaposlitvi voznika, ki prihaja iz tretjih držav sooča z izredno dolgotrajnimi postopki pridobivanja potrebnih dokumentov. Ti trajajo tudi po več mesecev, kar je v dobi elektronske obdelave podatkov povsem nesprejemljivo. Ostale evropske države (npr. Nemčija, Madžarska) so zaradi kroničnega pomanjkanja voznikov že pristopile k izrednim ukrepom na podlagi katerih lahko voznik tujec (državljan tretjih držav) pridobi enotno delovno dovoljenje najkasneje v roku 5 delovnih dni.

a) Nadzor nad tujimi ponudniki storitev v Sloveniji

S sprejetjem Zakona o čezmejnem izvajanju storitev je problematika nadzora nad tujimi ponudniki rešena le delno. Inšpekcijske službe in carinsko službo je potrebno okrepiti tudi s kadrovskega vidika. Inšpekcijski nadzori bi se morali vršiti bolj pogosto in na različnih mestih. S sprejetjem novega zakona v Avstriji (Zakon o preprečevanju plačnega in socialnega dumpinga, novela LSD-BG), ki je začel veljati s 1.1.2017, je avstrijska finančna policija dobila večja pooblastila pri izrekanju in presoji kazni, kot jo je imela do sedaj. Njihovi nadzori se izvajajo vsepovsod in se začnejo že pri prestopu na njihovo ozemlje.

Na slovenskem gradbenem trgu se vse pogosteje pojavljajo izvajalci iz tujine, ki ne izpolnjujejo predpisanih zahtev za izvajanje del in predstavljajo veliko nelojalno konkurenco domačim izvajalcem del. Predlagamo, da se službe inšpekcijskega nadzora čimprej kadrovske okrepijo in začnejo delovati po avstrijskem vzorcu ali poiščejo podoben vzorec, ki bo učinkovitejše in temeljitejše zagotavljal boljši nadzor kot do sedaj. Nadzor je potreben predvsem glede ustrezne prijave za izvajanje obrtne dejavnosti v RS, ali se pri zaposlovanju delavcev držijo določil delovno pravne zakonodaje in kolektivnih pogodb ter določil predpisov o varnosti in zdravju pri delu na gradbiščih.

Osnova za tak nadzor je v Obrtnem zakonu, ki v 42. e., f. in g. členu določa, da mora ponudnik iz tujine pred prvim občasnim opravljanjem obrtne dejavnosti vložiti prijavo pri pristojnem organu, zlasti če gre za dejavnost, ki lahko pomeni resno tveganje za javno zdravje ali varnost, kar gradbeništvo nedvomno je.

Delodajalci iz tujine v večini primerov zaposlujejo cenejšo delovno silo iz manj razvitih držav EU ali tretjih držav. Pri tem delavcem ne zagotavljajo delovno socialnih pogojev in pogojev varnega in zdravega dela, kot jih določajo veljavni predpisi in kolektivne pogodbe v RS. S tem so njihove cene lahko bistveno nižje kot cene domačih izvajalcev, ali pa izvajalcev iz RS, ki izvajajo dela v drugih EU državah.

b) Prepoved zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev

Delodajalci se vse pogosteje srečujejo s pomanjkanjem delovne sile, predvsem za delo v Sloveniji na področju gradbeništva in ostalih dejavnosti. Zahtevamo, da se črta 4. točka 1. odstavka 42. člena Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev glede prepovedi

zaposlovanja, samozaposlovanja in dela tujcev, ker je s stališča delodajalcev neživljenjska. Zaradi pomanjkanja delovne sile prihaja do zastoja opravljenih storitev in celo do odpovedi poslov. Posledica tega je prenehanje delovanja manjših delodajalcev. Zahtevamo, da manjši delodajalci lahko zaposlujejo tuje osebe in nemoteno opravljajo storitve, čeprav jim je izrečena le ena kršitev.

Ukrep: Sprememba Zakona o zaposlovanju, samozaposlovanju in delu tujcev

III. DAVČNA OPTIMIZACIJA

Zahteve za spremembo Zakona o dohodnini in Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb

37. Sprememba dohodninske lestvice in znižanje prispevkov

Lestvica za odmero dohodnino vsebuje primerljive stopnje obdavčitve z drugimi državami EU, vendar pa dohodninski razredi niso primerljivi, saj so občutno prenizki. Medtem ko imajo nekatere države članice EU ničelno dohodninsko stopnjo tudi za dohodke do 11.000 evrov in več, v Sloveniji najnižja dohodninska stopnja zajema dohodke do zneska 8.021 evrov in je obdavčena s 16 %. OZS zahteva, da se razpon prvega razreda dohodninske lestvice zviša na 11.000 evrov ter obdavči z ničelno dohodninsko stopnjo.

Obremenitve podjetij so previsoke, zato OZS zahteva znižanje prispevkov delodajalca in delojemalca v korist delavcu. S predlogom bi se zvišalo neto plačilo delavca, motivacija in pripravljenost delavcev za delo, posledično pa bi povečana potrošnja vodila v vsesplošno gospodarsko korist.

Predlagamo tudi, da se dodatke za nadurno, nedeljsko in praznično delo oprosti plačila prispevkov. Plačila prispevkov na dodatke sta oproščena delavec in delodajalec, znesek, namenjen plačilu prispevka delodajalca naj pripada delavcu, v smislu višjega bruto dohodka.

38. Uvedba znižane stopnje davka od dohodkov pravnih oseb za mala podjetja

V Sloveniji je največ mikro in majhnih podjetij, ki so tudi inovativna, in predvsem bolj prilagodljiva od srednjih in velikih podjetij. Poslovanje majhnih podjetij je manj stabilno, težje spremljajo spreminjajočo se zakonodajo in tudi težje obstanejo na trgu zaradi nepričakovanih sprememb v poslovnem okolju.

Predlagamo dve stopnji davka od dohodkov pravnih oseb: znižano stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb za mikro in majhna podjetja, po vzoru nekaterih evropskih držav ter 19% splošno stopnjo davka od dohodkov pravnih oseb, ki bi veljala za srednja in velika podjetja. S tem ukrepom bi okrepili stabilnost in rast malega gospodarstva ter omogočili odpiranje novih delovnih mest.

39. Nujnost možnosti proste izbire sistema plačane ali zaračunane realizacije pri ugotavljanju davčne osnove zasebnikov po zgledu Nemčije, Avstrije

OZS vztraja, da se davčna pravila priznavanja oslabitev terjatev izenačijo z računovodskimi pravili. V nasprotnem OZS zahteva uvedbo sistema dohodninske obdavčitve dohodkov iz dejavnosti na način, ki bo primerljiv s sistemom obdavčitve zasebnikov v Avstriji, Nemčiji, Veliki Britaniji, na Švedskem, Hrvaškem in Finskem. Krivično je namreč, da obrtniki in samostojni podjetniki nimajo možnosti izbire enostavno zastavljenega, s tujino primerljivega sistema plačane realizacije.

OZS zahteva, da se tudi v slovensko davčno zakonodajo vnesejo primerljive rešitve z možnostjo izbire ugotavljanja davčne osnove zasebnikov po sistemu plačane ali zaračunane prodaje.

40. Poenostavitev pravil pri računovodenju in ugotavljanju davčne osnove za mikro in mala podjetja

Nedopustno je, da imajo v Sloveniji samostojni podjetniki in obrtniki tako zapletena pravila vezana na računovodenje in ugotavljanje davčne osnove. Kljub sprejetju novih Slovenskih računovodskih standardov, ki so pričeli veljati s 1. januarjem 2016, se pravila računovodenja za samostojne podjetnike in mikro podjetja niso v ničemer poenostavila. Zmanjšanje števila bilančnih postavk pomeni poenostavitev samo pri ročnem načinu vodenja poslovnih knjig, ki ga ni več, saj se poslovne knjige in evidence praviloma vodijo računalniško, pri čemer pa število bilančnih postavk ne vpliva na obseg dela.

Temeljni problem pri uporabi predpisov, ki veljajo pri samostojnih podjetnikih, je namreč v tem, da je podjetnik dolžan kombinirati predpise, ki veljajo specialno zanj, s tistimi, ki veljajo za pravne osebe, kar občutno oteži razumevanje pravnih podlag, s tem pa tudi davčno varnost podjetnikov. Samostojni podjetniki in obrtniki morajo namreč rešitev za posamezen davčni problem najprej iskati v Zakonu o dohodnini, nato pa jih ta zakon v delu, ki se nanaša na obdavčitev dohodkov iz dejavnosti napoti na uporabo Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, ki velja od mikro družb do največjih delniških družb, zato ni prilagojen temu, da bi ga lahko uporabljali samostojni podjetniki, vendar so ga kljub temu dolžni uporabljati. Pri tem v Zakonu o dohodnini ni navedeno, katere člene Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb naj bi samostojni podjetnik uporabljal, temveč mora sam izluščiti, katera pravila iz predpisa, ki velja za pravne osebe, naj bi veljala tudi zanj, kot zasebnika.

OZS posledično zahteva, da se davčni predpisi pri tistih malih poslovnih subjektih, ki ugotavljajo davčno osnovo na podlagi dejanskih prihodkov in odhodkov, poenostavijo in uredijo na način, da bo celotna davčna zakonodaja, katero so dolžni davčni zavezanci upoštevati pri svojem poslovanju, urejena v zgolj enem davčnem predpisu.

41. Ukinitve obveznega vodenja in spremljanja zalog v mikro družbah

Vodenje materialnega knjigovodstva v mikro družbah je zamudno opravilo, ki ne prinaša dodane vrednosti za podjetje in podjetnika, zato OZS zahteva, da se mikro družbe, kot so opredeljene v 55. členu ZGD-1, razbremenijo nepotrebne administriranja.

Stroški materiala naj se ugotovijo po metodi posrednega ugotavljanja porabe s popisom, kot to velja za podjetnike, ki vodijo knjige po načelu enostavnega knjigovodstva. Nedopustno je vodenje materialnih evidenc vezati na način vodenja knjig, saj to vodi v diskriminacijo med seboj enakovrednih udeležencev na trgu. Z ukinitvijo zahteve po vodenju in spremljanju zalog materiala se bo poenostavilo poslovanje in odpravilo birokratsko delo, podjetnikom in podjetjem pa omogočilo prihranek časa in denarja, ki ga bodo nedvomno namenili za opravljanje osnovne, pridobitne dejavnosti.

42. Zagotoviti plačevanje prispevkov na en račun

Poudarjamo, da ni dovolj le sprejeti ukrepe, temveč je potrebno omogočiti tudi njihovo izvajanje in le-to pri enotnem plačilnem nalogu za plačilo dajatev še vedno ne deluje na način, kot bi bilo potrebno.

43. Odprava različne obravnave upravičenih oseb za prenos podjetja na podjetnika prevzemnika po načelu univerzalnega pravnega nasledstva in na davčno nevtralen način

Pri prenosih podjetja na podjetnika prevzemnika se uporabljata dva predpisa vezana na zagotavljanje kontinuitete poslovanja po prenosu, in sicer Zakon o gospodarskih družbah (ZGD-1) in Zakon o dohodnini, vendar vsebujeta različna merila glede upravičenih oseb, kar v praksi povzroča nelogične in nedopustne razlike.

V skladu z 72.a členom ZGD-1 podjetnik lahko za časa svojega življenja prenese podjetje na drugo fizično osebo (v nadaljnjem besedilu: podjetnik prevzemnik). S prenosom preidejo na podjetnika prevzemnika podjetje podjetnika ter pravice in obveznosti podjetnika v zvezi s podjetjem. Podjetnik prevzemnik kot univerzalni pravni naslednik vstopi v vsa pravna razmerja v zvezi s prenesenim podjetjem podjetnika. V nasprotju s to rešitvijo je na podlagi Zakona o dohodnini davčno nevtralen prenos možen le na nekatere osebe, določene v samem zakonu.

Zato OZS zahteva, da se Zakon o dohodnini dopolni na način, da se merila glede upravičenih oseb, ki so določene v 72. a členu ZGD-1, prenesejo tudi v Zakon o dohodnini.

44. Nevtralna davčna obravnava v primeru prenosa dela podjetja na podjetnika prevzemnika ali kapitalsko družbo

ZGD-1 omogoča prenos dela podjetja podjetnika na podjetnika prevzemnika oziroma na kapitalsko družbo z univerzalnim pravnim nasledstvom. Z vidika Zakona o dohodnini pa tak način prenosa ni mogoče izvesti na davčno nevtralen način, saj podjetnik prenosnik še vedno obstaja in opravlja dejavnost, le da v zmanjšanem obsegu.

OZS zahteva spremembo Zakona o dohodnini z namenom, da se izenači položaj samostojnih podjetnikov in kapitalskih družb, s čimer bo tudi podjetnikom omogočena posebna (nevtralna) davčna obravnava v primeru prenosa dela podjetja.

45. Odpravnina iz poslovnih razlogov izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba

Zakon o dohodnini v zadnjem stavku devete točke 44. člena določa, da se za odpravnino zaradi odpovedi pogodbe o zaposlitvi, ki bi bila izločena iz davčne osnove dohodka iz delovnega razmerja ne šteje odpravnina, ki je, med drugim, izplačana delojemalcu, ki je z delodajalcem povezana oseba.

OZS meni, da je takšna določba Zakona o dohodnini diskriminatorna, zato zahteva, da se le-ta črta.

46. Uvedba ugodnosti za delodajalca, ki zaposluje prostovoljnega gasilca, pripadnika Civilne zaščite ali drugega reševalca

Delodajalec, ki zaposluje delavca, ki je prostovoljni gasilec ali pripadnik Civilne zaščite ali prostovoljno in nepoklicno opravlja naloge zaščite, reševanja in pomoči v enotah, službah in drugih operativnih sestavah društev in nevladnih organizacij in je aktivni operativni član, naj bo oproščen plačila prispevkov delodajalca iz naslova plač ali pa naj se uvede davčna olajšava za delodajalca v višini izplačane bruto plače zaposlenega.

47. Znižanje davčne osnove samostojnega podjetnika iz naslova delovnopравnih pravic

Zakon o dohodnini (ZDoh-2) omogoča samostojnemu podjetniku znižanje davčne osnove, do Uredbe o davčni obravnavi povračil stroškov in drugih dohodkov iz delovnega razmerja, iz naslova povračil stroškov na službeni poti in povračil stroškov z zvezi z delom (prehrana, prevoza na delo in z dela ter terenski dodatek), ne pa tudi iz naslova ostalih pravic, ki pripadajo

zaposlenim na podlagi ZDR-1. Ne glede na subjektiviteto je nosilec dejavnosti »zaposlen« v svojem podjetju, zato mora biti posledično upravičen do znižanja davčne osnove iz naslova vseh delovnopравnih pravic, kot to velja za delavce v delovnem razmerju, primeroma regresa za letni dopust, nadomestila za ločeno življenje, odpravnine ob upokojitvi, jubilejne nagrade in solidarnostne pomoči.

48. Izvem zavarovalnih premij za skupinsko zdravstveno zavarovanje iz bonitet

Delodajalci lahko za zaposlene osebe sklenejo skupinsko zdravstveno zavarovanje, ki omogoča hitrejši dostop do zdravstvenih storitev. Skrajšanje odsotnosti delavca z dela je za podjetje ključnega pomena, tako z vidika organizacije dela (nadomeščanje) kot tudi s stroškovnega vidika (nadomestila). Ker na trgu ni dovolj usposobljene delovne sile, pomeni skrajšanje časa bolniške odsotnosti neposredni pogoj za opravljanje dejavnosti in nima značaja privatnosti, zato zahtevamo, da se tovrstna zavarovanja, ki so v prid delavca, delodajalca in nenazadnje celotne družbe, izključijo iz bonitet in štejejo za davčno priznan odhodek.

DAVČNE OLAJŠAVE

OZS se zavzema za uveljavljanje in razširitev davčnih olajšav.

49. Uvedba enostavnejšega načina uveljavljanja olajšave za vlaganja v raziskave in razvoj

Na področju uveljavljanja olajšav za vlaganja v raziskave in razvoj še vedno ugotavljamo, da je metodologija uveljavljanja teh olajšav v tujini prilagojena tudi manjšim podjetjem, torej v nasprotju z rešitvami v Sloveniji, kar pomeni, da je nujno tudi pri nas predpisati za mikro in majhna podjetja enostavnejši način uveljavljanja teh olajšav.

50. Razširitev možnosti uveljavljanja davčnih olajšav iz dejavnosti

V Sloveniji smo imeli do konca leta 2004 v Zakonu o dohodnini predpisane olajšave za začetnike. Te so bile kasneje ukinjene z utemeljitvijo, da vsebuje nov Zakon o dohodnini tudi nov način pokrivanja izgube v višini 100 odstotkov dosežene davčne osnove, zaradi česar naj začetniške olajšave ne bi bile več potrebne. V letu 2013 je zakonodajalec sprejel spremembe Zakona o dohodnini in Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, na podlagi katerih je odslej možno pokrivanje izgube le v višini 50 % ugotovljene davčne izgube, kar povzroča zlasti malim poslovnim subjektom na začetku njihove poslovne poti številne probleme. Zato predlagamo nekaj novih olajšav, z namenom oživitve rasti malih podjetij:

a) Olajšave za vlaganja v opremo

OZS zahteva razširitev olajšav za vlaganja iz 55.a člena Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb in 66. a člena Zakona o dohodnini na določeno opremo in vlaganja, ki so bila v preteklosti brez pravih argumentov izključena iz nabora možnih davčnih olajšav, s čimer so se zmanjšala vlaganja v določene vrste naložb, kar pa je posledično povzročilo tudi manjšo gospodarsko rast. Predlagamo razširitev davčne olajšave za vlaganja na:

- **vso pohištvo in pisarniško opremo**, ki se nahaja v poslovnih prostorih in poslovnih stavbah in služi opravljanju dejavnosti, brez zastarelega »realsocialističnega« ločevanja opreme na koristno oziroma potrebno in manj koristno ali nepotrebno. Zaradi takšnih nesmislov trenutno ni predmet olajšav našteta oprema, ki je v proizvodnih, storitvenih in trgovskih poslovnih prostorih in se neposredno uporablja za opravljanje teh dejavnosti, kar je nedopustno (npr. oprema gostiln in restavracij - mize, stoli, vrtni stoli, sedežne garniture, nočitvene zmogljivosti - postelje, ležišča, omare, police za shranjevanje izdelkov in materiala itd.) in za vlaganja v opremo, ki je opredeljena kot pisarniška oprema, vendar je potrebna za opravljanje dejavnosti (fotokopirni stroji, telefoni, rezalniki papirja itd.). Sodobni tehnološki in poslovni procesi namreč terjajo vedno več »možganskega dela«, ki se ga opravlja za pisalnimi mizami, pri tem pa uporablja različno pisarniško opremo in tehnologijo (ne zgolj računalniške opreme), katere uporaba je nujna za normalno izvajanje dejavnosti.

b) Ponovna uvedba znatnih olajšav za investicije v izgradnjo in vzdrževanje stanovanjskih objektov

Občani bi olajšave lahko uveljavljali na podlagi računov za opravljene tovrstne storitve. Pou-darek bi lahko bil dan gradnji in ukrepom za energetske bolj učinkovite objekte.

c) Olajšave za prvi vstop v podjetništvo

OZS zahteva, da se za spodbujanje nastajanja novih podjetij in za stimuliranje prehoda iz ilegalne v legalno ekonomijo ponovno uvede davčno olajšavo za prvi začetek opravljanja dejavnosti, in sicer za prvo leto poslovanja v višini 100 odstotkov, za drugo leto poslovanja pa v višini 50 odstotkov.

d) Olajšave za zaposlovanje

Obstoječa določila Zakona o dohodnini kot tudi Zakona o davku od dohodkov pravnih oseb, predvidevajo olajšavo samo za zaposlitev oseb iz ciljne skupine - mlajših od 26 let in starejših od 55 let.

OZS zahteva širitev olajšave za zaposlovanje:

- na zaposlitev vseh brezposelnih oseb, ki so bile pred zaposlitvijo vsaj šest mesecev

- prijavljene v evidenci brezposelnih oseb pri Zavodu RS za zaposlovanje in v obdobju zadnjih 24 mesecev niso bile zaposlene pri tem zavezancu ali njegovi povezani osebi;
- na zaposlitev skrbnikov do otrokovega 15. leta starosti, saj je v tej skupini zaznati pogošto odsotnost z delovnega mesta zaradi nege, kar delodajalce odvrača od zaposlitve in
 - na zaposlitev upokoencev.

Zahteve za spremembo Zakona o davku na dodano vrednost

51. Možnost kontinuirane identifikacije za DDV pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo

Pri formalnem statusnem preoblikovanju samostojnega podjetnika v družbo z omejeno odgovornostjo se podjetje samostojnega podjetnika preoblikuje v gospodarsko družbo. V praksi je to tako, da naslednji dan AJPES izbriše podjetnika iz poslovnega registra na dan pred vpisom nove družbe v sodni register. Do konca leta 2011 je poslovni subjekt lahko FURS predložil izpis iz sodnega registra tudi v nekaj dneh po vpisu statusnega preoblikovanja vanj in je FURS ne glede na to novo družbo identificiral za DDV za nazaj – z datumom registracije nove družbe. Že nekaj časa pa ni več možno nove družbe identificirati za DDV z datumom za nazaj na dan registracije, temveč šele od dejanskega dne identifikacije za DDV, kar pa je lahko kar nekaj dni kasneje. V vmesnem času nova družba ni identificirana za DDV, kar pomeni, da se je prekinila njena kontinuiteta identifikacije, posledično bi oba poslovna subjekta (prenosni in prevzemni) lahko izgubila vsa upravičenja, ki sta jih pridobila iz preteklega poslovanja. Še večji problem je zaračunavanje DDV v tem vmesnem obdobju in davčne posledice za prejemnika računa, če bi bil DDV na njem vseeno zaračunan, identifikacije pa še ne bi bilo.

Podoben problem z identifikacijo za DDV nastane tudi pri prenosu podjetja samostojnega podjetnika na podjetnika prevzemnika po 72. a členu ZGD-1.

OZS zahteva ureditev ustreznih pravnih podlag (spremembe Pravilnika o izvajanju Zakona o davku na dodano vrednost), ki bi poslovnim subjektom, ki se formalno statusno preoblikujejo oziroma prenašajo dejavnost na podjetnika prevzemnika, dovoljevale neprekinjeno identifikacijo za DDV tudi po prenosu oziroma preoblikovanju, na podlagi univerzalnega pravnega nasledstva.

52. Problematika zahtevka za vračilo DDV davčnega zavezanca, ki je bil izbrisan iz registra zavezancev za DDV

OZS zahteva spremembo in dopolnitev 39. člena ZDDV-1, ki ureja vračilo DDV davčnim zavezancem v primeru stečaja, prisilne poravnave in pravnomočnega sklepa sodišča o neizterljivosti vtoževane terjatve.

Zakonska določba mora omogočiti vračilo plačanega DDV v teh primerih tudi tistim upnikom, ki so likvidirali svoje podjetje (s.p. ali gospodarsko družbo), ko se v trenutku likvidacije upnika še ni začel postopek stečaja ali prisilne poravnave nad dolžnikom, ali pa ta še ni bil končan.

Upravičenost dopolnitve 39.člena ZDDV-1, ki jo zahteva OZS, ima podlago tudi v sodbi Vrhovnega sodišča RS, VSRS Sodba X Ips 165/2014, ki določa, da je davčni zavezanec v smislu določbe 39. člena ZDDV-1 tudi posameznik, ki v času vložitve popravka obračuna DDV sicer ne opravlja več gospodarske dejavnosti, pa želi s popravkom obračuna popraviti oziroma zmanjšati znesek DDV, ki ga je obračunal v času, ko je še opravljal gospodarsko dejavnost.

53. Povračilo DDV-ja upniku za prijavljeno terjatev v insolventni postopek dolžnika

V skladu z Zakonom o davku na dodano vrednost upnikom, ki so zavezanci za DDV, ni potrebno čakati na zaključek stečaja, ki lahko traja več let, da pridejo vsaj do povrnitve DDV-ja. Vendar pa je pogoj, da lahko upnik - zavezanec za DDV popravi (zmanjša) znesek obračunanega in neplačanega DDV v stečaju, da so prijavljene terjatve priznane.

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije zahteva, da se upniku omogoči, da popravi DDV (ga zmanjša) že na podlagi prijave svoje terjatve v insolventni postopek in ne šele po tem, ko upravitelj preizkusi in prizna terjatev.

Še zlasti je naveden predlog relevanten glede na zadnje spremembe ZFPPIPP-G, s katerim se je uzakonilo, da se v osebnem stečaju, kjer je stečajna masa neznatne vrednosti ali ne zadošča niti za stroške stečajnega postopka, odloži preizkus terjatev. Gre za določbo, ki je izrazito v nasprotju z interesi upnikov oziroma v njihovo škodo. Upniki, zlasti v takšnih stečajih, imajo že sicer malo možnosti za poplačilo svojih terjatev oziroma nič. Zato je za njih edina dobra stvar v takšnem stečaju možnost, da dobijo (čim prej) »povrnjen« vsaj že plačan DDV (ki lahko pomeni tudi visoke zneske, predvsem pa pomembne za upnika) in to še predno se stečaj zaključi. V skladu s 4. odstavkom 39. člena ZDDV-1 tako upnikom, ki so zavezanci za DDV, ni potrebno čakati na zaključek stečaja, ki lahko traja več let, da pride vsaj do povrnitve DDV-ja.

Gre za neutemeljeno različno urejanje posledic oziroma sistema med družbami v stečaju, kjer bo odbitek možen prej, in pri s.p., kjer bo odbitek možen šele po več letih (do izdaje sklepa o preizkusu terjatev). Glede na navedeno se predlagamo spremembo ZDDV-1 tako, da bi za refundacijo DDV zadoščala prijava terjatve v insolventnem postopku in ne šele njeno priznanje.

54. Pavšalno ugotavljanje osnove za DDV

Kljub obvezni identifikaciji za DDV bi samostojni podjetniki in mikro družbe plačevali DDV na pavšalen način tako, da bi od obračunanega DDV od obdavčljivega prometa blaga in storitev odšteli pavšalno priznan vstopni DDV (po zgledu pavšalnega nadomestila - kmetje).

Koristi od pavšalne obdavčitve tudi na področju ugotavljanja osnove za DDV bi imeli tako samostojni podjetniki in mikro družbe kot tudi država, saj bi bilo manj administriranja, poročanja, s tem pa bi bilo tudi lažje zagotavljati davčni nadzor na eni strani in večjo davčno varnost na drugi strani. Samostojni podjetniki in mikro družbe bi imeli manjše stroške računovodstva, poslovne knjige bi lahko vodili v skladu s svojimi poslovnimi potrebami (za poslovno odločanje in komunikacijo s poslovnim okoljem), ne pa pretežno za davčne potrebe.

Na tak način podjetniki in gospodarske družbe sicer vodijo enostavnejše evidence pri ugotavljanju osnove za obdavčitev dohodka iz dejavnosti, medtem ko so evidence za ugotavljanje obveznosti iz naslova DDV nespremenjene in zelo zapletene.

Zakonodajalec je torej rešil le en del problema pri obdavčitvi dobička, ni pa rešil problema ugotavljanja osnove za DDV pri poslovnih subjektih s pavšalno obdavčitvijo. Sankcije zaradi napak so pri teh subjektih zelo visoke in v nesorazmerju z velikostjo poslovnega subjekta.

55. Uvedba tretje stopnje DDV za osebne storitve s pretežnim deležem ročnega dela in za izdelke domače in umetnostne obrti

V Sloveniji so izdelki in storitve v okviru določenih obrtnih dejavnosti, ki izvajajo storitve za končnega potrošnika (nekateri izmed njih so v izumiranju ali pa del slovenske nesnovne dediščine), obdavčeni z 22 % DDV, zaradi česar so njihove storitve in izdelki predragi za končnega porabnika, kar nosilec teh dejavnosti ne onemogoča dostojnega preživljanja. Mojstri v teh poklicih stežka najdejo naslednike, zato se pretežno odločajo za zaprtje obratovalnic in delavnic, s tem pa trg izgublja dragocene ponudnike storitev.

Utemeljeno zahtevamo, da se Vlada sooči s tem problemom in nemudoma pristopi k spremembi Zakona o davku na dodano vrednost, na podlagi katere bi se v Sloveniji uvedla tretja stopnja DDV v višini okoli 12 odstotkov, s katero bi bile obdavčene storitve in proizvodi tistih obrtnih dejavnosti, ki se izvajajo pretežno na ročni način (na primer pleskarstvo, avtoservis, kamnoseštvo, šivanje po meri, dejavnost kemičnega čiščenja in pranje lpd.) ali so izumirajoče (domača in umetnostna obrt) ali pa so bile nepremišljeno uvrščene med dejavnosti, ki so obdavčene s splošno, 22 % stopnjo (kozmetične in masažne storitve).

56. Umestitev brezalkoholnih pijač v gostinstvu med hrano z znižano stopnjo DDV

Sekcija za gostinstvo in turizem pri OZS zahteva, da se spremeni Zakon o davku na dodano vrednost tako, da se brezalkoholne pijače v gostinstvu uvrsti med hrano z znižano stopnjo DDV.

V Direktivi Sveta 20 0 9/47/ES z dne 5. maja 2009 je zapisano, če gre za dobavo gostinskih sto-ritev in storitev cateringa lahko država članica vključi ali izključi dobavo alkoholnih in/ali bre-zalkoholnih pijač v nižjo stopnjo DDV. V Sloveniji se znižana stopnja uporablja le za pripravo jedi. Sekcija meni, da je nedopustno, da se na primer brezalkoholne pijače v trgovini in v avtomatih prodajajo z znižano stopnjo DDV, gostinci pa morajo za isto pijačo zaračunati višjo stopnjo DDV.

Še bolj nerazumljivo je, da je kava, ki jo gost odnese s seboj iz trgovine ali iz avtomata, obdavčena z nižjo davčno stopnjo, gostinci pa so dolžni pri »kavi za s seboj« zaračunati višjo stopnjo DDV. Pri tem ne pozabimo, da so avtomati za pijače izjema pri uvedbi davčnih blagajn, njihovi lastniki/najemniki pa zato z njimi nimajo dodatnih stroškov.

Tako gostinci nabavljajo sokove in sadne napitke, mineralno vodo ter vse brezalkoholne pijače po 9,5-odstotni stopnji, ko pa gostom postrežejo z istimi napitki, so pri tem dolžni obračunati 22-odstotni DDV (pri tem ni pomembno, da je bil vstopni davek za te pijače le 9,5-odstoten).

FURS beleži pozitivne učinke uvedbe davčnih blagajn, zato zahtevamo, da se znižata davčni stopnji davka na dodano vrednost.

57. Enakost pred zakonom vseh gospodarskih subjektov, ki se ukvarjajo z gostinsko dejavnostjo

Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije ugotavlja, da se v času po uvedbi novega, 143. člena Pravilnika o izvajanju zakona o davku na dodano vrednost (P-ZDDV-1), ki se nanaša na izjemo pri izdajanju računa, na področju gostinstva vrši prava nelojalna konkurenca, saj je neizdaja računov povezana z različnimi dogodki, ki predstavljajo, po mnenju OZS, kršitev zakonodaje in vodijo do izkrivljanja konkurence.

OZS najostreje nasprotuje izjemam pri izdajanju računov in posledično izjemam pri uporabi davčnih blagajn na področju gostinstva, saj predstavljajo nesprejemljivo nelojalno konkurenco.

OZS meni, da je na različnih prireditvah pri opravljanju gostinske dejavnosti brez izdaje računa in brez uporabe davčnih blagajn zelo težko oziroma nemogoče ugotoviti dejanski promet.

OZS zahteva, da morajo vsi poslovni subjekti, ki opravljajo gostinsko dejavnost, le-to opravljati po enakih merilih in zahtevah. Zato naj se v zakonodaji, ki pokriva področje izdajanja računov (ZDDV-1 oz. P-ZDDV-1) in posledično področje davčnih blagajn, opravijo korekcije in spremembe, ki bodo preprečevale različno obravnavo in davčni položaj poslovnih subjektov, ki se ukvarjajo z gostinstvom. Vsi gospodarski subjekti, ki se ukvarjajo z gostinsko dejavnostjo, morajo biti enaki pred zakonom, ne glede na svoj status.

58. Uvedba systemskega nadzora nad obračunavanjem DDV od izdelkov prodanih na avtomatih

OZS ugotavlja, da se je občutno povečalo število avtomatov za napitke, ki so nameščeni že na vsakem koraku, zaradi česar prejemo pritožbe naših članov - gostincev in trgovcev. Za gostince to postaja resen problem, saj se napitki prodajajo po cenah, ki so bistveno nižje, celo od tistih v trgovinah. Sprašujejo se, ali lastniki teh avtomatov kot davčni zavezanci dejansko od te prodaje obračunavajo in plačujejo DDV v skladu s predpisi.

Prodaja pijač in hrane iz prodajnih avtomatov (sendvičev, čokolad, prigrizkov, toplih in hladnih napitkov) je sicer obdavčena, vendar 143. člen Pravilnika o izvajanju DDV v 2. odstavku določa, da se obveznost izdajanja računov ne nanaša na prodajo iz avtomatov. Podatke o prodaji iz avtomatov davčni zavezanec zagotavlja le s popisom začetnih in končnih zalog, ki ga opravi najmanj enkrat mesečno, ne pa na podlagi izdanih računov, ki bi jih tudi avtomat lahko zagotavljal.

Prav tako so na področju fotografskih storitev na nekaterih upravnih enotah nameščeni foto avtomati, s katerimi se državljani sami fotografirajo za dokumente, saj so fotografije v foto avtomatih bistveno cenejše. Pri neustreznem fotografiranju s samopostrežnim avtomatom se državljani srečajo s težavo reševanja reklamacije in povrnitve stroškov. Državljan ob vrnitvi k samopostrežnem avtomatu ugotovi, da tam ni sogovornika in je zato njegova reklamacija težje rešljiva, kar pomeni dodatno pot, čas in dodatne stroške.

Gostinci in fotografi ugotavljajo, da so v primerjavi s temi zavezanci v bistveno slabšem položaju in jim zato predstavljajo neelojalno konkurenco. Na podlagi navedenega OZS zahteva, da se uvede ustreznejši systemski nadzor nad tovrstno prodajo. Prav gotovo bi bilo ob današnji tehnologiji možno zagotoviti tudi, da bi avtomati izdajali račune oziroma da bi imeli vgrajeno elektronsko blagajno.

59. Oprostitev obračunavanja davka na motorna vozila za pogrebna vozila

Zakon o davku na motorna vozila uvaja obračun davka na promet motornih vozil, ki so prvič dana v promet ali registrirana na ozemlju Republike Slovenije ter se uvrščajo pod tarifno

oznako KN 8703. Pod isto tarifno oznako se uvrščajo tudi motorna vozila, namenjena prevozu pokojnikov, ki so strogo namenska vozila, za katera je dovoljen tudi odbitek vstopnega davka na dodano vrednost.

V ta namen zahtevamo oprostitev obračuna davka na motorna vozila za pogrebna vozila, saj se lahko po konstrukcijskih značilnostih uvrščajo med tovorna vozila, ki so namenjena prevozu blaga. Ker je zadnji del preurejen v prostor, v katerega ni mogoče namestiti sedežev oziroma sedežnih klopi, se takšna vozila ne morejo uvrščati med osebna ali večnamenska vozila.

60. Možnost zmanjšanja obveznosti z naslova DDV ob začetku izvršilnega postopka

Po sedaj veljavni ureditvi iz veljavnega 39. člena ZDDV-1 lahko davčni zavezanec popravi (zmanjša) znesek obračunanega DDV, če na podlagi pravnomočnega sklepa sodišča o zaključenem stečajnem postopku ali o uspešno zaključenem postopku prisilne poravnave ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti. Na enak način lahko ravna tudi davčni zavezanec, ki pridobi pravnomočni sklep sodišča o ustavitvi izvršilnega postopka oziroma drugo listino, iz katere je razvidno, da v zaključenem izvršilnem postopku ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti, ter davčni zavezanec, ki ni bil poplačan oziroma ni bil poplačan v celoti, ker je bil dolžnik izbrisan iz sodnega registra oziroma drugih ustreznih registrov ali predpisanih evidenc. Če davčni zavezanec naknadno prejme plačilo ali delno plačilo za opravljeno dobavo blaga oziroma storitev, v zvezi s katero je uveljavil popravek davčne osnove v skladu s tem odstavkom, mora od prejetega zneska obračunati DDV.

Davčni zavezanec lahko popravi (zmanjša) znesek obračunanega in neplačanega DDV od vseh priznanih terjatev, ki jih je prijavil v postopku prisilne poravnave oziroma stečajnem postopku.

Problem obračunanega DDV nastane predvsem v primeru, ko upnik toži dolžnika za plačilo. Ker lahko dolžnik v postopku sodne izterjave uporabi vsa pravna sredstva za zavlačevanje poravnave dolga, lahko upnik čaka na pravnomočni sklep sodišča o ustavitvi izvršilnega postopka oziroma na drugo listino tudi pet in več let. Vzrok je predvsem v počasnem delovanju sodnega sistema, ves ta čas pa mora davčni zavezanec financirati državo, kar je nepravilno in nepravilno.

Zato OZS zahteva spremembo Zakona o DDV v tej smeri, da davčni zavezanec lahko zmanjša obveznost iz naslova DDV takoj, ko sproži pred sodiščem postopek izvršbe zoper dolžnika.

61. Uvedba standardnega obračuna DDV za vso EU

Prevozniki, ki v državah EU prevažajo tovor ali potnike, se morajo registrirati pri vseh davčnih uradih držav, skozi katere nameravajo opraviti prevoze. Nato morajo za prevožene kilometre na njihovem ozemlju plačevati DDV po stopnji v skladu z njihovo nacionalno zakonodajo. V ta namen morajo na davčnem uradu države pridobiti davčno številko, s čimer postanejo prevozniki davčni zavezanci v posamezni državi EU, skozi katero peljejo.

Vsaka država EU ima sistem plačila davkov urejen po svoje: v nekaterih državah se davek obračunava mesečno, v nekaterih trimesečno, polletno ali letno, v nekaterih se obračunava vnaprej kot akontacijo za predvidene kilometre, ki jih bo prevoznik v tisti državi prevozil. Vsaka država ima svoj obrazec za prijavo davka, v nekaterih morajo prevozniki sami urediti plačilo davka, v drugih preko posrednikov.

Prevozniki ugotavljajo, da je poenostavitev teh postopkov nujna. Predvsem predlagajo, da se uvede enoten obrazec za prijavo davka za prevožene kilometre v EU, da se časovno uskladi oddaja obrazca za prijavo davka (npr. letno) oziroma, da bi za prijavo davka za prevožene kilometre v državah EU skrbel Finančni urad Republike Slovenije, ki mu prevoznik že po nacionalni zakonodaji dolguje DDV za opravljene prevoze po Sloveniji in tujini.

62. Obravnava storitev prevoza blaga

Sprememba davčne obravnave, ki je posledica sodbe Sodišča EU v zadevi C-288/16, je močno vplivala na sektor prometa v Sloveniji, predvsem v poslabšanju likvidnosti podjetij, ki delujejo v omenjeni branži. Po uvedbi sodbe je Slovenija sprejela odločitev, da se storitev prevoza blaga, namenjenega izvozu, če jo opravi slovenski podprevoznik za slovenskega prevoznika, obdavči v Sloveniji. Sodba se v državah članicah ne izvaja enotno, nekatere države članice, tudi Slovenija, sodbo izvajajo, nekatere so preložile izvajanje na kasnejši datum, nekaj držav članic pa je sklenilo, da izrek ni vezan na presojo storitev, zato sodbe ne bodo izvajale.

Različna davčna obravnava v državah članicah vpliva na konkurenčnost slovenskih podjetij, zato zahtevamo eskalacijo na pristojnih organih v tujini, v smislu poenotenja davčne obravnave tovrstnih storitev. Prav tako zakonodajalcu predlagamo, da prevozne storitve vključi v mehanizem obrnjene davčne obveznosti, s čimer bomo zavarovali konkurenčnost slovenskega prevoznništva, ohranili davčno osnovo in omogočili nadaljnjo rast in razvoj prevoznništva v Sloveniji.

Zahteve za spremembo Zakona o davčnem postopku

63. Dvig meje za davčno izvršbo na 1.000 evrov

Slovenski davčni sistem temelji na prostovoljnem izpolnjevanju davčnih obveznosti, kar v praksi pomeni, da večina davčnih zavezancev svoje obveznosti poravnava v zakonsko določenem roku. Gre za institut samoobdavčitve, ko davčni zavezanci sami napovejo davek v davčnih obračunih ter na tej podlagi izračunajo svojo davčno obveznost. Razlika med izračunano davčno obveznostjo in dejanskimi vplačili iz tega naslova pomeni davčni dolg, to je kategorija, ki jo spremlja Finančna uprava Republike Slovenije.

V preteklih letih se je, in se še, veliko pravnih oseb v Sloveniji sooča s plačilno nedisciplino. Podatki sicer kažejo, da število pravnih oseb, ki imajo neporavnane obveznosti nad pet dni neprekinjeno, počasi upada, število plačilno nesposobnih subjektov in njihov znesek sta manjša tudi v primerjavi s preteklimi leti. Ne glede na izboljšanje pa plačilna nedisciplina še vedno povzroča težave predvsem malim podjetjem, saj njihov finančni položaj zaradi zakasnitve izplačil ali izpada plačil kratkoročno in dolgoročno ni sposoben prenesti večjih obremenitev. Posledično so dolžne pravne osebe financirati dolžnike precej daljši čas (že ob tako daljših plačilnih rokih), kar seveda vpliva na njihovo lastno plačilno sposobnost.

OZS predlaga, da tudi država prevzame del bremena plačilne nediscipline in sicer v obliki dviga praga, ko FURS lahko začne davčno izvršbo nad davčnim dolžnikom.

OZS predlaga, da se davčna izvršba nad davčnim dolžnikom uvede, če znesek neplačanega davka presega 1.000,00 evrov. Trenutni 149. člen Zakona o davčnem postopku (ZDavP-2) namreč določa, da se davčna izvršba ne začne, če znesek davka, razen v primeru iz 146. člena ZDavP-2, ne presega 25,00 evrov. OZS zato zahteva dvig meje, ko FURS lahko začne davčno izvršbo nad davčnim dolžnikom z obstoječih 25,00 evrov na 1.000,00 evrov.

Zahteve za spremembo Zakona o davčnem potrjevanju računov

64. Zmanjšanje kazenskih sankcij

Zakon o davčnem potrjevanju računov v 18., 19. in 20. členu določa kazenske sankcije za tiste davčne zavezance, ki ne izpolnjujejo oziroma kršijo zakonsko določena pravila. Obstoječe kazenske sankcije so na področju davčnega potrjevanja računa nesorazmerno visoke glede na velikost (za mikro družbe) in poslovanje posameznih družb in samostojnih podjetnikov posameznikov (tisti, ki ne dosegajo prometa niti 50.000 evrov). Prav tako so obstoječe kazenske sankcije previsoke pri tistih zakonskih prekrških zavezancev, ki so se izkazali kot napaka in ne kot naklepno dejanje.

Hkrati z uvedbo davčnih blagajn naj se zmanjša druge obveznosti, ki bodo olajšale delo in poslovanje v gostinstvu. Tako predlagamo, da se poslovanje poenostavi in je obvezno evidentiranje le vstopnih in izstopnih računov.

65. Zahteve glede novega Zakona o davku na nepremičnine

Pri uvedbi novega davka na nepremičnine mora biti Vlada RS upoštevati dejstvo, da mora biti nova obdavčitev primerljiva z obstoječim nadomestilom za uporabo stavbnega zemljišča. OZS ne pristaja na dodatne obremenitve podjetij in podjetnikov in zahteva enakopravno obdavčitev (obdavčiti je potrebno vse nepremičnine, brez izjem).

Zakon o davku na nepremičnine mora jasno opredeliti davčno osnovo in iz nje izhajajočo davčno obveznost posameznega davčnega zavezanca. Davčna stopnja naj se določi glede na vrednost in namen rabe nepremičnine (stopnja davka za poslovne nepremičnine, v katerih podjetniki opravljajo dejavnost, mora biti primerljiva s stopnjo za rezidenčna stanovanja). Prav tako naj se zagotovi učinkovito pravno varstvo lastnikov nepremičnin (ugovor na posplošeno tržno vrednost nepremičnine in ugotavljanje posebnih okoliščin).

IV. VEČJA FINANČNA DISCIPLINA IN PRENOVA SISTEMA JAVNEGA NAROČANJA

Zahteve za spremembo Zakona o gospodarskih družbah

66. Spregled pravne osebnosti; pogoji za odgovornost družbenikov za obveznosti družbe

Zakon o gospodarskih družbah v 8. členu določa, da so za obveznosti družbe odgovorni tudi njihovi družbeniki, če so na primer družbo kot pravno osebo zlorabili z namenom oškodovanja njenih ali svojih upnikov. Žal pa ugotavljamo, da gre za mrtvo črko na papirju, kar nedvoumno potrjuje tudi obstoječa pravna praksa, iz katere izhaja, da je dokazovanje spregleda pravne osebnosti na podlagi 8. člena Zakona o gospodarskih družbah izredno težavno in za upnike praktično nemogoče. Upniki namreč praviloma nimajo vpogleda v poslovanje oziroma finančno in knjigovodsko dokumentacijo dolžnika - gospodarske družbe, ne razpolagajo z listinami zlorabljene družbe, zato v sodnem postopku tudi izredno težko dokažejo predpostavke za spregled pravne osebnosti.

Institut spregleda pravne osebnosti je potrebno spremeniti tako, da v praksi ne bo več mrtva črka na papirju in da bodo v praksi sodišča lahko dosodila spregled pravne osebnosti, seveda v utemeljenih primerih.

67. Prevzem podjetja ter vpis lastnine v javni register

Samostojni podjetnik je fizična oseba (po 3. členu Zakona o gospodarskih družbah). Pri prenosu podjetja, samostojnega podjetnika, posebej če gre za transportno podjetje, se vzpostavlja praksa, da registracijski organi v evidenco lastništva motornih vozil, vpišejo samostojnega podjetnika in ne fizične osebe. Takšni vpisi se opravljajo na osnovi navodila ministrstva, pristojnega za promet. To ravnanje je neskladno s stališčem Vrhovnega sodišča RS, ki je že pred več leti opozorilo, da v primeru nakupa nepremičnine, ki jo izvrši samostojni podjetnik, ni mogoč vpis samostojnega podjetnika v zemljiško knjigo. Poudarilo je, da je lastnik te nepremičnine fizična oseba. Jasno je, da takšno stališče velja za vsak vpis lastništva v javne registre, saj je samostojni podjetnik fizična oseba.

Ker nepravilen vpis lahko podjetniku povzroča številne težave, zahtevamo da se tudi pri prepisu lastništva vozil upošteva določba Zakona o gospodarskih družbah in stališče Vrhovnega sodišča RS.

68. Omejitev delovanja samostojnih podjetnikov in družb, ki nimajo odprtega transakcijskega računa

Številna so podjetja, ki po registraciji ali celo med samim poslovanjem ostanejo brez odprtega poslovnega transakcijskega računa v Republiki Sloveniji bodisi da jih zaprejo sama bodisi jim ga zapre banka zaradi neplačanih obveznosti za vodenje računa. Mnoga kljub temu, da so brez odprtega transakcijskega računa, še vedno poslujejo naprej. Takšno delovanje največkrat pomeni delo na črno in posledično tudi davčne utaje. V prvi vrsti se je potrebno zavedati, da gre za skupek podjetij, ki, z namenom izogniti se odgovornosti plačevanja svojih obveznosti (bodisi do države bodisi do svojih poslovnih partnerjev, delavcev itd.), izkoriščajo sedanje stanje, ki jim omogoča, da delujejo brez odprtega transakcijskega računa. Tega problema se ne da rešiti le z omejitvijo gotovinskega prometa oziroma z grožnjo izreka globe za tak prekršek.

Podjetje ali samostojni podjetnik posameznik, ki nima odprtega transakcijskega računa, ne more in ne sme poslovati, prav tako tudi ne more in ne sme obstajati. Po naši oceni je potrebno šteti, da je podjetnik posameznik ali družba, ki nima odprtega transakcijskega računa v Republiki Sloveniji oziroma nima v registru na portalu AJPES vpisanega računa, odprtega v tujini, prenehal poslovati oziroma nima premoženja, s tem pa so izpolnjeni pogoji za njen izbris iz sodnega registra brez likvidacije. Zoper takšne poslovne subjekte se mora začeti postopek izbriisa iz sodnega registra.

69. Prijava nepravilnih finančnih obveznosti v e-pobot vse do realizacije in nadzor nad prijavo v obvezni pobot

Glede na naravo delovanja sistema obveznega pobota in »nastajanja« novih denarnih obveznosti in okoliščin oziroma pogojev za uspešnost izvedbe pobota, bi bilo potrebno določiti obveznost prijave v obvezni pobot vse do realizacije pobota. Prijava denarne obveznosti le v prvi krog v mesecu, ki sledi mesecu v katerem je nastala zamuda pri plačilu obveznosti, pomeni zgolj enkratni poskus steka vseh potrebnih okoliščin za uspešen pobot in računanje na t.i. srečo, da so se ravno v tistem trenutku stekli vsi potrebni pogoji.

V Zakon o preprečevanju zamud pri plačilih naj se nujno vnese določilo, da bi morala biti prijava v pobot obvezna vse do realizacije pobota tako, da se uvede avtomatska prijava v naslednje pobote vse do realizacije pobota. Avtomatska prijava naj bi pomenila, da se prijava v pobot odda prvič, ostalo pa vrši AJPES do realizacije pobota. V kolikor vmes pride do prostovoljnega poplāčila neposredno s strani dolžnika, upnik umakne takšno finančno obveznost iz sistema. Neutemeljen izvzem iz nadaljnjih pobotov mora biti ustrezno sankcioniran.

Ugotovljeno je, da se obveza prijave v obvezni pobot na terenu ne kontrolira oziroma premalo. Posledično to pomeni, da le redka podjetja še prijavljajo obveznosti v obvezni pobot

in v skladu s tem je jasen rezultat obveznega pobota. Pristojne inšpekcije naj tudi v praksi izvajajo ustrezen nadzor.

Ukrep: Sprememba Zakona o preprečevanju zamud pri plačilih

70. Vsakemu poslovnemu subjektu mora biti omogočeno, da ima v Sloveniji odprt TRR, tudi če je dolžnik do kogarkoli

Vsakemu poslovnemu subjektu bi moralo biti omogočeno, da ima možnost odprtega TRR pri vsaj eni od organizacij za plačilni promet v Republiki Sloveniji. Vse več je primerov, ko banke zaprejo podjetju TRR, ker nima poravnanih obveznosti do banke, nato pa ta ista banka, po tem, ko ji podjetje poravna obveznosti, zavrne ponovno odprtje TRR-ja.

Prav tako so pogosti primeri, ko banke zavračajo vloge podjetij po odprtju TRR, ker je podjetje davčni dolžnik. Banke namreč običajno zahtevajo, da mora podjetje priložiti vlogi za odprtje TRR-ja tudi potrdilo FURS o poravnanih obveznostih.

Tako se dogaja, da podjetje, ki ima težave, ne more odpreti računa v Sloveniji, pač pa ga je prisiljen odpreti na primer v Avstriji ali pobrati denar na roke. To pa pomeni še eno od oblik spodbujanja sive ekonomije in netransparentnih denarnih tokov, predvsem pa oviro za poslovanje podjetij, zlasti ko se poskušajo izvleči iz svojih težav.

Znano je, da med bankami kroži črna lista podjetij, katerim naj bi se iz zgoraj navedenih razlogov zavrnilo odprtje TRR tudi pri drugih bankah, ne samo pri tisti, pri kateri je bil račun zaprt zaradi neporavnane obveznosti za vodenje računa.

Nezmožnost imeti odprt račun za poslovanje je nesorazmeren ukrep za njegovo negativno finančno stanje, predvsem pa blokada njegovega poslovanja in možnosti ureditve svojega stanja. Podjetjem in podjetnikom je potrebno zagotoviti, da imajo odprt račun za opravljanje denarnih transakcij iz poslovanja.

71. Prednostna obravnava določenih sodnih sporov

Nujna je prednostna obravnava sodnih sporov, kjer lahko dolgotrajni postopki pripomorejo k insolventnosti podjetij in izgubi delovnih mest.

72. Sprejem novega zakona za najem poslovnih prostorov

Najem poslovnih stavb in poslovnih prostorov ureja Zakon o poslovnih stavbah in poslovnih prostorih iz leta 1974. Zakon je zastarel, zato otežuje sklepanje najemnih pogodb in prenehanje najemnih razmerij.

IZVRŠBA

Zahteve za spremembo Zakona o izvršbi in zavarovanju

K precejšnjemu izboljšanju plačilne discipline lahko veliko prispevajo učinkovitejši izvršilni postopki. Zlasti pa omejitev zavestnega vlaganja neutemeljenih ugovorov.

73. Pospešitev postopkov izterjave in njihova učinkovitost

V zadnjih letih je bilo sprejetih vrsta ukrepov in sprememb Zakona o izvršbi in zavarovanju (ZIZ), ki naj bi vsaj malo prispevali k pospežitvi postopkov in njihovi učinkovitosti, a žal, še ne dovolj oziroma jih je Ustavno sodišče Republike Slovenije celo naknadno razveljavilo. V številnih izvršilnih zadevah dolžniki še vedno namenoma vlagajo neutemeljene ugovore z namenom zavlačevanja postopka izterjave, ki se nato nadaljuje v pravnem postopku. V tem času pa lahko upnik zaradi neplačanih terjatev že propade, dolжник pa prenese svoj kapital drugam oziroma izprazni svoje račune.

Zahtevamo nujne spremembe izvršilnega postopka, morda tudi spremembe v organizaciji sodišča, ki naj zagotovijo bistveno učinkovitejši izvršilni postopek, ter bistveno skrajšanje nadaljnjega samega pravnega postopka, ne samo v fazi do izdaje sklepa o izvršbi.

74. Izvršilni postopek

Prijavi denarnih obveznosti s strani dolžnikov v e-pobot je potrebno dati pravno težo v smislu nadaljnjih postopkov izterjave. Slednje pomeni, da dolжник, ki je prijavil svojo denarno obveznost do upnika, kasneje v izvršilnem postopku ne bi imel možnosti ugovarjati temelju in višini svoje obveznosti, saj je višino denarne obveznosti in temelj obveznosti s prijavo v večstranski pobot tudi pripoznal. Edini možni ugovor bi bil, da je terjatev, prijavljeno v e-pobot po tej prijavi, že v celoti poplačal ali pa da je zastarala. S tem bi skrajšali izvršilne postopke in izigravanje dolžnikov z izrabo vseh zakonskih možnosti za zavlačevanje postopkov. V primerih, ko se predlaga izvršba na podlagi verodostojne listine na dolžnikove nepremičnine in izvršba na terjatve dolžnika, naj se omogoči vložitev predloga za izvršbo, v katerem ni potrebno opredeliti dolžnikove nepremičnine in dolžnikove dolžnike. Ni razloga zakaj bi bili navedeni dve izvršilni sredstvi v nepriviligiranem položaju glede na izvršbo na dolžnikova

denarna sredstva pri organizacijah za plačilni promet in na dolžnikove vrednostne papirje ali na dolžnikovo plačo.

Predlagamo, da naj v postopku izvršbe in zavarovanja zadostuje upnikova označba sredstva izvršbe (premičnine, TRR, nepremičnine, vrednosti papirji, terjatve), sodišče pa pri vseh sredstvih izvršbe (ne samo vrednostni papirji in TRR) po uradni dolžnosti pridobi in opravi rubež.

Gre za dopolnitev, ki je v današnjem času še posebej potrebna in aktualna, še zlasti v primerih, ko imajo na primer dolžniki - gospodarski subjekti blokirane bančne račune oziroma jih sploh nimajo odprtih. Torej ostane upnikom na voljo še poizkus izvršbe na njihove terjatve in nepremičnine, ki pa jih v večini primerov v času vlaganja izvršbe ne poznajo, podatkov o teh pa tudi ne morejo pridobiti, ker nimajo pravnomočnega izvršilnega naslova. Glede na dosedanje ureditev morajo tako kljub temu, da iz AJ PES evidence izhaja, da nima odprtega TRR-ja, vložiti predlog za izvršbo na to izvršilno sredstvo, da pridobijo pravnomočen izvršilni naslov, da bodo na podlagi le-tega lahko naredili poizvedbe o morebitnih dolžnikovih nepremičninah oziroma terjativah in nato predlagali nadaljevanje izvršbe z novim izvršilnim sredstvom. To pa pomeni dodatno delo in dodatne stroške, predvsem pa izguba dragocenega časa (ki je potreben za sprejem sklepa sodišča o nadaljevanju izvršbe z novim izvršilnim sredstvom), ki je lahko še posebno dragocen v primeru, ko je dolžnik v denarnih težavah in obstaja velika bojazen, da bo še zanj »pravočasno zavaroval« svoje terjatve in nepremičnine pred upniki.

INSOLVENČNA ZAKONODAJA

Zahteve za spremembo Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju

75. Prisilna poravnava

Potrebne so nadaljnje spremembe instituta prisilne poravnave, saj so dosedanje izkušnje obrtnikov in malih podjetnikov v postopkih prisilne poravnave negativne. Praksa je pokazala, da se v mnogih primerih institut prisilne poravnave izrablja za oškodovanje predvsem manjših upnikov, ki so v večini primerov obrtna in mala podjetja, v korist večjih upnikov. V sedanjem postopku prisilne poravnave so manjši upniki v neenakopravnem (podrejenem) položaju. Sam institut prisilne poravnave, kot ga določa in obravnava Zakon o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju (ZFPPIPP), je namenjen zgolj in samo zaščiti interesov in ohranitvi dolžnika, in sicer na račun upnikov. Vsi instituti v insolvenčnih postopkih pa so primarno namenjeni poplačilu upnikov. Tako institut prisilne poravnave nasprotuje že temeljnemu načelom zakona, in sicer načelu enakega obravnavanja upnikov ter načelu zagotavljanja najboljših možnosti za plačilo upnikov. Obstoj dolžnika so namenjeni drugi instituti.

Potrebne so spremembe insolvenčne zakonodaje, pri katerih je potrebno izhajati iz temeljnega načela, da se primarno zaščiti interese upnikov, in ne tako kot do sedaj, da je prisilna poravnava namenjena le zaščiti interesov dolžnika. Sprememba tega temeljnega načela bo prav tako omogočala, da se dolжник v določenem obdobju izkoplje iz težav, vendar ne na račun upnikov. Po izteku določenega, sprejemljivega, časovnega obdobja bi moralo priti do 100-odstotnega poplačila upnikov.

V skladu z navedenim bi bilo potrebno v postopku prisilne poravnave hkrati sistemsko urediti pravice malih upnikov (po analogiji s pravicami manjšinskih delničarjev na podlagi ZGD-1). Ta ureditev naj bo aplikativna tudi v drugih postopkih Zakona o finančnem poslovanju, postopkih zaradi insolventnosti in prisilnem prenehanju.

Nepojemljiva je tudi zakonska možnost, da lahko podjetje vstopi v novo prisilno poravnavo, še preden je prva prisilna poravnava v celoti zaključena, to je še preden so v celoti izpolnjene obveznosti iz le-te.

Črtanje zakonsko določenega minimalnega poplačila navadnih upnikov v prisilni poravnavi pomeni v realnosti ukinitvev minimalnih kvotel za varovanje malih, navadnih upnikov. V ZFPPI-PP je potrebno vrniti to minimalno varovanje upnikov.

76. Prednostne terjatve v insolvenčnih postopkih

Z novelo ZFPPIPP-G je Državni zbor RS vključil med prednostne terjatve še:

- poplačilo državnih posojil in poroštev danih za reševanje družb,
- plače in nadomestila plač za zadnjih šest mesecev pred začetkom postopka zaradi insolventnosti (povečanje glede na dotedanje zadnje tri plače),
- nezavarovane terjatve tudi za plačilo tistih prispevkov, ki so zapadli pred več kot enim letom.

Gre za popolnoma neutemeljeno širitev prednostnih terjatev in diskriminacijo preostalih navadnih upnikov, ki so aktivni subjekti, ki morajo plačevati davke, plače, prispevke. S temi privilegiji je država »zagotovila«, da navadni upniki tako rekoč ničesar ne bodo dobili iz stečajne mase, zlasti glede na to, da je bila že sedaj nizka stopnja poplačila navadnih upnikov v insolvenčnih postopkih. Država si je s takšnim kratkovidnim ukrepom tako zagotovila absolutni privilegij na račun še živečega gospodarstva. Prav tako je s tem še dodatno odprla vrata za možne zlorabe na račun navadnih upnikov. Navedene širitve je potrebno odpraviti.

- Diskriminatorni privilegiji države v poenostavljeni prisilni poravnavi

Država si je z ZFPPIPP-G zagotovila absolutni privilegij v postopku poenostavljene prisilne poravnave, ki velja za mikro podjetja, ko si je uzakonila, da poenostavljena prisilna poravnava

ne učinkuje na davke in prispevke. S takšnim privilegijem je država bistveno otežila proces razdolževanja slovenskega malega gospodarstva, zlasti mikro, v odnosu do bank. Privilegirane terjatev države bo namreč zagotovo bistveno zmanjšalo pripravljenost ostalih upnikov, da v postopku poenostavljene prisilne poravnave pristanejo na podrejen položaj, še zlasti glede na to, da v stečajnem postopku niso v podrejenem položaju v odnosu do države. Pri čemer gre za upnike, ki morajo prav tako poplačati vse svoje obveznosti (zaposlene, prispevke, davke, dobavitelje) in jih lahko insolventnost njihovega dolžnika pahne v eksistencialne težave, pa vendar soglašajo s prestrukturiranjem.

77. Stečajni postopki naj bodo krajši

Stečajni postopki so predolgi. Urediti bi jih bilo potrebno na način, da se začnejo in končajo v čim krajšem času, seveda na najbolj učinkovit način. Leta trajajoči stečajni postopki večinoma postanejo sami sebi namen in se vse prevečkrat končajo le s poplačilom stroškov samega stečajnega postopka - tudi iz primarno navedenega razloga. Stečajni postopki naj postanejo z vidika poplačila upnikov učinkovitejši ter časovno in stroškovno racionalnejši.

78. Upravitelji insolvenčnih postopkov

Izkušnje postopkov prisilne poravnave so pokazale, da pri vodenju prisilne poravnave prihaja do prevladujočega osebnega interesa upravitelja nad interesom in koristmi družbe. Že v postopku prisilne poravnave upravitelji prisilne poravnave izvajajo številne aktivnosti (na primer zavlačujejo z izdajo soglasij za nujno potrebne aktivnosti družbe, vlagajo neutemeljene ugovore zoper vodenje prisilne poravnave, ipd.), da bi preprečili uspešno potrditev prisilne poravnave. In s tem dosegli začetek stečaja, in sicer tudi v primerih, ko je prisilna poravnava povsem realna rešitev za družbo. Do takšnih primerov pogosto prihaja zato, ker je prisilni upravitelj tudi stečajni upravitelj pri isti družbi, če prisilna poravnava ne uspe.

V prisilni poravnavi je upravitelj praviloma slabše nagrajen kot je v stečaju, še posebej, če ima družba lahko unovčljivo premoženje. Da bi preprečili te zlorabe predlagamo, da se z zakonom prepove, da bi bila za stečajnega upravitelja imenovana ista oseba kot je bila imenovana za prisilnega upravitelja družbe, katere prisilna poravnava ni uspela.

79. Izenačitev stečaja samostojnega podjetnika s stečajem gospodarske družbe

Fizična oseba, ki nosi breme svoje pretekle gospodarske dejavnosti kot samostojnega podjetnika, na trgu ni delovala kot fizična oseba (potrošnik), temveč kot gospodarski subjekt, ki je na trgu opravljal gospodarsko dejavnost, kot na primer družba, in je prevzemal vse rizike, ki jo ima gospodarska dejavnost. Pri tem lahko pride do okoliščin (slab posel, škodni dogodki, neplačilo terjatev, ipd.), ki pripeljejo v končni fazi lahko tudi do stečaja, za katerega pa fizična oseba kot

potrošnik nikakor ne more odgovarjati in prevzemati teh bremen še v prihodnosti oziroma najmanj v preizkusni dobi za odpust obveznosti, ki pomeni najmanj nekaj dodatnih let.

Ureditev stečaja samostojnega podjetnika mora biti primerljiva s stečajem gospodarske družbe, ker gre za gospodarska subjekta, ki delujeta na trgu. Razlika lahko obstaja samo v obsegu premoženja, ki se vključi v stečajno maso.

80. Pravne posledice izbrisa pravne osebe iz sodnega registra brez likvidacije

Zakon o postopkih za uveljavitev ali odpustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbrisanih gospodarskih družb (ZPUOOD) je razveljavil določbe od 6. do 10. odstavka 442. člena in 496. ZFPPIPP, na podlagi katerih so upniki imeli vsaj malo upanja, da bodo njihove terjatve do izbrisanih družb brez likvidacije poplačane, sicer s strani t.i. aktivnih družbenikov. Tudi Ustavno sodišče RS z odločbo, opr. št. U-I-307/11-21 z dne 12.4.2012, ni preprečilo navedene razveljavitve.

S sprejetjem ZPUOOD se je tako na te upnike povsem pozabilo. Dejstvo je, da pride do tovrstnih izbrisov v veliki meri zaradi neodgovornega (velikokrat namernega) ravnanja družbenikov, ki podjetje zadolžijo, potem pa dve leti nekaznovano na primer ne oddajo bilanc in so prosti vseh bremen. Formalno pravno imajo upniki možnost preko spregleda pravne osebnosti terjati neposredno družbenike, vendar je znano dejstvo, da je to v praksi »mrtva črka na papirju«. Tudi predlog za uvedbo stečaja nad naknadno najdenim premoženjem terja od upnikov velike napore. Vedeti mora, da je tako podjetje imelo premoženje, ki se ga lahko unovči, prav tako zanj pomeni finančni zalogaj.

Z ukinitvijo teh določb država v ničemer ne štiti prodajalca (in drugih dobaviteljev, izvajalcev storitev), še več - od njih zahteva, da so detektivi in da kreditirajo državo z DDV. Z ukinitvijo osebne odgovornosti družbenikov izbrisane družbe je upnik de facto ostal brez sleherne možnosti, da uveljavi svojo terjatev do družbe.

ZPUOOD je tako uzakonil popolno favoriziranje dolžnikov in praviloma v teh primerih neodgovorno ravnanje družbenikov tako izbrisanih družb. Takšno stanje je potrebno čim prej sanirati in vzpostaviti dejansko zaščito interesov upnikov vsaj v meri, ki je bila pred sprejetjem ZPUOOD.

Namreč za dolžnike je izbris iz sodnega registra ugodnejši in ni podvržen nobenemu finančnemu pregledu s strani tretje osebe (npr. vsaj stečajnemu upravitelju), zato je za dolžnike primernejši. Poleg tega transakcije tega podjetja niso podvržene morebitnim izpodbojnim postopkom, tako kot v stečajnem postopku.

Ukrep: Sprememba Zakona o postopkih za uveljavitev ali odpustitev odgovornosti družbenikov za obveznosti izbrisanih gospodarskih družb

SISTEM JAVNEGA NAROČANJA

Zahteve za spremembo Zakona o javnem naročanju

Izkušnje predvsem mikro in malih podjetij, ki so večinoma podizvajalci, kažejo prešteviline primere neustreznega in diskriminatomega vodenja javnih naročil, ter zlorab, ki posledično v veliki meri vodijo tudi v plačilno nedisciplino. Žal, sprejem Zakona o javnem naročanju (ZJN-3) ne prinaša prepotrebnihih sprememb, ki bi pomenila sama po sebi jamstvo za izboljšanje sistema javnega naročanja, je pa še poslabšal položaj podizvajalcev.

Z namenom izboljšanja kakovosti in transparentnosti javnih naročil ter odprave nelojalne konkurence naj se v ZJN vnese naslednja določila:

- naročilo inženirskih storitev in gradnje se (lahko) razpiše samo ob 100% zagotavljenem financiranju (Avstrija, Italija) oziroma zaprti finančni konstrukciji, ki jo je možno definirati na osnovi projektne naloge oziroma standardiziranih popisov gradbenih, obrtniških in instalacijskih del ter materiala in opreme, torej na osnovi kvalitetno izdelane projektne naloge oziroma projektne dokumentacije;
- naročilo gradnje se razpiše na podlagi projekta za izvedbo, kot ga določa Gradbeni zakon;
- ob razpisu naročila se objavi ocenjena vrednost naročila in v primeru naročila inženirskih storitev tudi investicijska vrednost;
- na portalu javnih naročil takoj po zaključku javnega naročila naročnik objavi končno obračunsko vrednost celotne investicije.

81. Zagotovitev dostopnosti javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom, delitev javnih naročil na več sklopov

Potrebno je zagotoviti pregledno javno naročanje, ki naj temelji na strokovnosti, redu in pravičnosti ter enakopravnosti malih in velikih podjetij.

Mala podjetja se velikokrat zaradi nepotrebnih rigoroznih pogojev in omejitev težko prijavljajo na javne razpise. Sestavljavci javnega razpisa bi morali že pri določitvi kriterijev in izpolnjevanju obveznosti ter pri siceršnjem izvajanju postopkov javnih naročil navedeno izvajati na način, da bodo tudi mala podjetja lahko enakovredno konkurirala na javnih naročilih in ne bodo, zaradi svoje majhnosti prikrajšana pri izbiri.

Pogosto se malim podjetjem v izhodišču onemogoča konkuriranje na javnih razpisih in se jih postavlja v neenakovreden položaj v primerjavi z večjimi ponudniki tudi zaradi v praksi običajne zahteve javnega razpisa zaradi povsem nesprejemljivih kriterijev, ki jih mora izpolnjevati izvajalec glede garancij, kreditne sposobnosti in obsega pretekle proizvodnje, referenc.

Ti kriteriji so pogosto namenjeni prav temu, da manjšim podjetjem onemogočijo sodelovanje na javnih razpisih. Zato predlagamo, da se javna naročila razdelijo na ekonomsko sprejemljive zaključene enote, na katerih lahko sodelujejo tudi manjši gospodarski subjekti. Tako se na primer v gradbeništvu javna naročila lahko izvajajo po posameznih segmentih, kot so gradbena dela, zaključna gradbena dela, strojne inštalacije, elektro inštalacije itd. ZJN-3 na načelni ravni res spodbuja delitev javnih naročil, vendar mora ta načelnost preiti v prakso. Administrativni postopki prijavn na javna naročila naj bodo maksimalno poenostavljeni, roki za oddajo vlog naj se porazdelijo na vse leto, ob predpostavki, da se skupna višina razpisanih sredstev enakomerno porazdeli na celotno obdobje.

82. Javno naročilo mora temeljiti na institutu »ekonomsko najugodnejša ponudba«, ki ni najnižja cena, s čimer bi se zagotovila izbira kvalitetnega izvajalca za kvalitetno izvedbo del

ZJN-3 sicer privilegira oddajo javnega naročila po principu »ekonomsko najugodnejše ponudbe«, vendar pa glede na njegovo zakonsko dikcijo to pomeni še vedno oddajo javnega naročila po najnižji ceni, tudi v gradbeništvu. Glede na dosedanjo prakso je tako pričakovati še vedno oddajo večine javnih naročil po najnižji ceni, čeprav to na koncu pomeni najvišjo ceno, če ne bo prišlo do korenitih sprememb pri izvajanjih javnih naročnikov v praksi.

Javni naročniki bi končno morali začeti pripravljati ustrezne razpisne dokumentacije in izvajati oddajo javnih naročil po dejansko ekonomsko najugodnejši ponudbi (na podlagi strokovnih, ekonomskih in drugih kriterijev), upošteva življenjsko dobo tako kupljenega produkta oziroma storitve.

Pri izbiri najugodnejše ponudbe bi se tako moralo zagotoviti, da bodo nekvalitetni izvajalci izločeni. Naročniki bi se morali v ta namen posluževati tudi izdelav strokovnih ocen (s strani strokovnjaka na konkretnem področju, če javni uslužbenci nimajo takšnih znanj) oziroma skrbne presoje konkretne ponudbe za pravilen izbor ponudnika. Le tako bo javno naročilo tudi kvalitetno izvedeno in s tem na koncu tudi ekonomsko najugodnejše.

S sedaj uveljavljeno najnižjo ceno se spodbuja tudi nelojalna konkurenca in se izgublja na kvaliteti predmeta naročila, da o nujnem razvoju posameznih dejavnosti (na primer gradbene) ne govorimo.

Ob tem opozarjamo in apeliramo še na posebno pozornost glede uzakonitve formul za izračun ekonomsko najugodnejše ponudbe.

83. Vzpostavitev učinkovitega izločanja neobičajnih - nerealnih nizkih ponudb, zlasti pa obveznost njihove temeljite preverbe

Izločanje nenormalno nizkih ponudb je potrebno bistveno zaostri, vključno tudi v nadaljnji verigi oddaje del (podizvajalci podizvajalcem).

Zakon o javnem naročanju (ZJN-3) ugotovitev o neobičajno nizki ponudbi med drugim veže na cene na trgu, kar naročniku omogoča, da zahteva pojasnilo o ponujeni ceni glede na tržne cene. Vendar pa se je treba zavedati, da je protokol preveritve neobičajno nizke ponudbe namenjen varstvu ponudnika, čigar ponudbo želi naročnik iz tega razloga izločiti, in ne varstvu drugih ponudnikov, ki so oddali dražjo (realno) ponudbo. To pomeni, da zakon sicer določa, kdaj mora naročnik preveriti, ali je ponudba neobičajno nizka. Vendar pa če takšne ponudbe ne želi izločiti, skladno s pravno prakso zadošča, da to preveri tudi samo po telefonu. Če pa naročnik želi izločiti takšno ponudbo, ima bistveno več težav in dela.

Pravna praksa dopušča argument ponudnika, da dela z izgubo, ker si želi priti na trg, pridobiti reference, ima staro zalogo blaga, ki ga želi prodati, in podobno, kar pomeni, da naročniki dampinške ponudbe dejansko zelo težko izločijo.

Glede na navedeno bi tako javni naročniki morali imeti učinkovite vzvode izločitve neobičajno - nerealne nizke ponudbe, zlasti pa obveznost njene temeljite preverbe in ugotovitve njene »realnosti«. Obstoječa zakonska ureditev izločitve neobičajno nizke ponudbe še ne zavezuje ustrezno javnih naročnikov k ustrezni preverbi realnosti cene oziroma njihovi neobičajni nizkosti, in to tudi po tem, ko jih ostali ponudniki na to opozorijo.

Prav tako bi se morala določiti merila za izločanje ponudb s prenizko ceno, saj se v praksi prepogosto dogaja, da ponudniki namerno ponujajo nerealno nizko ceno in pozneje izsiljujejo povišanje cen.

V zvezi s tem opozarjamo na problematiko »ne-enakovrednega« sodelovanja podjetij, subvencioniranih s strani države (primer invalidskih podjetij) v javnih naročilih. Najnižja realna cena takšnega podjetja je zaradi državne subvencije nižja od najnižje realne cene ostalih ponudnikov. S tem pa je nesubvencionirano podjetje v nekonkurenčnem in neenakovrednem položaju, kar pa je neustrezno in bi bilo potrebno spremeniti.

84. Odgovorna oseba javnega naročnika za javno naročilo

Za vsako javno naročilo mora biti določena kompetentna odgovorna oseba/vodja javnega naročila.

85. Bančne garancije v javnih naročilih

a) nesorazmerno multipliciranje zahtev po bančnih garancijah in drugih zavarovanj v okviru enega javnega naročila

Obstoječa praksa javnih naročnikov je žal še vedno takšna, da naročniki od ponudnikov iščejo nesorazmerna finančna zavarovanja za zavarovanje resnosti ponudbe (celo v visokih denarnih depozitih), dobre izvedbe pogodbenih obveznosti ali odprave napak v garancijski dobi, ki ni v povezavi s predmetom oziroma zahtevnostjo izvedbe predmeta javnega naročila. Bančne garancije in izjave veljajo do definiranega dneva veljavnosti na sami garanciji oziroma izjavi, tudi če je predhodno že jasno, da za dela ponudnik ne bo izbran, vendar za prenehanje njihove veljavnosti zapisnik o odpiranju ponudb ni dovolj. Glede na navedeno in upošteva, da je izplen danih ponudb zelo nizek, potrebuje povprečen ponudnik nekajkratnik svoje letne realizacije bančnih kvot za garancije, kar realno ni izvedljivo in kar onemogoča sodelovanje na nadaljnjih razpisih.

Obstoječa finančna zavarovanja naj se poenotijo oziroma postanejo enakovredna, saj nudijo naročniku enakovrstno in zadostno zavarovanje, stroškovno pa so za ponudnike ugodnejša oziroma se finančna zavarovanja rangirajo glede na zahtevnost objektov, v zvezi s katerim se dajejo.

Naročnik naj v istem postopku javnega naročanja dovoli predložitev različnih instrumentov finančnega zavarovanja in ponudniku dopusti, da sam izbere, s katerim finančnim instrumentom bo zavaroval izpolnitev svojih obveznosti.

Prav tako naj naročnik zahteva le, na primer, jamstvo za resnost ponudbe in šele od izbranega izvajalca garancijo ali npr. kavcijsko ali drugo zavarovanje za dobro izvedbo in odpravo napak v garancijski dobi. Naročnik s tem ničesar ne izgubi, saj lahko zahteva jamstvo za dobro izvedbo pred pretekom jamstva za resnost ponudbe, s tem pa ne bodo deležni obremenitev z jamstvi za dobro izvedbo vsi neizbrani izvajalci, ki jim sicer banka za izdajo potrebne izjave zasede kvoto in to zaračuna. Seveda pa bi izbrana rešitev te problematike morala preprečiti nastanek situacije, ko bi se javni razpis neuspešno končal, ker na primer v poznejši fazi izbrani ponudnik ne bi mogel zagotoviti garancije za, na primer, dobro izvedbo del.

Zavezujoče izjave banke o izdaji bančne garancije za resnost ponudbe in za dobro izvedbo del in potem bančne garancije za resnost ponudbe oz. dobro izvedbo del naj naročnik ne zahteva.

Glede na okoliščine primera in zahtevnost gradnje se kot alternativa predlaga predložitev bianko menice, s pooblastilom za unovčenje. Garancija za dobro izvedbo del pomeni podvajanje zavarovanja, saj naročnik v času gradnje zadržuje del sredstev izvajalca, hkrati pa ima

vse zakonske vzvode, da preko lastnega strokovnega nadzora, ki se vrši v procesu gradnje, sam nadzoruje, določa in zahteva kvalitetno izvedbo del.

Potrebno je skrajšati ustaljeno obdobje veljavnosti finančnih zavarovanj. Pri določanju višine finančnega zavarovanja naj se upošteva običajno poslovno prakso in okoliščine konkretnega primera (npr. zahtevnost in/ali velikost objekta). Upošteva naj se tudi uporaba redukcijskih klavzul, po katerih se znesek zavarovanja zmanjšuje s potekom časovnih obdobj ali glede na nastop določenih dogodkov (prenehanje garancijske dobe za del naročila, izvedba dela naročila, ki predstavlja funkcionalno celoto).

b) daljše garancije od zakonsko predpisane garancijske dobe

Pogosti so primeri, ko naročniki v sklopu garancij za garancijsko dobo zahtevajo izdajo garancij, ki so bistveno daljše, kot je zakonsko predpisan garancijski rok. Zahtevati daljšo garancijsko dobo, kot jo predpisuje zakonodaja, je sicer povsem legitimno, vendar pa bi morale takšne zahteve biti utemeljene, realne in sorazmerne, hkrati pa pomenijo breme za garanta. Zahteve po izdaji garancij, ki so daljše od zakonsko predpisanih, izhajajo neposredno iz prevladujočega položaja naročnika kot stranke tega razmerja. Glede zavarovanja v garancijski dobi, naj bodo torej garancijski roki enaki zakonsko predpisanim garancijam po OZ in ZGO.

c) garancije zavarovalnic kot inštrument zavarovanja, npr. kot garancija za garancijski rok

Javni naročniki bi v praksi morali začeti (pogosteje) sprejemati kot zavarovanje, na primer za garancijski rok, garancije zavarovalnic. Gre za inštrument zavarovanja, ki po svoji kvaliteti nikakor ni slabši od bančne garancije.

86. Zavarovanja plačil izbranim ponudnikom - garancije za plačilo izvedenih del/ storitev bi morali izdajati tudi naročniki

Javni naročniki so pogosto neredni plačniki izbranim izvajalcem v skladu z oddanim javnim naročilom. Čeprav na eni strani terjajo od izvajalcev različna zavarovanja, pa svojih obveznosti ne zavarujejo. Tudi naročniki bi morali sami svoje obveznosti do izvajalcev zavarovati z bančno garancijo izbranemu izvajalcu. S tem bi dosegli enakopravnost obeh pogodbenih strank, česar pa sedanji sistem javnih naročil ne vsebuje. Obstoječi sistem javnih naročil in obstoječa gospodarska situacija ne omogočata, da bi izbrani izvajalec lahko to realno terjal od naročnika. Res je, da svojo terjatev lahko izterja v sodnem postopku, a to pomeni običajno dolg sodni postopek in s tem tudi obdobje, v katerem lahko izvajalec, tudi zaradi takšnega neplačila, že propade.

Vsekakor je potrebno zagotoviti, da bodo javni naročniki upoštevali 30-dnevne plačilne roke in da bodo plačila dejansko realizirana v pogodbeno določenih rokih.

87. Razpis javnega naročila šele ob »zaprti finančni konstrukciji«

Naročilo se lahko razpiše samo ob 100 % zagotovljenem financiranju (primer: Avstrija, Italija). S tem se bo mogoče izogniti številnim težavam financiranja projekta in njegovim zastojem, zaradi katerih na koncu ne prejemaajo plačila izvajalci oziroma se rok plačila bistveno podaljša, izvajalci pa morajo ves ta čas imeti rezervirane vse svoje kapacitete.

88. Plačevanje podizvajalcem

ZJN-3 ne zahteva več, da javni naročnik samodejno obvezno neposredno plača podizvajalce. Naročnik bo lahko neposredno plačal podizvajalcu samo, če bo ta plačilo zahteval sam. Ker pa so podizvajalci praviloma v podrejenem položaju, je pričakovati, da podizvajalci praviloma v praksi ne bodo mogli zahtevati neposrednega plačila, četudi jim pripada.

Izjave glavnih izvajalcev in podizvajalcev po plačilu končne situacije s strani javnega naročnika, ne morejo biti dovolj ustrezno zagotovilo, da bodo podizvajalci poplačani. Še posebej pa je sporno, da se te izjave zahtevajo le po plačilu končne situacije, ne pa tudi po plačilih vmesnih situacij, kar je še posebno kritično v javnih naročilih, ki se izvajajo več let.

Tako je ponovno pričakovati še slabše poplačevanje podizvajalcev in njihovih zlorab, ter propad in nova odpuščanja delavcev. Zato je potrebno vrniti v zakon obvezna neposredna direktna plačila podizvajalcem, in še več: vsem podizvajalcem v verigi in ne le prvim. V skladu s tem je potrebno vzpostaviti sistem obvezne nominacije vseh podizvajalcev v verigi.

Pri tem pa je potrebno še izboljšati sistem neposrednega plačila poplačevanja kot je bil opredeljen v ZJN-2. V ZJN-2 uzakonjen neposreden sistem naročnikovega plačila na podlagi potrjenega računa oziroma potrjene situacije, namreč še vedno ni ustrezno reševal poplačil podizvajalcem. V praksi prihaja do največjih zlorab izbranega ponudnika, ko podizvajalcu ne potrdi izdane situacije ali pa mu zavrne račun (prav tako prihaja do izigravanja podizvajalcev zaradi nepodpisa gradbenega dnevnika, knjige obračunskih izmer, ki so vse podlaga za obračun situacije). Zaradi vsega tega so manjši obrtniki v najslabšem položaju. Pogosto so vezani na zgolj enega ali dva večja izvajalca, kar je zanje v primeru plačila pogubno. Ena izmed rešitev bi bila, da bi imel podizvajalec možnost terjati svoje terjatve oziroma uveljaviti plačilo od naročnika takoj po zapadlosti računa, ki ni v celoti poravnan. Morebitni poznejši odmiki oziroma upravičenost zaračunavanja posameznih postavk računa naj se ugotavljajo v pravdi.

89. Nujno potrebna izjava o plačanih vseh zapadlih obveznosti do podizvajalcev za ugotavljanje ekonomske in finančne sposobnosti ponudnika

V zakon se mora vrniti določba, da mora ponudnik v ponudbi predložiti izjavo, podkrepjeno z dokazili, da ima plačane vse zapadle obveznosti do podizvajalcev v predhodnih postopkih javnega naročanja, ter javnih naročilih, ki se še izvajajo (vmesne situacije).

Še posebej je navedena zahteva nujna glede na zadnje spremembe javno naročniške zakonodaje, s katero je bilo odpravljeno obvezno neposredno plačilo podizvajalcev.

ZJN-3 res predvideva obvezne izjave po koncu javnega naročila o poplačilu podizvajalcev, vendar te niso jamstvo, da so podizvajalci poplačani tudi v javnih naročilih, ki so še v teku. Kandidiranje ponudnika za javno naročilo, pri tem pa ima nepoplačane podizvajalce v drugem javnem naročilu, je nesprejemljivo.

90. Reference in dostopnost javnih naročil tudi manjšim gospodarskim subjektom

Zahteve po referencah je potrebno urediti tako, da se investitorjem prepreči samovoljno oblikovanje zahtev in prilagajanje le-teh preferiranim izvajalcem.

Referenca je po svoji naravi dokazilo, da je ponudnik sposoben izvesti javno naročilo v zahtevanem obsegu in kvaliteti, saj z njo dokazuje, da je v preteklosti primerljiva dela že uspešno opravil. Na podlagi dejstva, da je ponudnik (vsaj) enkrat že uspešno izvedel primerljivo naročilo, je mogoče sklepati, da ima ustrezno znanje, opremo in izkušnje, potrebne za izvedbo javnega naročila. Razumljivo je, da se morajo referenčna dela nanašati na istovrstna oziroma primerljiva opravila, katerih izvedba se pričakuje od izvajalca, saj je le na ta način mogoče ugotavljati, ali bo izvajalec tudi razpisana dela izvedel uspešno.

Nesprejemljiva je obstoječa praksa, ko naročniki oblikujejo reference vsak po svoje, ponudniki pa dobivajo občutek prirejenosti zahtevanih referenc nekomu, ki jih kot specifično navedene ima. Domišljija naročnikov je pri tem neskončna. Zagotoviti je potrebno, da naročniki zahtevajo naročilu sorazmerne reference na način, ki ne bodo prirejene že vnaprej »izbranim«.

Vzpostaviti je potrebno elektronski sistem priznavanja referenc podjetij (izvajalskih in projektivnih) ter kadrov po načelih direktive EU in uradni register referenc podjetij in kadrov.

91. Ustanovitev službe s strani pristojnega ministrstva za nadzor nad razpisno dokumentacijo po uradni dolžnosti

Prepogosto so zahteve in pogoji v razpisni dokumentaciji prezahtevni, da bi lahko mikro in mala podjetja sploh konkurirala. Kljub uradni statistiki o udeležbi mikro in malih podjetij v postopkih oddaje javnih naročil v Republiki Sloveniji so za mnoge obrtnike javna naročila nedostopna. Izpostaviti velja, da obrtniki pogosto ne razpolagajo s pravnim znanjem, ki je potrebno, da se nezakonita določila razpisne dokumentacije razveljavi.

Predlagamo, da država naročnike jasno napoti na določitev zahtev razpisne dokumentacije, ki bodo realne in prilagojene predmetu javnega naročila, pri čemer naj se vsi nepotrebni pogoji ne določajo več, saj ne pripomorejo h konkurenčnosti, pač pa le odpirajo vrata srednjim in velikim podjetjem. V ta namen naj se s strani Ministrstva za finance ustanovi organ oziroma služba, ki bo skrbela za pregled in zakonitost vsebine razpisne dokumentacije in naročnika opozarjala na nepotrebne in diskriminatorne zahteve.

92. Prosto sklepanje aneksov

Glede na posamezna tolmačenja ZJN-3 naj bi bila največja novost zakona dopustnost sprememb pogodb brez predhodne izvedbe postopka oddaje javnega naročila.

Če je do ZJN-3 veljalo, da je treba za praktično vsak aneks izvesti postopek s pogajanjem brez objave, zdaj naj ne bi bilo več tako. Mogoče bo skleniti anekse za dodatna dela (ali dobove blaga) ali za nepredvidena, nujna dela vse do višine 30 odstotkov pogodbene vrednosti, medtem ko revizije ali opcije pogodb (na primer zaradi usklajevanja z inflacijo ali recimo potrebnih prilagoditev opreme zaradi tehničnih težav, ki se pojavijo med obratovanjem ali vzdrževanjem) vrednostno sploh niso omejene.

Gre za razumevanje, ki nikakor ni v skladu z vsemi dosedanjimi opozorili gospodarstva, da je ravno možnost neomejenega sklepanja aneksov ena izmed najbolj negospodarnejših ravnanj v javnih naročilih, vir diskriminatornosti in zlorab sistema javnih naročil.

V. POKLICNO IN STROKOVNO IZOBRAŽEVANJE TER IZOBRAŽEVANJE ODRASLIH

93. Sodelovanje pri postopni vzpostavitvi socialnega partnerstva na terciarnem nivoju izobraževanja

Socialno partnerstvo je sicer vzpostavljeno in delno deluje na nivoju srednjega poklicnega, srednjega strokovnega in višjega strokovnega izobraževanja, medtem ko delodajalci in njihove organizacije še nimajo sistemsko urejenega socialno partnerskega sodelovanja z visokim šolstvom. Področja sodelovanja so povezana s potrebami po kadrih, ki bodo imeli ustrezna teoretična in aplikativna znanja, kompetence, ki jih bodo v večjem obsegu kot sedaj, pridobivali in nadgrajevali v neposrednem stiku z delovnim okoljem, razvojem dejavnosti. Socialno partnersko sodelovanje delodajalske sfere (delodajalcev in zbornic, zastopnic njihovih interesov) in visokega šolstva bi lahko imelo pozitivne učinke na perečo problematiko zaposlovanja diplomantov visokega šolstva, saj bi se lažje usklajevale potrebe gospodarstva in struktura vpisa, z večjim deležem praktičnega izobraževanja v študijskih programih, neposredno v gospodarstvu pa omogočilo pridobitev ustreznih aplikativnih znanj in kompetenc, ki jih od diplomantov pričakuje gospodarstvo. Z ustreznějšími znanji in kompetencami bi bil njihov vstop na trg dela hitrejši in manjši pritisk na nadaljevanje izobraževanja na 2. bolonjski stopnji ter racionalnejša uporaba proračunskih sredstev. Z ustreznějšími kompetencami in znanjem bi se postopno pripomoglo k dvigu dodane vrednosti v gospodarstvu in temeljni podpori njegovim razvojnim ambicijam.

Delodajalce in zbornice, zastopnice njihovih interesov, je potrebno vključiti v pripravo in prenovo študijskih programov v terciarnem izobraževanju in jih obenem tesneje povezati s kariernimi centri univerz za zagotavljanje vseživljenjske karierne orientacije študentov (mesta za praktično izobraževanje, povezovanje seminarских, projektnih in diplomskih nalog s konkretnějšími izzivi in potrebami delodajalcev, panog, gospodarstva). Predstavniki delodajalcev sicer sodelujejo v Svetu RS za visoko šolstvo, vendar je sodelovanje delodajalcev, sindikatov, pristojnih ministrstev in izvajalcev v šolstvu nujno za vzpostavitev drugačnega načina izobraževanja in izobraževanja za poklice, ki so za trg dela potrebni. Nujno je spodbujanje vseživljenjskega učenja in prilagajanje spremembam na trgu dela.

Ukrep: Vključitev delodajalcev in zbornice v pripravo in prenovo študijskih programov

94. Celovitejšje urejanje izobraževanja odraslih

OZS je eden od izvajalcev dejavnosti v izobraževanju odraslih, izvaja mojstrske izpite (s katerimi se pridobi formalna izobrazba), različna neformalna usposabljanja in izvaja postopke za

pridobitev nekaterih nacionalnih poklicnih kvalifikacij. Zato opozarjamo na necelovit zajem področja izobraževanja odraslih v Zakonu o izobraževanju odraslih, ki namenja pozornost dvema segmentoma, osnovnošolskemu izobraževanju odraslih in neformalnemu izobraževanju odraslih. Formalno izobraževanje odraslih (od npr. nižjega poklicnega, srednjega poklicnega, srednjega strokovnega izobraževanja in drugega, splošnega izobraževanja) prepušča urejanju v drugih zakonih. S stališča pregledne obravnave in ureditve izobraževanja in usposabljanja odraslih, potreb in načel vseživljenjskega izobraževanja ter zaradi vedno bolj aktualnega ohranjanja zaposljivosti z novimi, dodatnimi znanji, veščinami ter kompetencami, je potrebno na področju izobraževanja odraslih to celovitost ohraniti.

Pri tem opozarjamo na dejstvo, da se zaradi doseganja meril izobraženosti populacije v Sloveniji, v razpisih s sredstvi EU namenja največ pozornosti usposabljanju nižje izobraženim ali neizobraženim in starejšim od 45 let; s tem pa se ne stimulira poklicnega in strokovnega formalnega izobraževanja odraslih; kljub temu, da je na trgu dela potreba po strokovnih kadrih tehnične usmeritve. Usposabljanja nudijo dobrodošel in aktualen omejen obseg znanj in kompetenc ter vedno bolj potrebna mehka znanja, mali delodajalci pa ob tem potrebujejo kader, ki lahko pokriva širše strokovno področje in ima temeljno strokovno znanje. Zato predlagamo, dva ukrepa:

a) Zagotovitev sredstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov

Predlagamo, da se med ukrepe za hitrejšo zaposlovanje mladih in nezaposlenih (v okviru Nacionalnega reformnega programa - NRP ter nekaterih sprejetih in načrtovanih ukrepov - Aktivna politika zaposlovanja, Jamstvo za mlade, javni razpisi za lažje in hitrejšo zaposlovanje, usposabljanja na delovnem mestu, samostojno podjetniško pot), ki jih država financira iz evropskih in proračunskih sredstev uvrsti:

- sofinanciranje stroškov mojstrskega izpita vsem kandidatom, ki so ga uspešno opravili, ne glede na napredovanje v stopnji izobrazbe (sofinanciranje preko primernih javnih razpisov);
- sofinanciranje izvajanja mojstrskih izpitov Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije (sofinanciranje javnega pooblastila ob prostovoljnem članstvu) ter posledično dodeli večja vloga obrtno-podjetniškemu zborničnemu sistemu, ki skrbi tudi za izobraževanje odraslih.

Spremembe obrtne zakonodaje, predvsem pa postopna deregulacija dejavnosti so vplivali tudi na število prijav za mojstrski izpit, ki ga je mogoče od uvedbe v letu 2000 opravljati za 52 nazivov. Mojstrski izpit, sicer državni izpit, pomembno javno pooblastilo Obrtno-podjetniške zbornice Slovenije, je sinonim za kakovost; mojstri so jedro mentorjev mladim v praktičnem usposabljanju z delom v poklicnem izobraževanju v vertikalni, njihova vloga pa je še bolj postavljena zaradi uvedenega vajeništva. Uspešno opravljen mojstrski izpit kandidatom na izpitni način zagotovi pridobitev srednje strokovne izobrazbe. Mojstri so potencial za krepitev podjetništva in podjetniških idej, s svojo dejavnostjo pa potencial za zaposlovanje drugih in za samozaposlovanje.

V zadnjem času se na mojstrski izpit prijavljajo kandidati, ki sicer že imajo V. stopnjo izobrazbe, vendar zaradi neustrezne smeri ne zadostujejo pogojem, ki bi jim omogočala samostojno pot. Zaradi potreb in načel vseživljenjskega izobraževanja ter zaradi vedno bolj aktualnega ohranjanja zaposljivosti z novimi, dodatnimi znanji, veščinami ter kompetencami menimo, da morajo biti v prihodnje sofinancirani stroški mojstrskega izpita vsem kandidatom.

Mojstri so tudi del baze sodnih izvedencev in cenilcev. Mojstrski izpit v Sloveniji je primerljiv z mojstrskimi izpiti v državah članicah EU, ki ta institut poznajo, ga ohranjajo in razvijajo. Ob pripravi nacionalnih ogrodij kvalifikacij v državah članicah se je pokazalo, kakšen pomen nekatere članice pripisujejo mojstrom in kako visoko v ogrodju uvrščajo mojstra (nacionalni ogrodji kvalifikacij Nemčije in Avstrije, ki mojstre uvrščajo v šesto raven od osmih).

b) Dodatna usposabljanja mentorjev

Predlagamo pripravo programa za dodatno usposabljanje mentorjev, ki izobražujejo dijake na delovnih mestih (vloga mentorjev pri usposabljanju, ocenjevanju, vmesni preizkusi, zaključni izpiti, sodelovanje s šolami in zbornicami). Cilj mora biti, da razvijejo dijaki visoko stopnjo spretnosti, ki so potrebne za delo in življenje.

Ukrep: Priprava in sprejem ukrepov ter javni razpisi ustreznih pristojnih ministrstev za sofinanciranje mojstrskih izpitov, za vse kandidate ne glede na stopnjo izobrazbe in sofinanciranje dodatnega usposabljanja mentorjev

95. Vajeništvo

- a) Delodajalcem, ki vstopajo v sistem vajeništva je potrebno zagotoviti sistemska sredstva za izvedbo praktičnega usposabljanja z delom v delovnem procesu. Sredstva, ki jih sedaj država namenja delodajalcem za izvajanje vajeništva so predvidena le za obdobje poskusnega uvajanja vajeništva, zato zahtevamo, da se to financiranje uredi sistemsko na državnem nivoju.
- b) Ena od pomembnejših aktivnosti, katerim Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije namenja veliko pozornost, je promocija vajeništva in poklicnega izobraževanja na splošno. Tudi na tem področju so sredstva, ki jih namenja država kratkoročna in nesistemska, zato zahtevamo, da se sofinanciranje uredi sistemsko in na državnem nivoju. Le dolgoročna vizija promocije bo prinesla zelene rezultate.
- c) Obrtno-podjetniška zbornica Slovenije na podlagi zakona o vajeništvu izvaja številne naloge za katere je javno pooblaščen. Glede na število aktivnosti in kompleksnost dela na področju vajeništva je potrebno prav tako zagotoviti ustrezna sistemska finančna sredstva, ki bodo omogočala nemoteno delovanje v sistemu vajeništva.

- d) Zahtevamo, da Ministrstvo za izobraževanje, znanost in šport omogoči izvajanje vajeništva na vseh šolah, ki izvajajo javno veljavne programe na srednjem poklicnem nivoju.
- e) Slovenski prevozniki ugotavljajo, da le strokovna usposobljenost voznikov, ki se izvaja preko temeljnih kvalifikacij in obveznega usposabljanja voznikov ni ustrezna. Vzrok je v pomanjkanju praktičnih strokovnih znanj, ki bi jih bodoči vozniki pridobili le v izobraževalnem programu za poklic voznik. Zahteva prevoznikov je, da se izvede prenova temeljnih kvalifikacij in v šolskem letu 2019/2020 v vajeniškem izobraževanju prične z izobraževanjem za poklic voznik, tako v rednem kot tudi v izrednem izobraževanju (prekvalifikacije zaposlenih delavcev in brezposelnih oseb).

Prevozniška podjetja bi, zaradi pomanjkanja strokovno usposobljenega kadra na področju voznikov verificirala vajeniška učna mesta in zagotovila tudi usposobljene mentorje za izvajanje praktičnega izobraževanja in usposabljanja »vajencev«, bodočih voznikov.

96. Obvezno usposabljanje voznikov

Na področju obveznega usposabljanja voznikov OZS zahteva, da se spremeni Zakon o prevozih v cestnem prometu in Pravilnik o temeljnih kvalifikacijah. S spremembami je potrebno dvigniti kvaliteto rednega usposabljanja ter uvesti obvezno izvajanje praktičnih vsebin.

VI. POSLOVNO OKOLJE

97. Sistemsko financiranje reprezentativnih zbornic

Glede na dejstvo, da se v Sloveniji in Evropski uniji zakonodaja pogosto spreminja, podjetja potrebujejo zaščitnika oziroma zastopnika njihovih interesov proti državi, ki spremlja aktivnosti zakonodajalca. Zbornica vsakodnevno spremlja zakonodajo na različnih področjih in se bori za boljše predpise in lažje poslovanje obrtnikov, podjetnikov, vendar izборjene ugodnosti koristijo vsi gospodarski subjekti.

Predlagamo več možnih rešitev: menimo, da mora vsak gospodarski subjekt k temu nekaj prispevati, zato predlagamo, da naj bo vsak gospodarski subjekt član ene od reprezentativnih zbornic, odločitev, v kateri bo član, pa naj bo prostovoljna. Poleg tega predlagamo tudi, da država uvede rešitev, ki bo reprezentativni zbornici zagotovila stabilen vir financiranja - prispevek za zastopanje.

Reprezentativne zbornice opravljajo pomembne naloge za podjetja v okviru podpornega podjetniškega okolja zato predlagamo, da država zagotovi sredstva že obstoječi obrtno-podjetniški zbornični mreži, da se lahko še dodatno krepí in kvalitetno opravlja storitve za podjetja. Obstoječa mreža ima izkušnje, znanje, mednarodno je povezana, zato predlagamo, da se jo krepí, ne pa da se ustanavlja nove organizacije, ki večino sredstev porabijo v začetni fazi za zagon in administracijo.

98. Ponovna regulacija dejavnosti, ki so lahko zdravju in okolju škodljive

Uredba o obrtnih dejavnostih je, v letu 2013, število obrtnih dejavnosti, za katere je treba pridobiti obrtno dovoljenje, zmanjšala za tretjino, v primerjavi s prej veljavno uredbo. Odprava izobrazbenega pogoja za nosilca obrtne dejavnosti ne bo prispevala h konkurenčnosti podjetij, niti ne bo vplivala na zmanjševanje sive ekonomije ali dela na črno. S tem ne odpravljamo ene od administrativnih ovir, kar je bil argument države in ne omogočamo širitev podjetniških pobud; minimalna regulacija zagotavlja urejenost pomembnega področja, strokovnost in kakovost ter zdravo konkurenčnost. S takšnimi ukrepi je država le še poslabšala ugled obrtnega poklica, mladih ne bo pritegnila v poklicno in strokovno izobraževanje, potrošniki pa bodo nezadovoljni z nekakovostnimi obrtniškimi storitvami.

Dokaj reguliran vstop v opravljanje obrtnih dejavnosti imajo v Avstriji, Nemčiji, Franciji, podobno tudi v Italiji, vendar se tam pogoji med posameznimi deželami nekoliko razlikujejo. Tako je v Avstriji reguliranih 80 obrtnih dejavnosti, za katere je potrebno izpolnjevati pogoj določenih delovnih izkušenj in ustrezno poklicno kvalifikacijo. Prav zahtevana poklicna kvalifikacija je na bistveno višjem nivoju, kot jo poznamo pri nas. Kot primer navajamo opravljaja-

nje tesarskih del (postavljanje ostrešij in drugih lesenih konstrukcij), kjer mora imeti oseba najmanj eno leto in pol delovne dobe na vodilnem položaju in končano višjo strokovno šolo. Na področju graditve objektov (gradbeništvo) mora imeti oseba, ki je nosilec dejavnosti, najmanj štiri leta delovne dobe, od tega najmanj dve leti kot vodja gradbišča in končano višjo strokovno šolo. Pri opravljanju npr. pleskarske ali frizerske dejavnosti pa mora imeti oseba mojstrski izpit; take obrtne dejavnosti se tretira kot rokodelske dejavnosti in za vse te dejavnosti je potrebno izpolnjevati pogoj, t.j. mojstrski izpit. Vsa podjetja, ki opravljajo obrtno dejavnost, morajo ne glede na statusno obliko poleg korporacijske registracije pridobiti še obrtno dovoljenje.

Glede na to, da je v zadnjem nekajletnem obdobju prišlo (ali pa se načrtuje) do nasilne deregulacije dejavnosti, ki predstavljajo resno tveganje za javno zdravje in varnost, predlagamo ponovno regulacijo oziroma regulacijo na višjem nivoju tistih dejavnosti, ki spadajo med obrtne dejavnosti oziroma dejavnosti katerih opravljanje lahko pomeni resno tveganje za javno zdravje in varnost:

- proizvodnja mesa ter proizvodnja mesnih izdelkov;
- kompletno gradbeništvo (vse dejavnosti s šifro F 41 Gradnja stavb, F 42 Gradnja inženirskih objektov, F 43 Specializirana gradbena dela);
- slikopleskarska dejavnost;
- gostinska dejavnost;
- frizerska dejavnost;
- kozmetična in pedikerska dejavnost (manikiranje, ličenje);
- kemično čiščenje in pranje.

S spremembo Uredbe o obrtnih dejavnostih se je pri določenih dejavnostih znižala stopnja minimalne poklicne usposobljenosti (npr. dejavnost inštaliranja električnih napeljav in naprav), dejavnost pa je ostala regulirana. Stroka je zato mnenja, da bi bilo v nekaterih dejavnostih smotno regulirati celo poklic.

Opozarjamo, da je potrebno glede deregulacije ravnati premišljeno ter da se proučijo tako pozitivne kot tudi negativne posledice spremenjene ureditve.

Ukrep: Sprememba Uredbe o obrtnih dejavnostih

99. Problematika montaže videokamer in alarmnih sistemov

Zakon o zasebnem varovanju (ZZasV-1, v nadaljevanju zakon), ki ureja pravice in obveznosti gospodarskih družb, samostojnih podjetnikov posameznikov, državnih organov, zavodov, javnih agencij ter drugih pravnih in fizičnih oseb na področju varovanja, ki ga ne zagotavlja država in določa zasebno varovanje, oblike varovanja, pristojnosti, pogoje za opravljanje zasebnega varovanja, standarde, strokovno usposabljanje in izpolnjevanje, ukrepe in dol-

žnosti varnostnika, oznake in delovno obleko, pogoje za opravljanje zasebnega varovanja tujih oseb, obvezno organiziranje varovanja ter dolžnosti subjektov, nadzor, evidence in kazenske določbe, v 4. členu določa, da se zasebno varovanje lahko opravlja med drugim tudi v načrtovanju sistemov tehničnega varovanja (projektiranje) in izvajanju sistemov tehničnega varovanja (montaža).

Za projektiranje nadzornih videokamer in alarmnih sistemov pa se na podlagi zakona zahteva, da mora imeti podjetje v delovnem razmerju za polni delovni čas pooblaščenega inženirja varnostnih sistemov (23. člen) in licenco, za montažo nadzornih video kamer in alarmnih sistemov pa se zahteva, da mora imeti podjetje zaposlenega varnostnega tehnika (5. člen (6.), 11. člen (2.)), licenco in za polni delovni čas v delovnem razmerju varnostnega menedžerja, ki je pri imetniku licence odgovoren za zakonitost, strokovnost in učinkovitost varovanja (12., 19., 24. člen).

Nesprejemljivo je, da člani OZS Sekcij elektro dejavnosti in elektronikov in mehatronikov, ki imajo primerno in vso zadostno strokovno znanje in dokazila o izobrazbi, na podlagi zakonodaje, ne morejo pridobiti licence za montažo video kamer in alarmnih sistemov, zaradi nezmožnosti doseganja pogoja ustreznih delovnih izkušenj.

Za pridobitev NPK Varnostni tehnik/varnostna tehničarica in NPK Varnostni menedžer/Varnostna menedžerka mora namreč imeti oseba poleg predpisanih izobrazbenih pogojev in opravljenega strokovnega usposabljanja tudi zadostne delovne izkušnje pri imetniku licence za izvajanje sistemov tehničnega varovanja oziroma mora izpolnjevati pogoje delovnih izkušenj v skladu z Zakonom o zasebnem varovanju.

Ukrep: Sprememba Zakona o zasebnem varovanju

100. Sprememba metodologije za izračun omrežnin

Cene komunalnih storitev so se po uveljavitvi Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja pri nekaterih uporabnikih celo več kot dvakrat zvišale, zato predlagamo, da se uredba v čim krajšem času ustrezno spremeni. Z Uredbo je namreč določeno, da je cena omrežnine odvisna od zmogljivosti priključka oziroma premera vodomera. Večina gospodarskih subjektov ima vgrajene vodomere večjih velikosti zaradi zagotavljanja varnosti s hidranti, običajno je to nad DN50. Posledično so ti stroški zaradi večjega faktorja omrežnine zelo visoki.

Sedanja ureditev nerazumno in prekomerno obremenjuje slovensko gospodarstvo in konkurenčno sposobnost gospodarskih subjektov, ki se že vrsto let soočajo z velikimi težavami zaradi zaostrenih in spremenjenih gospodarskih razmer v Sloveniji in v mednarodnem okolju, zato menimo, da so čim hitrejše spremembe uredbe nujne.

Predlagamo, da se uredba spremeni tako, da se kot osnova za obračun stroškov upošteva dejanske (ali pričakovane) količine porabljene vode, saj v nasprotnem primeru prihaja do velikih razhajanj, višina končnega računa za vodo pa ni odvisna od porabe vode, temveč od zmogljivosti vodovodnega priključka in vrednosti infrastrukture v posamezni občini, kar v nobenem primeru ne stimulira porabnikov k racionalnejši rabi vode. Zaskbljujoče je tudi to, da se nekateri porabniki zaradi izredno visokih stroškov odločajo za zmanjševanje velikosti vodomerov, kar pa po drugi strani lahko poveča požarno ogroženost oziroma vpliva na slabšo požarno varnost celotne okolice, ne le posameznika neposredno.

Ukrep: Sprememba Uredbe o metodologiji za oblikovanje cen storitev obveznih občinskih gospodarskih javnih služb varstva okolja

Zahteve za spremembo Zakona o varnosti in zdravju pri delu

101. Varnost in zdravje pri delu

Zakonodaja na področju varnosti in zdravja pri delu je za mikro in mala podjetja še vedno preveč zapletena in zahteva več kot predpisuje okvirna direktiva Sveta 89/391/EGS. Očitek Evrope prejšnji zakonski ureditvi je bil, da delodajalci storitve s področja varnosti in zdravja pri delu preveč prepuščajo zunanjim strokovnim službam, medtem ko direktiva določa, da naj bi delodajalec le izjemoma poveril izvajanje teh nalog zunanjim izvajalcem. Delodajalci tako brez predhodno opravljenega strokovnega izpita ali prilagojenega usposabljanja pri sebi ne morejo prevzeti vodenja in zagotavljanja varnosti in zdravja pri delu, čeprav so bila na nivoju EU razvita interaktivna spletna orodja OiRA, ki mikro in malim delodajalcem omogočajo (tudi ob sodelovanju z delavci), da sami pripravijo oceno tveganja, saj je orodje prilagojeno vsem profilom mikro in malih delodajalcev ne glede na njihovo predhodno formalno izobrazbo. V praksi je tako izredno malo delodajalcev, ki bi sami prevzeli vodenje strokovnih nalog s področja varnosti in zdravja pri delu, saj morajo v vsakem primeru opraviti strokovno usposabljanje ali strokovni izpit.

Za zagotavljanje njihove varnosti in zdravja pri delu predlagamo, da se poišče primernejše rešitve. Predlagamo, da delodajalci, ki zaposlujejo manj kot 5 delavcev in opravljajo dejavnosti, kjer ni prisotnih večjih tveganj z vidika varnosti in zdravja pri delu, lahko tudi sami, brez formalnega usposabljanja, s pomočjo raznih spletnih orodij, smernic in primerov dobrih praks ocenjujejo tveganja ter izvajajo ukrepe za zagotavljanje varnosti in zdravja pri delu.

Nemčija določa, da morajo imeti delodajalci, ki zaposlujejo več kot 10 delavcev, dokumentacijo (odvisno od narave dejavnosti in števila delavcev), ki odseva ocenjeno tveganje, sprejete in izvedene ukrepe in opravljeno revizijo, če ni drugače predpisano.

Italija določa, da lahko mali delodajalci, ki imajo do 10 zaposlenih, namesto ocene tveganja pripravijo izjavo, s katero potrdijo, da so ocenili tveganja in vzpostavili potrebne varnostne ukrepe, razen če nimajo visoke stopnje določenih tveganj.

Predlagamo, da se opredeli in ločeno obravnava kategorijo podjetij,

- ki imajo manj kot 5 zaposlenih in
- opravljajo dejavnosti, kjer ni prisotnih večjih tveganj z vidika varnosti in zdravja pri delu.

Zakon delodajalcem nalaga vrsto obveznosti, ki niso vedno povezane z zagotavljanjem varnosti in zdravja pri delu. To predstavlja zlasti malim delodajalcem, obrtnikom velike administrativne ovire. Še posebej, ker so predstavniki pristojnega ministrstva obljubljali, da so obveznosti za samozaposlene bistveno manjše. To je samo teoretično zapisano v zakonu, v praksi pa se to ne izvaja. Dogaja se celo, da organ nadzora od samozaposlenih zahteva izpolnjevanje obveznosti, ki jih ZVZD-1 ne zahteva več. Tak je bil primer samozaposlenega avtoserviserja, kateremu je inšpektor za delo predpisal, da opravi preventivni zdravstveni pregled, čeprav zakon tega ne zahteva od samozaposlenih oseb.

Opozarjamo, da morajo biti inšpekcijski pregledi smiselni, namenjeni pregledu in nadzoru, ne pa da po nepotrebnem obrtnikom in podjetjem jemljejo nepotreben čas.

- Zdravstveni pregledi študentov

Obveznost zagotavljanja zdravstvenih pregledov študentov je skladno z ZVZD-1 dolžnost delodajalca, saj omenjeni zakon enači vse delavce, ne glede na status zaposlitve, kar pa potem predstavlja delodajalcu velik strošek, zlasti v primerih, ko gre za časovno krajši obseg del.

Predlagamo, da se v ZVZD-1 določi, da stroške preventivnega zdravstvenega pregleda pri izvajalcih medicine dela študentom plača študentski servis, ki na podlagi izdanih napotnic napotuje študente na delo k delodajalcem. Študentski servisi iz naslova napotovanja študentov na delo k delodajalcem dobijo sredstva, ki jih plača podjetje, zato predlagamo, da se del teh sredstev nameni poplačilu stroškov preventivnega zdravstvenega pregleda.

Ukrep: Sprememba Zakona o varnosti in zdravju pri delu

- Tečaji prve pomoči na delovnem mestu

Za opravljen tečaj prve pomoči na delovnem mestu naj se kot primarna opcija šteje tečaj opravljen iz sklopa pridobljenega znanja pri opravljanju vozniškega izpita katerekoli kategorije. Kot podrejena varianta se naj zakon spremeni na način, da takšne tečaje lahko opravljajo tudi druge inštitucije in ne le Rdeči križ Slovenije.

102. Požarna varnost

a) Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom

Zakonodaja na področju požarne varnosti je administrativno izredno zahtevna, kar povzroča dodatne stroške delodajalcem in samozaposlenim osebam pri izvajanju preventivnih ukrepov s področja varstva pred požarom. Zato predlagamo, da se črta obveznost priprave programov usposabljanja, saj jih zelo natančno predpisuje že sam pravilnik.

Pravilnik o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom (Uradni list RS, št. 32/11 in 61/11-popr.) določa, da mora delodajalec za namene usposabljanja zaposlenih s področja varstva pred požarom pripraviti in potrditi program usposabljanja in predhodno izdati pooblastilo za izvajanje ukrepov varstva pred požarom izvajalcu usposabljanja. Pristojni inšpektorji na terenu zahtevajo izredno natančno zapisane vsebine programov usposabljanja za varstvo pred požarom, kar je nepotrebno administrativno breme, saj vsebino zelo natančno predpisuje že omenjeni pravilnik in ne vidimo razloga zakaj je potrebno vsebino ponovno vpisovati v programe, jih potrjevati ipd. Bistveno je, da so ljudje usposobljeni, s pretirano administracijo pa zagotovo ne pripomoremo k boljši usposobljenosti zaposlenih, ampak povzročamo le večje stroške in časovno obremenjujemo deležnike.

Predlagamo tudi, da se v pravilniku črta obveznost izdaje pooblastila za izvajanje ukrepov varstva pred požarom, saj se naloge izvajajo preko pogodbe ali posameznega naročila. Lastniki oziroma uporabniki poslovnih prostorov v duhu gospodarnega ravnanja za posamezne naloge (tekem let) najemajo različne izvajalce in v takih primerih je potrebno prejšnja pooblastila preklicati, kar povzroča dodatna administrativna bremena.

Ukrep: Sprememba Pravilnika o usposabljanju in pooblastilih za izvajanje ukrepov varstva pred požarom

b) Pravilnik o požarnem redu

Obveznost izdelave požarnega reda za samozaposlene osebe, ki opravljajo dejavnost v objektih, ki imajo zelo nizko do srednjo požarno ogroženost, naj se ukine. Požarni red je smiselno imeti v primerih, ko je več zaposlenih, in se tudi vpisuje odgovornosti posameznih oseb. V primerih, ko pa samozaposlena oseba dejavnost izvaja v objektih, kjer je požarna ogroženost stopnje 4 ali več, pa je smiselno, da se obveznost izdelave požarnega reda ohrani.

Predlagamo, da se črta obveznost izpolnjevanja kontrolnih listov, ker ugotavljamo, da je potrebno pripravljati dvojne evidence, npr. ob pregledu sistemov aktivne požarne zaščite preglednik pripravi dokumentacijo, ki jo je sedaj potrebno prepisati še v priloge požarnega reda. Evidenca pregledov in vseh izvedenih aktivnosti pa je razvidna že iz predane dokumentacije izvajalcev.

Ukrep: Sprememba Pravilnika o požarnem redu

103. Zagotovitev plačila nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SAZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice

Plačevanje nadomestil za avtorske pravice pri javnem predvajanju avtorskih del vsem kolektivnim organizacijam, ki upravljajo z avtorskimi pravicami (SAZAS, ZAMP, zavod IPF), bi morali zagotoviti preko skupne položnice oziroma preko skupnega računa, saj bi to podjetniku zmanjšalo administrativne ovire in stroške za provizije bankam ter hkrati preprečilo neutemeljeno prihodnje višanje prispevkov tem kolektivnim organizacijam.

To sta potrdila tudi študija, ki jo je izvedla Ekonomska fakulteta v Ljubljani in direktor nizozemske kolektivne organizacije Sena na okrogli mizi (10. aprila 2014), na kateri je predstavil nizozemsko ureditev kot primer dobre prakse. Zakon o kolektivnem upravljanju avtorske in sorodnih pravic ima sicer določbo o možnosti uvedbe skupne položnice, a je ta stvar prostovoljne odločitve kolektivnih organizacij samih. Glede na javno znane odnose in interese med njimi pa ni pričakovati, da bo skupna položnica zaživela, če v to kolektivne organizacije ne bodo prisiljene s samim zakonom.

104. Finančna pomoč prevzemnikom družinskih podjetij

Pri prehodu iz prve na drugo generacijo propade 2/3 družinskih podjetij, s čimer je ogroženo tudi veliko število delovnih mest, saj družinska podjetja zaposlujejo 70 % aktivnega delovnega prebivalstva.

Predlagamo, da so prevzemniki družinskih podjetij deležni enkratne finančne podpore v obliki nepovratnih sredstev po zgledu pomoči mladim prevzemnikom kmetij, ki dobijo več deset tisoč evrov.

Ukrep bi bil namenjen dvigu produktivnosti in konkurenčnosti s podporo prevzemnikom družinskih podjetij za lažji prevzem in prehod ter stimuliranju potomcev za prevzem podjetij, saj je teh po raziskavah le 9%.

VII. VARSTVO OKOLJA

105. Uredba o odpadkih

Uredba določa, da mora izvorni povzročitelj odpadkov voditi kronološko urejeno evidenco, v katero se vpisuje enake podatke kot v evidenčne liste o odpadkih in prihaja do podvajanja evidenc. Poleg tega nekateri okoljski inšpektorji pri imetnikih odpadkov zahtevajo, da zavezanci vodijo dnevne evidences, čeprav uredba tega ne določa. Vodenje evidences je administrativno zahtevno, zato predlagamo ukinitve evidences, saj se le te lahko vodijo v obliki evidenčnih listov o odpadkih.

Predlagamo manj administrativnih ovir za zavezance glede poročanja o odpadkih. Ko so podatki vneseni v sistemu IS, naj se poročila avtomatsko generirajo. Pristojni organ naj za svoje potrebe sam pridobi podatke iz informacijskega sistema, tako da letno poročanje ne bo več potrebno. IS sistem naj se nadgradi tako, da bo omogočal shranjevanje evidenčnih listov za predpisano obdobje shranjevanja po Uredbi o odpadkih.

Predlagamo, da se v Uredbi o odpadkih ukine obveznost poročanja o ravnanju z odpadki za podjetja, ki so v preteklem letu zaposlovala 10 ali več ljudi. Na terenu namreč ugotavljamo, da je večina podjetij, ki je dolžna poročati po tem kriteriju, oddala prazno poročilo, saj gre večinoma za dejavnosti, kjer nastajajo komunalni odpadki in odpadki, ki se jih prepušča, za katere obveznost poročanja od leta 2015 ne velja več. Obveznost izpolnjevanja letnih poročil jim tako predstavlja le nepotrebno administrativno breme.

Predlagamo tudi dopolnitev uredbe v poglavju obveznosti prevoznikov odpadkov, kjer naj se obstoječe besedilo dopolni z zahtevo po vpisu v evidenco prevoznikov odpadkov tudi za prevoznika, ki je registriran za prevoz odpadkov v drugi državi članici EU ali tretji državi, če prevažata odpadke v skladu z Uredbo 1013/2006/ES. Tujim prevoznikom se po sedaj veljavni zakonodaji v slovenski seznam ni potrebno vpisati, medtem ko večina sosednjih držav vpise od tujih voznikov zahteva.

Slovenski prevozniki, ki opravljajo prevoze blaga, ki so smatrani kot odpadek, se morajo vpisati v registre prevoznikov odpadkov na Nizozemskem, Veliki Britaniji, Nemčiji in Italiji. Predvsem v Italiji so postopki za vpis v evidenco prevoznikov odpadkov dolgotrajni, zahtevni in izredno dragi. Zato naj se tudi v Uredbi o odpadkih vpiše zahteva po vpisu v seznam za tuje prevoznike odpadkov.

Predlagamo, da se v poglavju kazenske določbe zniža globe za prekrške, ki so navedeni kot težji, to je za primere, ko povzročitelj odpadkov nima izdelanega načrta gospodarjenja z odpadki oziroma ni izdelan na predpisan način in v primeru, če povzročitelj ne vodi evidences o nastalih odpadkih. V navedenih primerih gre izključno za kršitve administrativne narave in ne za povzročanje škode okolju ali zdravju ljudi, zato naj se omenjene prekrške uvrsti med lažje prekrške.

a) Uredba o odpadkih in navodila ARSO

Ukine naj se obveznost pošiljanja obrazcev o ravnanju z odpadki za preteklo koledarsko leto s strani povzročiteljev odpadkov le z vpisanimi podatki podjetja, v kolikor prag za poročanje pri povzročitelju odpadkov v posameznem koledarskem letu ni dosežen (količine nastalih odpadkov oziroma nenevarnih odpadkov oziroma nima 10 zaposlenih).

Trenutno je podana zahteva s strani ARSO, da morajo povzročitelji v primerih, ko prejmejo obvestilno elektronsko pismo za poročanje (seznam prejemnikov obvestilnega pisma je pripravljen na podlagi v letu 2018 izdanih evidenčnih listov) in niso izpolnjeni kriteriji za izdelavo poročila, izpolniti in vrniti prvo stran z vpisanimi podatki podjetja ter opombo, da niso zavezanci za izpolnitev poročila. To povzroča nepotrebne administrativne ovire, ni pa popolnoma nobene dodane vrednosti, zato naj se ta zahteva s strani SURS ukine.

Ukrep: Sprememba Uredbe o odpadkih

106. Sprememba Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo

Predlagamo spremembe oziroma dopolnitve 10.a, 10.b in 10.c člena v uredbi, kjer naj se vpiše izjeme glede vpisa, vodenja evidenc in poročanja tudi za zavezance, kjer letna količina embalaže ne presega 5.000 kg.

Novе obveznosti z vpisom oseb, ki dajejo embalažo prvič v promet v RS, in jih je uvedla novela Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo z letom 2018, so prinesle za večino podjetij in obrtnikov nova administrativna bremena z vodenjem evidenc, vpisovanjem in registracijo v evidenco ARSO, vodenjem evidenc o količinah in vrsti embalaže ter poročanjem v letu 2019. Te obveznosti zadevajo praktično vsa podjetja, tudi taka, ki se zgolj občasno pojavljajo v vlogi embalerja oziroma pridobitelja embaliranega blaga po definiciji iz Uredbe, kar pa ni njihova osnovna dejavnost, lahko gre celo samo za enkratno dejanje (npr. pridobitev embaliranega blaga za lastno porabo). V praksi to pomeni nepredstavljivo veliko administrativno breme, zlasti pri tehtanju različnih vrst embalažnih materialov (npr. plastika, karton, les, ipd.) ter vodenju evidenc o prvem dajanju v promet ali za lastno uporabo. Mala podjetja si ne morejo privoščiti kadra, ki bi izvajal ta opravila, programske rešitve predstavljajo ogromne stroške, ročno vodenje evidenc pa je izredno zahtevno in zamudno.

Podjetjem je v praksi težko razumljivo, za katero embalažo so zavezanci za vpis, vodenje evidenc in poročanje oziroma kdaj nastanejo omenjene obveznosti, poleg tega prihaja do dodatne zmede pri uporabi embalaže za embaliranje in uporabi servisne embalaže, na kar opozarjamo že dlje časa.

Ker nova administrativna obveznost ne izboljšuje stanja in ravnanja z odpadno embalažo, razen ukrepov, ki vodijo do zmanjšanja uporabe plastičnih nosilnih vrečk, zaradi skupne ideje EU omejevanja uporabe le-teh, predlagamo da se navedena obveznost ukine.

Že dlje časa ugotavljamo, da sistem podaljšane odgovornosti pri ravnanju z odpadno embalažo v praksi izredno slabo deluje, zlasti pri manjših končnih uporabnikih, pri katerih se pravilno izpraznjena in ločeno zbrana odpadna embalaža iz dejavnosti kopiči, dobavitelji pa se izogibajo odgovornosti in prevzem embalaže pogojujejo proti plačilu izredno visokih stroškov prevoza ali pa tega sploh ne želijo početi. Predlagamo, da ministrstvo za okolje pristopi k iskanju sistemskih rešitev te problematike.

Ukrep: Sprememba Uredbe o ravnanju z embalažo in odpadno embalažo

107. Okoljske dajatve

Predlagamo, da se temeljito pregleda in preveri vse predpise, ki določajo obveznost plačila okoljskih dajatev in poišče možnost drugega instrumenta namesto dajatev. Večina zbranih sredstev ni porabljena namensko, ampak je prihodek v proračunu RS. Praksa tudi kaže, da je področje okoljskih dajatev izredno veliko administrativno breme zlasti za mala in mikro podjetja, saj morajo podjetja za posamezne proizvode podvržene sistemu okoljskih dajatev v različnih terminih obračunavati dajatve (npr. mesečno, na tri mesece, na pol leta, ipd), za podporo pri vodenju evidenc o blagu prvič danem na trg v Republiki Sloveniji pa so, ne glede na količine, prisiljeni kupovati drage računalniške programe, ker je ročno vodenje evidenc administrativno prezahtevno.

Predlagamo tudi, da se zniža nerazumno visoke okoljske dajatve za embalažo iz polimerov iz vinil kloridov in/ali drugih halogeniranih olefinov. Sedanja večletna ureditev prekomerno bremeni slovensko gospodarstvo in konkurenčno sposobnost proizvajalcev tovrstne embalaže, ki se že nekaj let soočajo z velikimi težavami zaradi zaostrenih in spremenjenih gospodarskih razmer v Sloveniji in v mednarodnem okolju.

108. Odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest

Na področju gradbeništva se predvsem pri sanacijah in rušitvenih delih pogosto srečujemo s trdno vezanimi azbestnimi odpadki, kamor štejejo gradbeni materiali iz azbestcementa, kot so ravne ali valovite strešne plošče velikega formata, fasadne in strešne plošče malega formata, uporabni izdelki, kot so posode za rastline, pepelniki, korita za rože in podobno, ter različne vrste cevi iz azbestcementa.

Za preprečevanje oziroma zmanjševanje emisij azbestnih vlaken v okolje so predpisani obvezni postopki pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih,

instalacijah ali napravah, kadar se odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest. Poleg pravnega načina odstranjevanja gradbenih materialov iz azbestcementskega je predvsem pomembno, da se azbestne odpadke odlaga samo na za to predvidenih odlagališčih.

Za ustrezno odlaganje azbestnih odpadkov je odgovoren investitor, ki mora od upravljavca odlagališča za prevzete azbestne odpadke pridobiti potrjen evidenčni list o ravnanju z odpadki. Navedeni evidenčni list je dokazilo o ustrezni oddaji azbestnih odpadkov na odlagališče. Če azbestne odpadke odda na odlagališče izvajalec gradbenih del, se mora potrjeni evidenčni list glasiti na investitorja. Investitor lahko pridobi potrjen evidenčni list o oddaji azbestnih odpadkov v odlaganje tudi od izvajalca gradbenih del, če ima ta dovoljenje za zbiranje gradbenih odpadkov.

Odlaganje azbestnih kritin in materiala, ki vsebuje azbest, na uradno odlagališče je velik finančni zalogaj za posameznike, lastnike zasebnih hiš in podjetnike pa tudi različne ustanove, zato ti nevarni odpadki vse prevečkrat zaradi slabe ozaveščenosti pristanejo na črnih odlagališčih.

Predlagamo, da bi bilo odlaganje gradbenih odpadkov, ki vsebujejo azbest (odslužena strešna kritina iz azbestcementskega in drugi podobni gradbeni materiali), v Republiki Sloveniji brezplačno. Cilj zagotavljanja brezplačnega odlaganja azbestnih odpadkov je skrb za zdravo okolje, s spodbujanjem zamenjave azbestnocementnih materialov z okolju in zdravju prijaznejšimi materiali.

Upravičenci brezplačnega odlaganja naj bodo investitorji obnove ali odstranitve stanovanjskih, gospodarskih ali poslovnih objektov. Upravičenci naj bodo tudi osebe, ki azbestne odpadke, nastale pri obnovah in odstranitvah objektov, začasno hranijo na svojem zemljišču in le-te, ustrezno zaščitene, pripeljejo na odlagališče.

Prav tako predlagamo, da bi bilo odstranjevanje in prevoz do ustreznih odlagališč, za gradbene odpadke ki vsebujejo azbest, znatno subvencionirano.

Predlagamo, da se v Uredbi o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest ukine meja pod katero za odstranjevanje azbestnih odpadkov ni potrebno pridobiti okoljevarstvenega dovoljenja.

Država naj poskrbi za ustrezno informiranje in ozaveščanje prebivalstva, saj je v Sloveniji še ogromno streh pokritih s kritinami, ki vsebujejo nevarne azbestne vsebine in jih bo potrebno v sorazmerno kratkem času nadomestiti.

Ukrep: Sprememba Uredbe o pogojih, pod katerimi se lahko pri rekonstrukciji ali odstranitvi objektov in pri vzdrževalnih delih na objektih, instalacijah ali napravah odstranjujejo materiali, ki vsebujejo azbest

VIII. UKREPI ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI

DOMAČA IN UMETNOSTNA OBRT

109. Problematika domače in umetnostne obrti v Sloveniji

Domače in umetnostne obrti (DUO) kot del nesnovne kulturne dediščine, zaščitene s Konvencijo UNESCO-a (h kateri je leta 2008 pristopila tudi Slovenija) predstavljajo v vseh evropskih, in tudi v neevropskih državah, pomemben segment identitete in razpoznavnosti narodov in držav. Da bi se ta segment ohranil, ga je treba z ustreznimi ukrepi in stimulacijami na vseh področjih ustrezno spodbuditi. Trenutno je Slovenija na skoraj vseh področjih tega delovanja še močno na dnu evropske lestvice. Uspeli pa smo vzpostaviti dobro urejen sistem strokovnega vrednotenja oziroma ocenjevanja izdelkov DUO, s katerim so povezane določene ugodnosti pri registraciji te dejavnosti in označevanje kvalitetnih izdelkov z nalepko, ki nosi številko izdane-ga certifikata strokovne komisije. Zaradi temeljitosti in strokovnosti meril so se za naš sistem zanimali tudi v številnih evropskih državah (Franciji, Italiji, na Slovaškem in Hrvaškem).

Pri OZS se zavedamo, da je potrebno DUO izpostaviti kot sestavni del socialne politike, kot ekološko čisto dejavnost in kot pomemben del nacionalne promocije.

Seveda pa zadanih nalog ne bo mogoče izpeljati brez rokodelcev samih. Število tistih, ki imajo registrirano rokodelstvo kot osnovno dejavnost in so tudi nosilci znanj poklicev, ki sodijo v okviru DUO, vztrajno upada, kar pa lahko ustavi le konkretna državna pomoč in razumevanje problema, ki pesti to dejavnost.

Posledice državnih ukrepov so namreč več kot očitne: do uvedbe DDV je število obrtnikov s področja DUO ves čas rahlo naraščalo, po ukinitvi subvencij pa občutno pada. Tako je bilo leta 2002, po ukinitvi subvencij, registriranih 569 samostojnih podjetnikov posameznikov s področja DUO, konec leta 2003 še 501, maja 2004 še 472, leta 2011 še 421 rokodelcev, leta 2012 še 394, leta 2013 še 253, leta 2015 še 193, konec leta 2017 161 rokodelcev in 7 gospodarskih družb, konec leta 2018 pa le še 154 rokodelcev in 7 gospodarskih družb.

Zavedati se moramo, da je to manj kot dvajsetina izdelovalcev, ki so za svoje izdelke prejeli certifikat za DUO. Tudi v primerjavi z ostalimi obrtnimi dejavnostmi je upad registriranih rokodelcev najbolj drastičen. Zaradi nerazumevanja države, oziroma nestimulativne politike, rokodelci opuščajo dejavnost, vse manj pa se jih odloča za samozaposlitev.

Obrtni zakon, ki je bil v veljavi do leta 2013, je rokodelcem, ki so prejeli certifikat oziroma potrditev republiške komisije za preverjanje izdelkov DUO, da uspešno nadaljujejo način izdelovanja in oblike tradicionalnih oblik slovenskih izdelkov, omogočal, da kot samozaposleni opravljajo dejavnost tudi brez pogojev registracije delavnice, ki je bila pojmovana kot atelje.

Na podlagi analize stanja pri izdelovalcih domače in umetnostne obrti (rokodelcih) smo oblikovali naslednje zahteve:

a) Subvencije v obliki oprostitve plačila dela prispevkov za socialno varnost za nosilce domače in umetnostne obrti

Če želimo izdelovalce domače in umetnostne obrti stimulirati, da svojo dejavnost tudi registrirajo, je nujno potrebna uvedba subvencije v obliki oprostitve plačila vsaj 50 odstotkov prispevkov za socialno varnost, saj so ti za predstavnike izumirajočih rokodelskih poklicev občutno previsoki. S tem bi pospešili samozaposlovanje v teh dejavnostih, ki so zaradi svoje dediščinske narave posebnega pomena za Slovenijo, njihovo varovanje pa del njene zaveze do UNESCO.

b) Uvrstitev izdelkov DUO med DDV-ja oproščen promet blaga

Na podlagi primerljivih tujih praks ugotavljamo, da nekatere države (Madžarska) ščitijo izdelke s področja domače in umetnostne obrti tudi na ta način, da so ti izdelki pri zavezancih za DDV uvrščeni v ničelno stopnjo DDV oziroma da so oproščeni DDV, zato z namenom preprečitve nepopravljive kulturne škode zahtevamo enako rešitev tudi v Zakonu o davku na dodano vrednost.

c) Oprostitev plačevanja občinskih taks za uporabo stojnic

Sekcija za DUO pri OZS že dlje časa kot problem izpostavlja vprašanje plačevanja taks za pridobitev dovoljenj na podlagi 6. člena Zakona o trgovini. Izdelovalci DUO svoje izdelke najpogosteje prodajajo prav na način, za katerega je potrebno pridobiti soglasje na podlagi določb omenjenega zakona, torej na premičnih stojnicah, sejmih, shodih in podobno. To pa pomeni, da omenjenim izdelovalcem oziroma prodajalcem upravne takse lahko predstavljajo pomembno postavko stroškov oziroma izdatkov, še posebej, če svoje izdelke prodajajo na stojnicah po različnih občinah. Če na primer prodajalec izdelke ponuja tako, da potuje po občinah in jih prodaja na stojnicah v dvajsetih občinah, mora pridobiti soglasje od 20 občin, kar predstavlja strošek v višini 420,40 eur.

Zato zahtevamo, da se za tiste izdelovalce DUO, ki morajo za prodajo svojih izdelkov, za katere so pridobili pozitivno mnenje strokovne komisije pri OZS, pridobiti soglasje iz 6. člena Zakona o trgovini, uveljavi oprostitev plačila upravne takse.

d) Možnost nadaljevanja dejavnosti DUO po odhodu v pokoj ob prejemanju polne pokojnine

Zaradi neurejenega izobraževanja za 45 poklicev, ki sodijo v okviru DUO, so nosilci tradicionalnih znanj le starejši mojstri, ki so tik pred, ali pa so že v pokoju. V Sloveniji je organiziranost oziroma ponudba izobraževanja naravnana predvsem na t.i. »masovne poklice«, zato se

programi za DUO sploh ne izvajajo: za večino rokodelskih poklicev sploh ni razpisanih učnih mest oziroma ni dovolj kandidatov.

Do leta 1998 je Zakon o pokojninskem in invalidskem zavarovanju razlagal, da samostojni podjetniki posamezniki ne opravljajo dejavnosti kot edini ali glavni poklic, če so prejemniki pokojnine in opravljajo eno izmed dejavnosti DUO na podlagi izdanega certifikata OZS. Zakon je torej omogočal, da starejši rokodelci opravljajo svojo dejavnost tudi po upokojitvi in s tem možnost prenosa znanj tudi na mlajše generacije. Spremenjen zakon nadaljevanje dejavnosti DUO po upokojitvi onemogoča, s tem pa izgubljammo še edino možnost izobraževanja, ki nam ga lahko posredujejo redki starejši rokodelski mojstri. Zato predlagamo, da se ponovno uveljavi določba, ki je veljala vse do leta 2000, da bo starejšim rokodelcem omogočeno opravljati dejavnost tudi po upokojitvi.

Z odvzemom statusa samostojnega podjetnika, oziroma opustitvijo tega statusa ob odhodu v pokoj, se je, ne le tem obrtnikom, temveč tudi Sloveniji, povzročila kulturno-dediščinska škoda, saj je znano, da se kvaliteten turizem v naprednih evropskih državah vse bolj povezuje z živo kulturno dediščino, ki postaja nepogrešljiv del turistične ponudbe. Rokodelce je treba, glede različnih vrst pravic, izenačiti s samostojnimi kulturnimi delavci in drugimi snovalci narodnega bogastva, ter jih s tem ustrezno zaščititi. Predlog je v skladu s Konvencijo o varstvu nesovne dediščine, katerega del so tudi tradicionalne obrti (rokodelstvo).

e) Obdavčitev osebnega dopolnilnega dela s področja DUO kot neodvisnega dela namesto z davkom iz zaposlitve z davkom od dohodkov iz dejavnosti

Zakon o dohodnini (35. člen) določa, da se vsako odvisno pogodbeno razmerje, v katerega vstopa fizična oseba pri opravljanju fizičnega ali intelektualnega dela, šteje za zaposlitev, ne glede na čas trajanja. V takšno obdavčitev naj bi sodila tudi izdelava in prodaja.

Pri izdelovalcih s področja domače in umetnostne obrti ne gre za odvisno razmerje, temveč za neodvisno izdelavo izdelkov in njihovo neodvisno prodajo v skladu s Pravilnikom o osebnem dopolnilnem delu, kar pomeni, da takšna aktivnost ne more biti obdavčena kot odvisno razmerje. Pri svojem delu ti izdelovalci uporabljajo številne materiale, ki jih kupujejo ali sami naberejo, pridelajo, izdelajo, zaradi česar jim je priznanih zgolj 10 odstotkov normirano priznanih odhodkov oziroma dejanski stroški prevoza in nočitve, kar sploh ne ustreza dejanskim stroškom v tej dejavnosti, kjer nastajajo naslednji stroški materiala: glina in keramika; steklo; volna, bombaž, lan, konoplja in druga naravna vlakna; šibje, ličje, trsje, slama; les; vosek; naravno usnje; kovina; kamen.

Izdelovalci izdelkov domače in umetnostne obrti s statusom osebnega dopolnilnega dela uporabljajo pri svojem delu tudi orodja, naprave, peči, dejavnost pa večinoma opravljajo v stanovanjskih prostorih ali drugih prostorih, ki jih namenijo tej dejavnosti. V tej povezavi nastajajo tudi stroški elektrike, vode, komunalnih storitev, telefona, interneta (npr. dolžni so

oddajati napoved preko sistema e-davki), pisarniškega materiala ipd., zato njihova aktivnost ni podobna dejavnosti nekoga, ki občasno pomaga v gospodinjstvu, pri kmetijskih delih, varstvu otrok, prevajanju, lektoriranju, izvajanju inštrukcij.

Zaradi navedenega OZS ugotavlja, da se izdelava in prodaja izdelkov domače in umetnostne obrti ne more primerjati v načinu izvajanja osebnega dopolnilnega dela z naštetimi dejavnostmi, kjer gre za očitno delo v odvisnem razmerju, praviloma v prostorih in s sredstvi naročnika storitve. Izdelovalci DUO prodajajo svoje izdelke praviloma neznanim kupcem v slobodnem poslovnem odnosu in ne v podrejenem, kar je tudi ena izmed značilnosti odvisnega razmerja (na primer ni nadzora nad izvajalcem, vse delo opravlja pod lastno odgovornostjo, z lastnimi sredstvi).

OZS na podlagi vseh ugotovitev in proučitve dejanskega stanja pri opravljanju osebnega dopolnilnega dela v dejavnosti DUO zahteva, da FURS ustrezno popravi svoje pojasnilo z dne decembra 2014 (prva izdaja), objavljenega na njihovi spletni strani med rubriko »Davki in druge dajatve«, v katerem so uvrščene vse aktivnosti s področja osebnega dopolnilnega dela, vključno z izdelavo izdelkov domače in umetnostne obrti med odvisna razmerja, kar pa je v nasprotju z Zakonom o dohodnini in Zakonom o davčnem postopku. Dejstvo je namreč, da je potrebno na podlagi veljavnih Zakona o dohodnini in Zakona o davčnem postopku vsako obliko dela, aktivnosti in dejavnosti presojati po njihovi dejanski vsebini, ne pa po obliki. Osebno dopolnilno delo na področju domače in umetnostne obrti je po svoji vsebini vseka-kor neodvisno razmerje, zato mora biti obdavčeno z davkom iz dejavnosti.

f) Nujnost sprejetja zaščitnega zakona za nosilce dejavnosti domače in umetnostne obrti

V času globalizacije in novodobnega potrošništva obstaja realna nevarnost, da bo nesnovna kulturna dediščina, kamor uvrščamo tudi tradicionalna obrtna znanja, spretnosti in veščine, prešla v pozabo, zato je nujno, da se v Sloveniji tradicionalne rokodelske obrti tudi ustrezno in celovito zakonsko zaščitijo. Leta 2008 je namreč Slovenija sprejela Zakon o ratifikaciji Konvencije UNESCO o varovanju nesnovne kulturne dediščine, med drugim tudi tradicionalnih obrti. Na podlagi te konvencije je bil z njo delno usklajen Zakon o varovanju kulturne dediščine, na podlagi katerega se z vpisom v Register žive dediščine ščitijo znanje, veščine in postopki tradicionalnih obrti (tako da se v muzeju »konzervirajo«, ni pa poskrbljeno za preživetje nosilcev rokodelskih znanj in za njihov prenos znanj na naslednje rodove, zato jih je iz leta v leto vse manj).

Z razvojem novih materialov, modnih trendov, industrijske proizvodnje so tovrstni izdelki za večino novodobnih kupcev tržno in cenovno vedno manj zanimivi v primerjavi z industrijskimi izdelki, zato se nosilci teh znanj pod enakimi tržnimi pogoji, kot veljajo za ostale gospodarske subjekte vse težje preživljajo, posledica tega pojava je pospešeno izumiranje tovrstnih obrti. Če zaradi modernizacije izumre nek poklic ali način, postopek proizvodnje na račun novih metod dela in novih materialov temu običajno pravimo napredek. Če pa izumre rokodelsko znanje, ki je del nesnovne kulturne dediščine posameznega naroda, to ne pomeni zgolj izgu-

be nekega poklica zaradi tehnološkega napredka, pač pa pomeni predvsem izgubo dediščinskega bogastva, s tem pa tudi osebne identitete posameznika in ponosa zaradi pripadnosti nekemu kulturnemu okolju in specifični tradiciji. Brez teh lastnosti je dosti težje aktiviranje notranje energije za reševanje države iz sedanje krize, zato se vsakršnim krizam lažje uprejo narodi, ki cenijo svojo kulturno dediščino in na ustrezen način ščitijo tudi njene nosilce.

Iz tega izhaja, da je potrebno sprejeti Zakon o ohranjanju rokodelstva, s katerim se bo:

- zaščitilo rokodelce, kot nosilce dediščinskih rokodelskih znanj tako, da se jih bo razbremenilo previsokih in številnih dajatev in jim tudi omogočilo delo v lastnih ali najetih ateljejih;
- omogočilo njihovo nemoteno ustvarjanje tudi po upokojitvi na način, ki ne bi vplival na višino njihovih, že sedaj nizkih pokojnin;
- ponovno uvedlo mojstrske nazive za najboljše predstavnike rokodelske stroke;
- uredilo in doreklo status mentorjev - prenašalcev rokodelskih znanj na naslednje rodove na enak način, kot je urejen status učiteljev praktičnega pouka;
- predpisalo minimalne pogoje za opravljanje dejavnosti, ki je zaščitena (naziv mojster, opravljanje dejavnosti v ateljeju, obvezen prenos znanj na naslednike, razstave...);
- predpisalo kriterije, ki določeno dejavnost uvrščajo med dejavnost domače in umetnostne obrti oziroma rokodelstva.

Ukrep: Sprejem Zakona o ohranjanju rokodelstva

PROMET

110. Mobilnostni sveženj I

Na ravni Skupnosti se že več let prizadeva urediti enotni trg mednarodnega cestnega prometa. Objavljeni so bili trije mobilnostni svežnji, ki urejajo dostop do trga, pogoje dela voznikov in elektronsko cestninjenje. Zadeva je prerasla v politična pogajanja vzhodnih in zahodnih držav. Zahodne države so se organizirale v t.im. »Road Alliance« (Nemčija, Francija, Italija, Avstrija, Belgija, Danska, Luksemburg, Švedska, Norveška) in zagovarjajo stališče, da vzhodni prevozniki opravljajo cenejše prevoze na njihovem ozemlju in ustvarjajo t.im. »socialni dumping«. Skupina vzhodnih držav zaradi raznolikosti interesov delujejo neenotno in neformalizirano. Enotno pa zagovarjajo stališče, da se s predlaganim Mobilnostnim svežnjem I rušijo ključni elementi delovanja enotnega trga. Sekcija za promet pri OZS zagovarja strokovne predloge, ki bi prispevali k pravičnejši ureditvi mednarodnih cestnih prevozov, in sicer:

a) Ureditev kabotaže

Osnova za vzpostavitev skupne prometne politike, bi morala med drugim izhajati iz odprave vseh omejitev dostopa na domače trge držav članic ter izoblikovanja enotnega

evropskega trga, ki zagotavlja uravnoteženo konkurenco. Enotna pravila na področju urejanja pogojev mednarodnih prevozov imajo in bodo imela različne učinke po posameznih državah članicah, saj je eden od pomembnih dejavnikov tudi teritorialna velikost posamezne države. Mednarodni cestni prevoz blaga bi moral biti odvisen le od razpolaganja z licenco Skupnosti. Pogoji za pridobitev licence Skupnosti pa bi morali biti jasno opredeljeni in omogočati učinkovit nadzor. Enotni prometni prostor mora olajšati gibanje tovora, zmanjšati prevozne stroške in krepiti trajnostni razvoj panoge. Zato je vsako dodatno omejevanje kabotaže nesprejemljivo. Eno temeljnih načel Pogodbe je pravica do prostega pretoka blaga, storitev in kapitala. Tudi v delu, ki se nanaša na ureditev glede možnega izvajanja kabotaže so slovenski prevozniki proti vsakršnim omejitvam. Posebno ureditev izvajanja kabotaže zahteva le peščica največjih držav skupnosti (Francija, Nemčija, Italija, Avstrija), medtem ko se vse ostale države strinjajo s popolno liberalizacijo kabotažnih prevozov.

b) Možnosti koriščenja rednega tedenskega počitka

V delu, kjer se urejajo redni tedenski počitki voznikov velja poudariti veliko razliko med delom voznika avtobusa in voznikom tovornega vozila. Vozniki avtobusov že danes opravljajo dnevne in tedenske počitke v hotelih, medtem ko vozniki tovornih vozil zaradi varnosti tovora ter specifične narave dela teh možnosti nimajo. Slovenski prevozniki zagovarjajo uporabo in razvoj varovanih parkirišč, vendar pa je ponudba le-teh glede na potrebe praktično nična. V sled navedenega se slovenski prevozniki ne morejo strinjati s predlogom, da mora voznik koristiti redni dnevni počitek izven vozila.

c) Vozniki kot napoteni delavci

Že sama uredba (ES) št. 1072/2009 v uvodnih določbah (št. 17) usmerja, da se določbe Direktive 96/71/ES o napotitvi delavcev na delo v okviru opravljanja storitev, uporabljajo za prevozna podjetja le v primeru opravljanja kabotaže. Tudi slovenski prevozniki zagovarjajo povsem enako stališče. Nikakor ne more biti predmet napotitve bilateralni prevoz, prevoz v tranzitu in prevoz za tretje države. Pretežni del slovenskih prevoznikov opravlja pogodbene prevoze tudi med državami v katerem nimajo sedeža podjetja npr. med Italijo – Slovaško, Slovaško – Nemčijo, Italijo – Rusijo... Zato vsake dodatne omejitve pomenijo velik udarec za slovenske prevoznike, saj bodo predmet dodatnih administrativnih obveznosti napotениh voznikov veljale tudi za te prevoze. Vse dodatne administrativne ovire pa so neposredno povezane z dodatnimi stroški prevoznih podjetij.

d) Vozniki v gradbeništvu – posebna ureditev pri obvezni uporabi tahografa

Uredba (ES) št. 561/2006 o usklajevanju določene socialne zakonodaje v zvezi s cestnim prometom določa pravila o času vožnje, odmorih in času počitka za voznike, ki opravljajo prevoz blaga in potnikov po cesti. Uredba jasno opredeljuje področje uporabe in določa

glavne kategorije vozil, ki jih vključuje. V 13. členu te uredbe je naveden seznam t.im. »izjem« prevozov, ki jih lahko odobri vsaka država članica na svojem ozemlju.

Predlagamo, da se seznam izjem dopolni, tako da se med izjeme uvrsti tudi prevoze, ki se opravljajo v okviru gradbene dejavnosti na gradbiščih (v oddaljenosti do 100 km od sedeža podjetja, ki izvaja prevoz).

Prevozi, ki se vršijo na gradbiščih predstavljajo le pomožna dela in so neposredno povezana na izvajanje gradbenih del. Zato dinamiko voženj narekujejo gradbena dela, ki so odvisna od letne sezone oziroma vremenskih razmer. V pozno jesenskem in zimskem času ter poleti ob deževnem vremenu se tovrstni prevozi ne morejo izvajati. Ko nastopijo ustrezne vremenske razmere pa nastopi ovira v maksimalno predpisanih časih vožnje, odmorov in počitkov.

Drugi večji problem, ki ga zaznavajo v sektorju gradbeništva pa je sama uporaba tahografa. Vozniki, ki opravljajo prevoze niso profesionalni vozniki, temveč delo voznika opravljajo poleg vseh ostalih del, zato jim znanje rokovanja s tahografom predstavlja veliko oviro. Nemalokrat se zgodi, da delavec opravi vožnjo šele po tednu ali dveh, vendar mora v tistem trenutku, ko opravlja delo voznika, izpolnjevati vse pogoje, ki so predpisani za profesionalnega voznika. To med drugim pomeni, da mora administrativno dokazati tudi svoje aktivnosti za tekoči dan in hkrati tudi za preteklih 28 koledarskih dni. To pa je na gradbišču v danem trenutku, ko je voznik že v vozilu, praktično nemogoče.

Prevozi, ki se odvijajo v okviru gradbišč največkrat ne presegajo dnevnega časa vožnje, temveč je ovira skupni delovni čas ter predpisan tedenski počitek. V kolikor bi tovrstne prevoze lahko uvrstili med izjeme (kot so npr. z vozili, ki jih uporabljajo ali najemajo brez voznika poljedelska, vrtnarska, gozdarska, živinorejska ali ribiška podjetja za prevažanje blaga v okviru lastne podjetniške dejavnosti znotraj območja s polmerom 100 km od kraja, v katerem je podjetje ali prevozi s kmetijskimi in gozdarskimi traktorji, ki se uporabljajo za kmetijske in gozdarske dejavnosti znotraj območja s polmerom 100 km od kraja, v katerem je podjetje, ki ima vozilo v lasti, najemu ali zakupu), bi se lahko razporeditev delovnih ur urejala skladno z nacionalno zakonodajo, kar pomeni razporeditev opravljenih delovnih ur na šest mesecev (tudi na obdobja, ko se praktično ne dela nič). To pa bi prevoznim podjetjem pomenilo lažje razporejanje dela, s tem pa tudi nižje stroške poslovanja.

111. Odgovornost voznika in prevoznika za primere prekoračitve največje osne obremenitve vozila

Potrebna bi bila pravičnejša ureditev odgovornosti voznika in prevoznega podjetja v primerih, ki na cesti nosijo vso odgovornost zaradi prekoračitve osne obremenitve vozila (ni pa presežena največja dovoljena masa vozila) zaradi nepravilno razporejenega tovora. Ti pri-

meri se največkrat dogajajo pri prevozih kontejnerjev, ki so carinsko zapečateni in voznik ne more vplivati na pravilno razporeditev naloženega tovora v kontejnerju. V primeru nadzora na cesti je izrečena globa tako vozniku, kot tudi prevoznemu podjetju. Izrečene globe v teh konkretnih primerih se nam zdijo izredno krivične, kajti odgovornost bi moral nositi dejansko tisti, ki je zakrivil nepravilno naložen tovor. Podobni primeri se dogajajo tudi v primerih prevoza sipkega tovora, kajti tam gre za naravo blaga, ki se v primeru tresljajev nastalih med vožnjo tovor sam prerazporedi po tovornem prostoru.

112. Sprememba pravil glede omejitve voženj tovornih vozil ter opredelitev pojma »tranzit« območja

Na precejšnjem številu slovenskih državnih cest so označene omejitve vožnje tovornih vozil, ki presegajo 7,5 tone največje dovoljene mase.

Domači cestni prevozniki, ki so življenjsko in poslovno vezani na ceste v domačem okolju, kjer veljajo omejitve, imajo zaradi omejitev veliko težav pri izvajanju prevoza tovora. Tako se zaradi ozkega razumevanja lokalnega okolja velikokrat z njihove strani vrši pritisk na državo, da na lokalnih cestah, ki so neposredno delovno okolje slovenskih cestnih prevoznikov pri oskrbi prebivalstva in gospodarstva, omejuje prevoz tovora domačih prevoznikov, ki morajo tudi zaradi nestrokovno postavljene prometne signalizacije opravljati prevoze na daljših relacijah. Vse to povzroča večje obremenitve okolja ter povzroča dodatne stroške prevoznikom, ki jih največkrat ne morejo vključiti v ceno prevozov.

Zato predlagamo, da se podobno kot v nekaterih drugih državah EU v našo zakonodajo, ki ureja področje omejitve uporabe državnih cest za promet tovornih vozil, katerih največja dovoljena masa presega 7,5 tone, vnese določilo, da je na določenih cestah prepovedan prevoz domačih in tujih tovornih vozil takrat, ko vozijo v tranzitu preko Republike Slovenije. Podrejeno pa se predlaga, da se lokalne ceste sprostijo za lažja tovorna vozila, saj gre v teh primerih le za lokalne prevoze oziroma dostavo.

Primer nepravilne »tranzitne« omejitve na glavni cesti Krško – Celje: Na tem odseku glavne ceste, ki se prične ob izhodu iz avtoceste v smeri Krškega in konča ob vključitvi na avtocesto v Celju, je postavljena prometna signalizacija, s katero se omejuje tranzit tega območja. Ta omejitev povzroča prevoznikom težave, kajti z omejitvijo je prepovedan promet tovornim vozilom, ki morajo nemalokrat izbirati dosti daljše poti. Mnogi prevozniki, ki ne kršijo prepovedi tranzita območja (imajo sedež podjetja na tem območju ali izhod oziroma cilj poti), so bili že neupravičeno kaznovani s strani nadzornih organov. Temu seveda sledijo pritožbe, in dokazovanje, kar predstavlja precejšnjo zgubo časa ter nezanemarljive dodatne stroške. Da ne bi prihajalo do krivičnih sankcij, bi bilo potrebno omejiti le tranzit za tista tovorna vozila, ki opravljajo prevoze v tranzitu Slovenije.

Ukrep: Sprememba Odredbe o omejitvi prometa na cestah v Republiki Sloveniji ter Zakona o cestah

113. Zagotoviti hitrejšo pretočnost tovornih vozil in avtobusov skozi MMP in predor Karavanke ter nasprotovanje zaprtju MP Petišovci za tovorna vozila

Vse večkrat nas prevozniki obveščajo o daljših čakalnih dobah na mednarodnem mejnem prehodu (MMP) Obrežje in MMP Gruškovje (za vstop v RS). Po prejetih informacijah vozniki čakajo tudi do 7 ur, kar pa povzroča dodatne skrbi in obveznosti pri načrtovanju poti, saj mora biti tovor dostavljen v točno dogovorjenem pogodbenem roku.

Zavedamo se, da nadzorni organi opravljajo odgovorno delo, da obstaja infrastrukturna omejitev ter da se v zadnjem času povečuje tveganje zaradi možnega ilegalnega vstopa migrantov v državo. Pa vseeno: želimo pristojne opozoriti, da so pritiski gospodarska na prevoznike o pravočasni dobavi blaga izredno močni. Poleg vsega naštetega, mora voznik spoštovati zakonske omejitve, ki se nanašajo na maksimalen čas vožnje oziroma dela, kar v primeru daljših zastojev na meji še dodatno otežuje delo v transportu in povzroča nesorazmerno visoke stroške. Tudi zaradi časovne stiske nekateri vozniki nato zavestno kršijo prometna pravila (zlasti čas trajanja vožnje), kar vsekakor negativno vpliva na varnost cestnega prometa.

Nujno je potrebno proučiti možnosti za boljšo pretočnost skozi predor Karavanke. Znano je, da se cestni promet iz leta v leto povečuje, temu trendu pa žal ne sledi prometna infrastruktura mejnih prehodov, kot tudi ne prizadevanja za čim prejšnjo izgraditev drugega karavanškega predora.

Zaradi številnih negativnih vplivov, ki so povezani z daljšimi čakalnimi dobami (gospodarski, okoljski, varnostni) pristojne pozivamo za izboljšanje stanja.

Republika Hrvaška želi z enostranskim ukrepom prepovedati promet motornih vozil, katerih NDM presega 7,5 t, skozi MP Mursko Središče (HR)/Petišovci (SLO). Navedeni mejni prehod uporabljajo pretežno slovenski in hrvaški prevozniki, z zaprtjem pa bi povzročili dodatno gospodarsko škodo, saj bi morali prevozniki predvsem iz Prekmurja uporabljati ostale, za njih oddaljene in že tako preobremenjene mejne prehode.

114. Odprava glob za prevozna podjetja in odgovorne osebe za določene prekrške voznikov

Narava dela voznika delodajalcem onemogoča, da bi se lahko njihovo delo spremljalo in nadzorovalo neposredno. V kolikor bi bilo to možno, bi lahko prevozna podjetja morebitne

kršitve voznikov preprečila pravočasno. V praksi se dogaja, da vozniki napravijo kršitve prometne zakonodaje, podjetja pa o dogodku niti ne obvestijo. Slednja se seznanijo s kršitvijo šele, ko jo zoper njih že izveden prekrškovni postopek. Na tak način podjetja nosijo odgovornost za ravnanje voznikov, na katera kljub vsej svoji skrbnosti, nimajo nikakršnega vpliva. Gre predvsem za prekrške kot je npr. vožnja v času prepovedi prometa za tovorna vozila, vožnja na območju. Enako velja tudi za primere vožnje na področju lokalnega prometa, ko je bila v preteklosti že predpisana globa za tak prekršek samo za voznike. Nadalje Zakon o cestah v 30. in 31. členu predpisuje odgovornost podjetij in odgovornih oseb v primerih, ko nadzorni organi ugotovijo kršitev prekoračene osne obremenitve ali prekoračene skupne največje dovoljene mase ali največje dovoljene mase vozila. Menimo, da prevozno podjetje nima neposrednega in odločilnega vpliva na kršitve, ki bi jih v tem primeru storila voznik in oseba, ki nalaga tovor.

Kljub temu, da je prevozno podjetje odredilo prevoz nekega blaga v mejah zakonsko dopustnega lahko pride do kršitev določil 30. in 31. člena Zakona o cestah, saj je voznik zaradi malomarnosti (kljub drugačnim navodilom delodajalca) dopustil, da mu je oseba, ki je nalagala tovor to naložila v nasprotju z določili omenjenih členov.

Enako velja za prekrške 74. člena Zakona o pravilih cestnega prometa, ki določa, da mora biti tovor naložen in pritrjen v skladu s Pravilnikom o nalaganju in pritrjevanju tovora v cestnem prometu. Da je tovor pravilno naložen in pričvrščen je osnovna naloga voznika, prevoznik pa v konkretnem primeru ne more vršiti neposrednega nadzora.

Zakon o prevozih v cestnem prometu (ZPCP-2) določa, da morajo imeti vozniki, ki so zaposleni pri podjetju s sedežem v državi članici ali zanj delajo in opravljajo prevoze v Republiki Sloveniji po javnih cestah, pridobljeno temeljno kvalifikacijo. Prav tako zakon predpisuje obvezno stalno izobraževanje z namenom, da vozniki posodobijo in utrdijo znanje, ki je nujno potrebno za njihovo delo, s posebnim poudarkom na varnosti v cestnem prometu, racionalni porabi goriva in novostih v predpisih s področja opravljanja prevozov v cestnem prometu.

Zaradi navedenega smatramo, da mora biti voznik z veljavno strokovno usposobljenostjo (to dokazuje z vpisom t.im. kode Skupnosti »95« v vozniškem dovoljenju) seznanjen s pravili v cestnem prometu. Ta znanja pomenijo tudi osnovo, da svoje delo sploh lahko opravlja. V primeru zgoraj navedenih kršitev bi se morala izreči globa le za voznike in nikakor ne za prevozna podjetja in odgovorne osebe. Ne moremo prezreti tudi dejstva, da se vse večkrat pojavljajo primeri, ko vozniki namensko kršijo pravila.

Ukrep: Sprememba Zakona o cestah, Zakona o pravilih cestnega prometa, Zakona o prevozih v cestnem prometu

115. Znižanje glob za napake voznikov v postopku cestninjenja

Zakon o cestninjenju predpisuje enormno visoke globe za prekrške voznika v postopku cestninjenja. Predpis je bil sprejet v letu 2017, še pred uvedbo novega elektronskega cestninjenja v prostem prometnem toku. Praksa je pokazala, da se nemalokrat zgodijo nenamerne napake voznika v postopku cestninjenja (npr. napačna nastavitev števila osi zaradi priklopa prikolice ipd.). Ker se neskladnost odkriva s pomočjo nadzornih portalov, voznik nemalokrat sploh ne ve, da je njegova napaka že zaznana kot kršitev. Temu sledi prekrškovni postopek.

Sekcija za promet pri OZS zahteva, da se višina glob za napake voznika v postopku cestninjenja zniža in uskladi z višino predpisanih glob, ki veljajo za podobne prekrške v Avstriji in Nemčiji. Prav tako je potrebno omogočiti t.im. »samoprijavo« voznika, ki lahko napako odpravi v določenem časovnem obdobju, ki ga predpiše upravljavec AC in HC.

Za zavarovanje plačila obveznosti stranke po poplačniških pogodbah se mora poleg sedaj zahtevanih bančnih garancij predložiti tudi ustrezna garancija zavarovalnice.

Ukrep: Sprememba Zakona o cestninjenju

116. Jasnejša opredelitev prevozne pogodbe

S pogodbo o prevozu tovora se prevoznik obveže, da bo tovor prepeljal v namembni kraj in ga izročil prejemniku ali drugi pooblaščenim osebi, ki jo določi prejemnik, pošiljatelj pa, da mu bo plačal v pogodbi dogovorjeno voznino. Zakonsko je opredeljeno, da tovor naloži na vozilo pošiljatelj, razloži pa prejemnik, razen če ni drugače določeno s prevozno pogodbo.

V praksi se vse prevečkrat dogaja, da mora voznik opraviti tudi naklade/razklade tovora, dodatne storitve pa naročnik ne priznava. Prav tako je postala stalna praksa, da naročnik prevoza zahteva brezplačno vračilo palet ali transportne embalaže. V kolikor prevoznik ne dostavi zahtevane količine transportne embalaže, mu to zaračunajo in za ta znesek znižajo višino voznine za opravljen prevoz. Gre za neupravičene zahteve in pritiske na prevoznike. Enako velja v primerih podražitev cestnin ali goriva. Naročnik povišanja osnovnih stroškov v znesku voznine ne priznavajo. Zato je izrednega pomena, da se še jasneje opredeli prevozna pogodba ter na tak način zaščiti prevoznika, kot najšibkejšega člana v oskrbovalni verigi.

Zaradi jasnejše opredelitve prevozne pogodbe, se predlaga sprememba Zakona o prevoznih pogodbah v cestnem prometu in sicer tako, da se določijo obvezne sestavine prevozne pogodbe. Račun za opravljen prevoz mora vsebovati naslednje elemente: znesek manipulacije tovora (razklad/naklad), znesek vračila transportne embalaže, strošek cestnine, strošek goriva, znesek voznine.

Ukrep: Sprememba Zakona o prevoznih pogodbah v cestnem prometu

117. Sprememba zakonskega določila, ki predpisuje zaseg vozil

Zakon o pravilih cestnega prometa določa, da lahko policist zaseže vozniku motorno vozilo, če je bil v zadnjih dveh letih najmanj trikrat pravomočno kaznovan za hujše prekrške ali če voznik ne izpolnjuje pogojev za vožnjo vozil (vožnja brez veljavnega vozniškega dovoljenja).

Za hujši prekršek se šteje prekršek, za katerega je predpisana stranska sankcija najmanj treh kazenskih točk v cestnem prometu ali stranska sankcija prepovedi vožnje motornega vozila. Za hujši prekršek se šteje tudi vožnja brez veljavnega vozniškega dovoljenja za vožnjo vozil tiste oziroma tistih kategorij, v katero spada vozilo ali skupina vozil, ki ga vozi voznik v času prekrška, vožnja vozila v času izvrševanja prenehanja veljavnosti vozniškega dovoljenja oziroma prepoved uporabe vozniškega dovoljenja.

V navedenih primerih se zaseže vozilo tudi, če ni voznikova last (npr. vozilo je last prevoznega podjetja), kar povzroča nepotrebno gospodarsko škodo prevoznikom, ki so lastniki teh vozil in jih uporabljajo za izvajanje svoje gospodarske dejavnosti. Po veljavnem predpisu mora policija zaseženo vozilo takoj oddati sodišču, ki je pristojno za postopek o prekršku. V praksi to pomeni, da sodni izvršitelj (ali njegov pooblaščenec) vozilo odpelje na varovano parkirišče, kjer se vozilo hrani do odločitve sodišča.

Naj najprej pojasnimo, da ne nasprotujemo ukrepom, ki voznikom, ki ne izpolnjujejo pogojev za vožnjo vozil, le to preprečijo in jih tudi ustrezno sankcionirajo. Sporen pa je postopek, ki povzroča večjo gospodarsko škodo tudi prevoznikom, ki so naredili vse kar je bilo v njihovi pristojnosti, da do prekrškov ne bi prihajalo in obenem dosledno seznanjali voznika z vso zakonodajo, ki je pomembna za transportni sektor.

Pri tem pa zlasti pri zasegu tovornih vozil nastajajo veliki in nesorazmerni stroški, kajti vozilo pridejo iskat in odpeljejo tudi na izredno oddaljena mesta, prevoznikom pa se s tem povzroča dodatna gospodarska škoda (visoki so tudi stroški odvoza vozila, ki pa so nastali izključno zaradi oddaljenosti kraja, kjer se bo vozilo hranilo), saj vozil do odločitve sodišča ne morejo uporabljati. Tako morajo prevozniki na sodišču izkazovati svoj pravni interes za čim prejšnjo vrnitev vozila, sodišča pa bi morala take primere obravnavati prednostno, kar pa je včasih zaradi preobremenjenosti sodišč težko izvedljivo.

Po mnenju Sekcije za promet pri OZS je namen zakona preprečiti vožnjo vozniku, ki ne izpolnjuje pogojev za vožnjo. Za ta namen ne bi bilo potrebno izvesti zasega vozila, temveč bi to lahko dosegli tudi z »uradnim pečatenjem« vozila na urejenem parkirnem mestu in takojšnjo obravnavo primera na pristojnem sodišču, se pravi še isti dan v času uradnih ur sodišča.

Tako bi bili primeri obravnavani takoj, hkrati pa bi se odločalo tudi o zahtevah prevoznikov po vrnitvi vozila. Na tak način bi preprečili nastajanje večje gospodarske škode na strani prevoznikov in povzročanje nesorazmerno visokih stroškov državnim organom.

Istočasno je v tem delu nujna odprava 12. odstavka 56. člena Zakona o voznikih, ki za podjetja in dogovorne osebe predpisuje izredno visoke globe za prekršek, ki ga stori voznik, če vozi vozilo brez veljavnega vozniškega dovoljenja.

V praksi prihaja do primerov, ko delodajalec kljub vsej svoji skrbnosti in doslednosti ne more vsak dan zanesljivo preveriti ali voznik izpolnjuje pogoje za vožnjo, niti za to nima pravnih možnosti. Znani so primeri, ko je voznik, ki ga je delodajalec napotil na vožnjo v tujino, izven delovnega časa storil prekršek, zaradi katerega so mu nadzorni organi začasno odvzeli vozniško dovoljenje. V času te začasne prepovedi vožnje je voznik zopet prišel z vožnjo, na katero ga je napotil delodajalec, saj ta predhodno ni bil obveščen o nastalem dogodku.

Zato predlagamo, da bi morala država najprej vzpostaviti ustrezne mehanizme (npr. ob vsaki kršitvi voznika takoj obvestiti tudi prevozno podjetje) s pomočjo katerih, bi bila podjetjem omogočena pridobitev pravih in relevantnih podatkov o vozniku oziroma izpolnjevanju pogojev za vožnjo, šele nato pa uvesti kaznovalno politiko.

Ukrep: Sprememba Zakona o pravilih cestnega prometa, Zakona o voznikih

118. Finančne spodbude cestnim prevoznikom

Mednarodni transport sodi med najpomembnejšo izvozno gospodarsko panogo. Tega se dobro zavedajo tudi v razvitih evropskih državah, zato transportni panogi namenjajo najrazličnejše finančne spodbude. Od resornega ministrstva pričakujemo zagotovitev sredstev za nudenje finančnih spodbud prevoznemu sektorju, kot npr:

- nakup pnevmatik, ki omogočajo prihranke energije,
- nadgradnje tovornih vozil s spojlerji za zmanjšanje zračnega upora,
- subvencioniranje predelave motornih vozil na dvogorivni sistem,
- subvencioniranje nakupa tovornih vozil in avtobusov s pogonom na plin,
- subvencioniranje nakupa električnih avtobusov,
- oprostitev plačila cestnine za tovorna vozila in avtobuse s pogonom na plin,
- vsaj 50 % popust za plačilo cestnine za tovorna vozila in avtobuse na dvogorivni sistem.

Glede na to, da so ob zadnji podražitvi cestnine in uvedbi pribitka za izgradnjo drugega tira najbolj obremenjeni domači prevozniki, ki opravljajo nacionalne prevoze, je nujno potrebno najti dodatne finančne spodbude, s katerimi bi se omilila enormna finančna obremenitev slovenskega prevoznika.

119. Učinkovit nadzor v povezavi z dejavnostjo cestnega prevoznništva

Vse večkrat ugotavljamo, da imamo tudi predpise, ki vzorno urejajo določeno področje, vendar pa so le črka na papirju, kajti v tem delu ni ustreznega oziroma učinkovitega nadzora. Praksa kaže, da se vsakodnevno vrstijo pritiski naročnikov na prevoznike po tem, da prepelejejo več blaga v čim krajšem času. 10. člen Uredbe (ES) št. 561/2006 med drugim določa, da morajo podjetja, pošiljatelji, špediterji, organizatorji potovanj, glavni izvajalci, podizvajalci in agencije za zaposlovanje voznikov zagotoviti, da pogodbeno dogovorjeni načrti časa prevoza spoštujejo navedeno uredbo. V Zakonu o delovnem času in obveznih počitkih mobilnih delavcev ter o zapisovalni opremi v cestnih prevozih je predpisana globa za kršenje navedenega člena Uredbe (v razponu od 1.400 – 2.900 EUR). Nadzora na tem področju pa praktično ni.

Podobno velja za področje nadzora nad obvezno uporabo AdBlua, lažnih prevozov za lastne potrebe, tehnično izpravnostjo vozil, zaposlovanjem na črno, ipd. Gre namreč za težke kršitve prevoznih podjetij, ki zaradi nespoštovanja pravil mečejo slabo luč na celotno branžo ter negativno vplivajo na prevozniki trg, saj opravljajo prevoze po nerazumljivo nizkih cenah. S strani nadzornih organov pričakujemo usklajen (nadzori različnih pristojnosti) in učinkovit nadzor (odkrivanje najhujših kršitev).

120. Razvoj intermodalnih logističnih centrov, malih logističnih centrov in varovanih parkirišč

Ministrstvo za infrastrukturo mora okrepiti svojo vlogo na področju razvoja logistike. Izkoristiti je potrebno geostrateški položaj Slovenije, ki bo gospodarstvu prinašal višjo dodatno vrednost in ne bo le tranzitna država. Pomembno je sodelovanje med lokalnimi skupnostmi (prostorski načrt) in državo (vzpodbujanje javno-zasebnega partnerstva). Vse smernice kažejo, da je potrebno več aktivnosti nameniti izgradnji intermodalnih, malih logističnih centrov in varovanih parkirišč predvsem ob AC križu in glavnih prometnicah.

121. Problematika izvajanja GJS – IJPP

Pred leti so se mala prevozna podjetja z veliko težavo vključila v sistem izvajanja javne gospodarske službe (GJS) – javni prevoz potnikov (JPP). Za mala podjetja je bilo in še sedaj pomeni izvajanje javne gospodarske službe zgolj preživetje in skrb za potnika, nikakor pa ne usmerjenost k pridobivanju dobičkov na račun subvencioniranih prevozov. Skozi zgodovino se je izkazalo, da je bil mali prevoznik pri izvajanju javne službe tisti faktor, ki je brez težav pristal na nižje cene, dodatne administrativne zahteve, opravljanje prevozov na relacijah, ki niso »dobičkonosne« - skratka bil je lahko le vesel, da je vključen v sistem izvajanja javne gospodarske službe. Sledila je uvedba integriranega javnega potniškega prometa (IJPP), ki pa še sedaj ni povsem zaživela. Trenutna problematika izvajanja GJS-IJPP:

a) Dvojni stroški strojne opreme

Mali prevozniki nosijo visoke stroške dvojne strojne opreme (obvezna uporaba stare - pred uvedbo IJPP in nove strojne opreme - z Uvedbo IJPP). Kot primer: prevoznik proda mesečno vozovnice v skupni vrednosti za 60 EUR, stroški strojne opreme pa znašajo kar trikrat toliko. Po informacijah, ki smo jih prejeli, bi lahko prešli na uporabo le nove strojne opreme najkasneje s 1. 6. 2019 oziroma z uvedbo vseh produktov IJPP. Po sprejemu nove Uredbe o načinu izvajanja gospodarske javne službe javni prevoz potnikov v notranjem cestnem prometu in o koncesiji te javne službe, bo ministrstvo pristopilo k testiranju enotne strojne opreme, zato predlagamo, da se vanj vključijo vsa zainteresirana majhna prevozna podjetja, ki izvajajo GJS.

b) Izvedba »čiščenja linij«

Za zagotovitev učinkovitega javnega potniškega prometa bi bila nujno potrebna »čiščenja linij« - to pomeni, da bi se morale v sistemu GJS ukiniti vse linije, ki prinašajo večjim prevoznikom le doseganje določene kvote km in se dopolnjujejo s posebnimi linijskimi prevozi. S temi linijami se nikakor ne pokriva potreb potnikov. Zadnja leta je Sekcija za promet pri OZS večkrat opozorila na te t.im. »jalove kilometre« in predlagala uvedbo linij, ki bi pokrivala vsakodnevne potrebe potnikov. Z učinkovito urejenim sistemom javnega potniškega prometa bi lahko krepko pripomogli k razbremenitvi vse preveč obremenjenih cest.

c) Upravljavc prevozov GJS-IJPP

Zaradi zagotavljanja transparentnosti in integritete poslovnega okolja izvajanja GJS-IJPP zagovarjamo stališče, da mora biti upravljavc prevoza v 100 % izvajanju ministrstva, pristojnega za promet in sicer po vsebini, kot je bilo to že dogovorjeno v letu 2018.

d) Neposredna sklenitev pogodb o izvajanju javne službe GJS-IJPP

Predvsem zaradi zaščite majhnih prevoznikov ter uravnoteženega konkurenčnega trga na področju javnega prevoza potnikov pričakujemo od pristojnega ministrstva (Ministrstvo za infrastrukturo), da bo sprejelo ukrepe za postopno uskladitev s 5. členom Uredbe (ES) št. 1370/2007. Navedeni člen namreč določa, da se pristojni državni organ lahko odloči za neposredno sklenitev pogodb o izvajanju javne službe, če je njihova povprečna letna vrednost ocenjena na manj kot 1 000 000 EUR ali če je njihov namen letno opraviti manj kot 300 000 kilometrov storitev javnega potniškega prevoza.

V primeru, da se pogodba o izvajanju javne službe sklene neposredno z malim in srednje velikim podjetjem, ki upravlja največ 23 vozil, se te zgornje meje lahko povišajo bodisi do povprečne letne vrednosti, ocenjene na manj kot 2 000 000 EUR ali, če zadevajo letno opravo storitev, vrednosti manjše od 600 000 kilometrov storitev javnega potniškega prevoza.

122. Sprememba Zakona o prevozih v cestnem prometu, ki naj zaostri pogoje za izdajo licenc, z namenom zmanjšanja neelojalne konkurence

Da bi se na ozemlju Republike Slovenije, ki je del Evropske unije zmanjšala neelojalna konkurenca med cestnimi prevozniki, Sekcija za promet pri OZS predlaga spremembo temeljnega prevozniškega zakona, ki ureja področje pridobivanja dovoljenj za delo v panogi cestnega transporta tako, da se:

- uvede posebna oznaka (nalepka) za vsa motorna vozila za prevoz blaga ali potnikov, ki opravljajo prevoze na podlagi izdane licence, ki bi jo ob izdaji licence prevozniku izdali pooblaščenici zbornici;
- za upravljavca prevoza lahko imenuje le »notranjega upravljavca prevoza«, ki naj bo zaposlen v podjetju za polni delovni čas s tem, da delavec dejansko in neprekinjeno dela in ima resnično povezavo s podjetjem (uslužbenec, direktor, lastnik ali delničar, idr.) in prebiva v Evropski Skupnosti;
- poslovanje prevoznega podjetja dejansko vodi iz sedeža podjetja tako, da ima podjetje, ki opravlja dejavnost obvezno prisotnost določenega števila zaposlenih (1 zaposlen od 5 do 10 vozil, 2 zaposlena od 11 do 19 vozil, 3 zaposleni nad 20 vozil);
- določi kot pogoj za pridobitev licence to, da se zahteva toliko zaposlenih voznikov kolikor ima prevoznik vozil. Vsa odstopanja zaradi različnih razlogov (sezonska dela, specialni prevozi, idr.) naj prevoznik izdajatelju licenc pojasni v posebni izjavi;
- komercialni prevozi blaga z vozili do NDM 3,5 t lahko izvajajo le na podlagi pridobljene licence;
- prepove opravljanje komercialnih prevozov s traktorji;
- ponovno vzpostavi evidenca voznikov, ki so zaposleni pri prevoznikih.

Ukrep: Sprememba Zakona o prevozih v cestnem prometu

123. Umestitev transporta in logistike med strateške gospodarske panoge

Sekcija za promet pri OZS zahteva, da se panogi transport in logistika opredelita v slovenskem gospodarskem prostoru kot strateški gospodarski panogi, saj zavzemata največji delež izvoznih storitev. V strukturi BDP dosejata kar 17 % delež.

Umestitev transporta in logistike med strateške gospodarske panoge bi dejavnosti postavilo v enakovreden položaj z drugimi strateškimi panogami v Sloveniji, s čemer se izboljšajo pogoji njihovega poslovanja (npr. za namen pridobitve posojil).

124. Ureditev avtotaksi prevozov

Za dvig ugleda avtotaksi storitev in preprečevanja neelojalne konkurence je bilo v preteklosti Ministrstvu za infrastrukturo podanih že več predlogov.

Nujne so spremembe Zakona o prevozih v cestnem prometu v delu, ki ureja avtotaksi prevoze:

- avtotaksi prevoznik lahko prevzame potnike v občini (v kateri nima veljavnega dovoljenja, če je občina uvedla dovoljenja za avtotaksi prevoze), če jih je vanjo pripeljal;
- ureditev strokovne usposobljenosti in dobrega ugleda zaposlenih voznikov taksijev: na nivoju države uvedba seznama voznikov, ki morajo biti strokovno usposobljeni in imeti dober ugled (ne kaznovani za težja kazniva dejanja). Takim voznikom naj se izda izkaznica, ki jo mora imeti voznik med vožnjo v taksi vozilu. Strokovna usposobljenost naj se prizna tistim, ki dokažejo, da so opravljali delo voznika taksija najmanj zadnji dve leti;
- na državnem nivoju je nujno postaviti primerne standarde glede vozil in voznikov, določiti maksimalno ceno in sankcionirati kršitve delovne zakonodaje;
- omogočiti, da se oznaka na zadnji strani svetlobne table nahaja na drugem vidnem mestu;
- za avtotaksi dejavnost prepovedati možnost glede zaposlovanja voznikov taksi vozil po podjemnih pogodbah, temveč se mora delo voznika opravljati le na podlagi pogodbe o zaposlitvi ali kot kratkotrajno delo družinskega člana;
- preprečiti možnost uporabe najetih vozil.

Ukrep: Sprememba Zakona o prevozih v cestnem prometu

125. Nasprotovanje novim oblikam prevoza potnikov – »Uber« prevozi

Še vedno se občasno v medijih pojavijo informacije, da v Slovenijo prihaja podjetje »UBER«, ki na trgu prevoza potnikov ponuja »unikatne« napredne rešitve povezovanja iskalca prevoza s ponudnikom prevoza.

Zgoraj navedena informacija je med prevoznike, ki opravljajo avtotaksi prevoze in prevoze potnikov, vnesla veliko zaskrbljenost, saj je nelojalna konkurenca, predvsem na področju prevoza potnikov z vozili do 1+8 sedežev, vsak dan večja. Vse več se pojavlja podjetij, ki opravljajo »prevoze za lastne potrebe«, kljub temu, da vsebujejo elemente komercialnih prevozov. Že ob zadnji pripravi sprememb Zakona o prevozih v cestnem prometu, smo opozarjali na zaskrbljujoče stanje.

Z nekontroliranim porastom prevozov z osebnimi vozili oziroma z vozili do 1+8 sedežev in posledično vse večji nelojalni konkurenci (za ta vozila ni zahtevana uporaba tahografa, voznikom ni potrebno izpolnjevati dodatne strokovne usposobljenosti, ipd.) na področju javnega prevoza potnikov se resno spopadajo tudi na evropskem nivoju. Številne države (npr. Francija, Španija, Italija, Madžarska) so morale zaradi negativnih učinkov vzpodbujanja nepoštene konkurence, (eden izmed takih npr. prevozi »Uber«) sprejeti ukrepe za ponovno ureditev področja javnega prevoza potnikov. Negativne izkušnje z uvedbo nove vrste prevozov zaznavajo tudi prevozniki na Hrvaškem, čeprav je bil t.im. »Uber x« uveden šele pred slabim letom.

Kljub temu, da prevozi »Uber« ponujajo različne oblike »prilagoditve« menimo, da obstoječa zakonodaja tovrstnih prevozov ne pozna. Stališče Sekcije za promet pri OZS, da nikakor ne smemo dopustiti »zmede« na trgu storitev javnega prevoza potnikov, temveč sprejeti ukrepe, s katerimi bi vzpodbujali zdrav razvoj panoge, prispevali k večji varnosti potnikov in varnosti v cestnem prometu ter istočasno omogočiti učinkovit nadzor (nekaj pobud iz preteklosti: strokovna usposobljenost in »dober ugled« zaposlenega voznika (prepoved zaposlitve na podlagi pogodb civilnega prava), prepoved uporabe najetih vozil, ipd.).

Prevozniki ne nasprotujejo razvoju in tehnološkemu napredku storitev (tudi na področju avtotaksi prevozov, namreč že danes potniki lahko uporabljajo najrazličnejše aplikacije, ki nudijo boljšo dostopnost do storitve), vendar pa nikakor ne moremo dopustiti, da bi z nepremišljenimi ravnanji dodatno vzpodbujali nepošteno konkurenco ter vplivali na varnost in kakovost javnega potniškega prometa.

Zato od pristojnega ministrstva upravičeno pričakujemo in zahtevamo, da se najprej v celoti in transparentno uredi področje avtotaksi prevozov, zagotovi učinkovit in dosleden nadzor, predvsem pa zagotovi pogoje za strokovno in kvalitetno opravljanje storitev tistih, ki izpolnjujejo vse zakonske pogoje in se dnevno trudijo spoštovati nacionalno zakonodajo.

GRADBENIŠTVO

126. Standardizirani popisi del v gradbeništvu

Rezultati gradnje so v veliki meri odvisni od kakovosti obdelave projektne dokumentacije, katerega sestavni del so tudi popisi del in predizmere.

Pripraviti in predpisati je potrebno uporabo standardiziranih popisov del in splošnih ter posebnih tehničnih pogojev gradnje. Država oziroma ustrezna državna institucija naj vzpostavi in vodi bazo standardiziranih popisov del in posebnih tehničnih pogojev gradnje sama ali pa podeli koncesijo. Standardizirani popisi del in splošni in posebni tehnični pogoji gradnje in izmer se pripravijo ob upoštevanju tujih praks in dosedanjega dela strokovnih zbornic.

Istočasno in s tem povezano se predlaga vpeljava in uporaba parametrov in postopkov za obvezno določitev realne vrednosti posamezne gradnje (ocenjena vrednost gradnje).

127. Sprememba Gradbenega zakona

Gradbeni zakon (1. odstavek 14. člena) določa, da mora izvajalec, ki želi opravljati dejavnost gradbenišтва, za opravljanje te dejavnosti, med ostalimi pogoji izpolnjevati tudi pogoj, da ima sklenjeno pogodbo o zaposlitvi za polni delovni čas ali za krajši delovni čas v posebnih pri-

merih v skladu z zakonom, ki ureja delovna razmerja, z najmanj enim delavcem, ki izpolnjuje pogoje, določene v tem členu (»vodja del«).

Upoštevač takšno dikcijo Gradbenega zakona glede vrste zaposlitve vodje del ugotavljamo, da poleg polne zaposlitve ne pride v poštev niti 147. člen ZDR-1, ki opredeljuje dopolnilno delo niti druge oblike zaposlitve s krajšim delovnim časom od polnega, ampak zgolj primeri, ki so opredeljeni v 67. členu ZDR-1, ko delavec dela s krajšim delovnim časom od polnega v skladu s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju, predpisi o zdravstvenem zavarovanju ali predpisi o starševskem dopustu.

Glede na dejstvo, da je za vodjo del ustrezen delavec, ki dela s krajšim delovnim časom od polnega iz zgoraj navedenih razlogov, ne vidimo popolnoma nikakršnega utemeljenega in tehtnega razloga, da ne bi mogel za vodjo del biti ustrezen, skladno s pokojninskimi predpisi, delno upokojeni ali delno reaktivirani tako podjetnik kot tudi delavec, če seveda izpolnjuje siceršnje strokovne pogoje po Gradbenem zakonu.

Glede na navedeno predlagamo spremembo 1. odstavka 14. člena Gradbenega zakona, na podlagi katere naj se omogoči, da pogoje za vodjo del izpolnjujejo tudi delno upokojeni ali delno reaktivirani zavarovanci, skladno s predpisi o pokojninskem in invalidskem zavarovanju.

Ukrep: Sprememba Gradbenega zakona

128. Ukinitev gradnje za lastne potrebe

Potrebna je ustrezna ureditev gradnje za lastne potrebe, ki je že vrsto let (desetletij), predvsem zaslomba za delo na črno. Gradnja za lastne potrebe je bistveno razširila novi Gradbeni zakon (junij 2018) preko vseh razumljivih meja, in na Obrtno-podjetniški zbornici Slovenije smo to razumeli kot gesto v posmeh našim dolgoletnim prizadevanjem za ureditev tega področja. Po novem Gradbenem zakonu namreč gradnjo za lastne potrebe izvajajo vsi investitorji ne glede na velikost in zahtevnost objekta, ki se gradi. Pri tem seveda investitor ne rabi izpolnjevati dveh osnovnih pogojev, ki jih izvajalcem del določa isti zakon: zavarovanje odgovornosti in zaposlitev vodje del za poln delovni čas.

Predlagamo, da se možnost gradnje za lastne potrebe ukine. V primeru, da bi gradnja za lastne potrebe ostala kot možnost graditve objektov, je nujno potrebno določiti realne velikosti objektov (npr. max. 100 m² uporabne površine), ki jih posamezniki lahko gradijo sami, za resnično svoje lastne potrebe, v smislu reševanja stanovanjskega problema ali zagotavljanja eksistence na manjših kmetijah (ne za trg, proizvodnjo ali dejavnost ali nadstandard). Če mora obstajati gradnja za lastne potrebe zaradi politične volje (takšna je bila večkratna obrazložitev glede tega v preteklosti v Državnem zboru RS), čeprav so glede tega tudi resni

strokovni pomisleki v smislu izpolnjevanja osnovnih zahtev za gradbene objekte, potem naj jo samograditelj resnično izvaja sam, ne pa s sodelovanjem različnih sorodstvenih in sosedskih povezav, za katerimi se praviloma skrivajo izvajalci del na črno. Za segmente gradnje, ki jih samograditelj ne izvaja sam, naj veljajo enaka pravila kot pri ostalih gradnjah. V vsakem primeru gradnje za lastne potrebe naj bo zagotovljen ustrezen projekt za izvedbo, strokovni nadzor, koordinacija za varnost in zdravje pri delu in obvezna predhodna registracija – prijava gradnje za lastne potrebe pri pristojnem organu (npr. gradbena inšpekcija, DURS,...), vodenje gradbenega dnevnika in po zaključku gradnje obvezno izveden tehnični pregled, saj bodo v takem primeru objekt gradile neuke osebe, ki ga lahko kasneje tudi prodajo na trgu in je kontrola v obliki tehničnega pregleda nujna. V kolikor tak predlog ne bo sprejet, registrirani izvajalci v pogojih izvedbe niso v enakopravnem položaju z graditelji za lastne potrebe (kar se tiče obveznosti spoštovanja zakonov in sankcij).

SEKCIJA PREDELOVALCEV KOŽ

129. Ponovna uvedba obveznega označevanja usnjenih in krznjenih izdelkov

Sekcija predelovalcev kož pri OZS predlaga, da se ponovno označuje usnjene in krznene izdelke, ki bo obvezno. Podobno kot so oznake s piktogrami ali pisne oznake za materiale glavnih sestavnih delov obutve v skladu s prilogo 1/2 v Pravilniku o označevanju materialov, ki se uporabljajo za glavne sestavne dele obutve, namenjene prodaji potrošnikom prikazujejo v primeru, kadar ti materiali predstavljajo: vsaj 80 % površine dela in vrste usnja (goveje...) Predpisi bi morali zavezati proizvajalce, da na vse izdelke iz usnja, krzna in umetnega usnja zapišejo osnovne informacije o izdelku. Proizvajalci napišejo podatke na etikete, ki so všite na izdelku ali nanj obešene nanj oziroma so nalepljene na embalažo izdelka. Poimenovanje usnjenih materialov je neurejeno, lahko bi pa bilo natančno določeno, tako kot je bilo v preteklosti.

Sekcija predlaga, da se ponovno uvede obvezno označevanje za vse usnjene in krznene izdelke. Nedopustno je, da potrošnik ne pozna sestave izdelka in to za usnjene in krznene izdelke. Predlagamo, da je obvezno označevanje izdelkov tako kot to velja za obutev in tekstilne izdelke. V preteklosti je bilo in po spremembi pravilnika ni več regulirano. Zmeda na trgu pri potrošnikih je velika, zato je nujno ponovno označevanje.

Na etiketi mora biti označen izvor materiala, izgled in način izdelave ter izvor živali.

DIMNIKARSKA DEJAVNOST

130. Sprememba Zakona o dimnikarskih storitvah in podzakonskih predpisov

Dimnikarska dejavnost in država se soočata s posledicami novega Zakona o dimnikarskih storitvah, ki se kažejo v večjem neredu na tem področju, večjemu številu požarov, slabši kakovosti zraka, manj redni oskrbi kurilnih naprav, vgradnji neustreznih kurilnih naprav in več nepravilnimi vgradnjami kurilnih in dimovodnih naprav. Posledice ureditve vplivajo tudi na inštalaterje, pečarje in gradbenike. Posledice neustrezne ureditve se tako občuti na več nivojih, predvsem pa se zmanjšuje rednost preventive. Z določbami zakona ni mogoče dosegati ciljev, zaradi katerih je zakon sploh bil sprejet, pri čemer je panoga regulirana ravno zaradi zaščite javnega interesa (požarna varnost, kakovost zraka, varstvo zdravja) in varstva potrošnikov.

Nova ureditev namesto izboljšav omogoča izogibanje strokovnim zahtevam. Nenadzorovan konflikt interesa omogoča prodajanje pozitivnih zapisnikov, prisotno je veriženje podjetij, konkurenca v dejavnosti pa vpliva samo na zmanjševanje kriterijev in kakovosti storitev. Uporabniki na drugi strani iščejo dimnikarske družbe, ki so pripravljene zaradi lastne nevednosti ali zasluzka potrjevati neustrezne ali neustrezno vgrajene kurilne in dimovodne naprave. Kriteriji se posledično znižujejo, varnost in zaščita potrošnika pa postajata drugotnega pomena. Kljub temu, da je to osnovni razlog, zaradi katerega je dimnikarska služba sploh prisotna in je tudi regulirana dejavnost – kot v Nemčiji, Avstriji, Švici in drugih urejenih državah. Nadzorna funkcija je z novo ureditvijo podrejena interesom kapitala, kar na dolgi rok pomeni škodo za državo in uporabnike dimnikarskih storitev.

Zakon zaradi navedenega ne omogoča normalnega poslovanja dimnikarskih družb, saj dimnikarske družbe delujejo v tržnem sistemu, sočasno pa imajo določene številne administrativne naloge, ki so značilne za javne gospodarske službe. Dimnikar tudi ne more zavrnil neustrezne naprave, ne da bi pri tem tvegala izgubo stranke – kar je ključni razlog za neučinkovitost sistema. Vsebina cenika in omejene cene tudi ne pokrivajo vseh nalog dimnikarskih družb, saj administracija porablja sredstva dimnikarskih družb. Dimnikarske družbe nimajo priznanega niti stroška prevoza in časa na poti, saj ta del ni bil normiran, predstavlja pa 30-40 % časa v dnevu. Gre za spiralo, ki vodi v siromašenje in uničevanje podjetij ter dejavnosti.

Sekcija dimnikarjev zato izpostavlja sklop dopolnitev zakona in podzakonskih aktov:

- Zakon spremeniti na način, da bodo dimnikarske družbe in dimnikarji imeli pogoje za neodvisno opravljanje nadzorne funkcije, ki jo od dimnikarjev terja zakonodaja.
- Vzporedno s tem je v ta namen treba uvesti več nivojev licenc, ki bodo omogočile strokovno delovanje.
- Sistem cen storitev prilagoditi glede na sistem – v tržnem sistemu ni podlag za omejevanje cen; prvenstveno pa bi cene morale zagotavljati minimalno kakovost storitve – da se doseže cilje zakona.

- Racionalizirati obseg evidenc ter dosledno upoštevati, da so primarno merodajni zapisniki.
- Zagotoviti strokovni nadzor nad dimnikarji in dimnikarskimi družbami in nadzor nad uporabniki dimnikarskih storitev, ter hkrati bolj določno opredeliti konflikt interesa, kot to določa SIST EN ISO 17025.
- Sekcijo dimnikarjev pri OZS vključiti v strokovne naloge ter ji zagotoviti pogoje za izvajanje, s čimer bi država strokovne naloge vrnila na raven stroke (ugotavljanje strokovnosti, usposabljanje, ocenjevanje izpolnjevanja pogojev za pridobitev licence, itd.).

Sekcija izpostavlja zahtevo po izvedbi razprave o spremembah zakona, ki morajo konkretne rezultate pokazati že v letu 2019. Pri tem morajo do izraza primarno priti predlogi strokovne javnosti, predvsem Sekcije dimnikarjev pri OZS, ki je trenutno največje združenje dimnikarjev v Sloveniji.

GOSTINSTVO IN TURIZEM

131. Določitev fleksibilnejšega obratovalnega časa za gostince

Urediti je potrebno fleksibilnejši obratovalni čas, ki je določen s Pravilnik o merilih za določitev obratovalnega časa gostinskih obratov in kmetij, na katerih se opravlja gostinska dejavnost ter odloki občin. Gostinci so edini, ki morajo imeti potrjen obratovalni čas. Dejavnost gostinstva in turizma je velikokrat nepredvidljiva in je zato potrebno hitro prilagajanje ob nenačrtovanih najavah posameznih skupin (avtobus) in zaključenih družbah. Zahtevamo spremembo Pravilnika o merilih za določitev obratovalnega časa gostinskih obratov in kmetij, na katerih se opravlja gostinska dejavnost in spremembo odlokov občin, ki bo prilagojen potrebam in zahtevam gostom.

Ukrep: Sprememba Pravilnika o merilih za določitev obratovalnega časa gostinskih obratov in kmetij, na katerih se opravlja gostinska dejavnost in sprememba odlokov občin

132. Bolj življenjski nadzor UVHVVR pri gostincih in zmanjšanje administrativnih obveznosti

Sekcija za gostinstvo in turizem pri OZS meni, da je ustrezen nadzor Uprave RS za varno hrano, veterinarstvo in varstvo rastlin (UVHVVR) potreben, poudarja pa, da mora biti le-ta izveden objektivno. V praksi je odkrivanje napak in njihovo sankcioniranje na vseh področjih vse prevečkrat odvisno od subjektivne presoje posameznega inšpektorja, zato zahtevamo poenoten nadzor po celi Sloveniji. Sekcija zahteva, da se nadzor izvaja v času, ko ni malic in kosil, da se z nadzorom ne moti delovnega procesa.

Sekcija zahteva zmanjšanje administrativnih obveznosti za manjše gostinske obrate, ki imajo do 10 zaposlenih v obratu, ki pri delu prihajajo v stik z živili. Manjši gostinski obrati namreč kupujejo manjše količine kot veliki obrati in je zato nujno potrebna poenostavitev vodenja evidenc in postopkov pri zagotavljanju varne hrane.

POGREBNA DEJAVNOST

133. Sprememba Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti

Sprejet je bil nov Zakon o pogrebni in pokopališki dejavnosti (ZPPDej), ki naročniku/plačniku storitev ne omogoča izbire izvajalca v okviru 24-urne dežurne službe, ki še vedno ostaja monopol.

Zahtevamo, da se pogrebna dejavnost v celoti izvaja v okviru proste gospodarske pobude, kot tržna dejavnost. 24-urna dežurna služba pa lahko obsega le vsak interventni prevoz s kraja smrti ter se opravlja po naročilu policije ali sodnih organov. Nikakor 24-urna dežurna služba ne more obsehati vsak prevoz s kraja smrti do hladilnih prostorov izvajalca javne službe, saj se s tem po nepotrebnem svojcem povečujejo stroški, kar ni vzdržno in zakonsko dovoljeno z vidika javnih storitev, uzakonja monopol vsakega prvega prevoza in zapira trg; vsem državljanom pa se v najbolj osebnih trenutkih odvzema ustavna pravica do svobodnega odločanja, pri tem pa nalaga plačilo nepotrebnih storitev. Takšne ureditve monopoliziranih prvih prevozov ne pozna nobena evropska zakonodaja.

Zahtevamo tudi daljše prehodno obdobje, saj je, kljub preteku več kot 6 mesecev od sprejetja zakona, še vedno veliko neznank in nerešenih vprašanj. Na Ustavnem sodišču RS so vložene tri zahteve za presojo ZPPDej, ki niso uvrščene na prednostno listo, kar pomeni še daljšo dobo do rešitve.

Ukrep: Sprememba Zakona o pogrebni in pokopališki dejavnosti

134. Odpraviti neskladja v lokalnih skupnostih pri pogojih za podelitev koncesij in prepovedati izvajanje pokopaliških in kamnoseških storitev z javnimi delavci

V praksi se dogaja, da občinski odloki, ki določajo načine in pogoje za opravljanje pokopaliških storitev, dodeljevanje koncesij in izvajanje del na pokopališčih, niso v skladu s predpisi, nadzor ministrstev pa se v praksi tudi ne izvaja. Lokalne skupnosti nimajo vzpostavljenih enotnih meril za podelitev koncesij, prav tako pa se pripravljajo zakonske novosti, zato v praksi v večini primerov prihaja do nepravilnosti in zlorab.

Vedno več lokalnih skupnosti se zaradi nižjih stroškov odloči, da se pokopališke in kamnoseške storitve zagotavljajo z javnimi deli, kar za ta podjetja pomeni prenehanje opravlja-

nja dejavnosti in posledično odpuščanje delavcev. Javna dela na ta način »rušijo« poslovno stabilnost upravljavcev pokopališč, jih nekorektno postavljajo v podrejen položaj in izvajajo nelojalno konkurenco.

Opozarjamo tudi na spreminjanje občinskih odlokov o pogrebni in pokopališki dejavnosti občin, ki po opravljeni reviziji Računskega sodišča RS, na novo, pod krinko gospodarskih javnih služb, vzpostavljajo absolutni monopol nad izvajanjem pogrebne, pokopališke in kamnoseške dejavnosti, širijo občinska komunalna podjetja, nameščajo nove vodilne delavce, zasebna pogrebna podjetja pa silijo v podjetne pogodbe ali celo prepovejo njihovo delovanje. Odločno protestiramo proti takšnemu nelojalnemu početju zapiranja trga in zahtevamo, da se to početje ustavi.

135. Odprava nelojalne konkurence javnih podjetij in javnih zavodov

Javna podjetja in javni zavodi, ki so prvenstveno ustanovljeni za opravljanje nalog v javno korist oziroma zagotavljanje javnih dobrin kot gospodarske javne službe, ki jih ni mogoče zagotavljati prosto na trgu, s prelivanjem javnih sredstev opravljajo tudi druge dejavnosti na trgu pod ekonomsko vzdržno ceno. V praksi so tako številni primeri, ko lokalne skupnosti ustanovljajo gospodarske javne službe za opravljanje gospodarskih dejavnosti, ki jih drugi subjekti na trgu opravljajo profitno. To ima za posledico nelojalno konkurenco javnih podjetij in javnih zavodov drugim gospodarskim subjektom, ki z opravljanjem določene gospodarske dejavnosti želijo ustvarjati materialne in finančne pogoje za delo, življenje in preživetje - torej, da javna podjetja izvajajo normalne tržne dejavnosti in ne samo javnih nalog. Gre za izrabo občinske oziroma lokalne moči na trgu ter posledično pridobivanje in opravljanje določenih del brez razpisov.

V različnih lokalnih skupnostih tako že dalj časa zaznavamo opravljanje predvsem naslednjih dejavnosti v okviru javnih podjetij: slikopleskarstvo, zidarstvo, kamnoseštvo, vzdrževanje zelenic, cvetličarstvo, električna dela in vzdrževanje, gostinska dejavnost ipd.

Navedeno pomeni nelojalno konkurenco zasebnim podjetjem, saj gre za javno podjetje, ki na nelojalen način konkurira na trgu in navedena dela tudi opravlja z osnovnimi sredstvi, stroji, ki jih kupijo občani - in nato z njimi konkurirajo tistim, ki opravljajo komercialno dejavnost.

Za taka dela se angažira strokovno nepodkovane osebe, ki so nezaposlene in prijavljene na Zavodu RS za zaposlovanje - angažira se jih v okviru javnih del.

Zahtevamo, da se pri javnih podjetjih in drugih podjetjih, ki se pretežno financirajo iz javnih sredstev (državnih ali občinskih), z ustreznimi spremembami zakonodaje, striktno loči javna in tržna dejavnost, prelivanje sredstev med njima v izogib nelojalni konkurenci na trgu, da se jasno določijo kriteriji za opravljanje tržnih dejavnosti javnih zavodov in javnih društev.

Za vse javne zavode, društva, ipd. zahtevamo enak nadzor s strani inšpekcijskih služb kot so jih deležni vsi pridobitni subjekti, saj se v praksi dogaja, da so podjetja deležna nenehnih nadzorov, medtem ko javna podjetja in javni zavodi kršijo zakonodajo brez večjih posledic.

Ukrep: Sprememba Zakona o gospodarskih javnih službah

136. Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov

Obrtniki opravljajo dejavnost vzdrževalcev tekstilij (kemičnih čistilnic in pralnic za oblačila), brez izjeme, na trgu, za katerega veljajo tržne zakonitosti in svobodna gospodarska pobuda. Dejavnost obstaja že desetletja, za opravljanje dejavnosti se zahteva uspešno strokovno izobraževanje in praktično dokazovanje.

Opravljanje dejavnosti je vedno bilo in je težko ter glede na vloženi kapital z nizko donosnostjo; letni zaslužek je eden najnižjih v državi. Za panogo velja celo, da je v počasnem izumiranju, saj so poslovna bremena takega podjetja iz dneva v dan večja. Država zahteva od podjetij zelo velika vlaganja v ekološko sprejemljivejša delovna sredstva. Poleg tega obrtniki opravljajo svojo dejavnost vestno, ker so potrošniki vedno bolj pozorni na vsako podrobnost pri izvedbi čiščenja oblačil, še posebej zato, ker gre za njihove osebne stvari.

Menimo, da je določba 40. člena Zakona o varstvu potrošnikov neuravnotežena, saj v primeru škodnega dogodka predvideva prekomerne obremenitve za podjetje (bodisi kot s. p.-ja ali gospodarske družbe) in pretirane koristi za potrošnika. Sprašujemo se, ali je pošteno, da je podjetje v tolikšni meri finančno obremenjeno glede na izjemno majhno tržno vrednost čiščenega oblačila.

Primer: potrošnik prinese na čiščenje k vzdrževalcu tekstilij 10 let star plašč. Naroči mu, naj poskusi oprati oblačilo oziroma očistiti madež. Etikete na plašču ni oziroma je njena vsebina zaradi obrabljenosti nečitljiva. Tržna vrednost plašča je morda v najboljšem primeru 1/10 vrednosti novega ali podobnega, s podobnimi kvalitetami, kljub temu, da je v praksi današnje plašče težko primerjati s plašči te starosti. Če bi se podjetju pri kemičnem čiščenju starega plašča primeril škodni dogodek (plašč skrčil) - kljub vsem strokovnim nameram, da se čiščenje izvede v skladu s pravili stroke - bi moralo podjetje skladno z Zakonom o varstvu potrošnikov povrniti odškodnino v višini drobnoprodajne cene novega izdelka ali izročiti nov enak izdelek blaga z enakimi lastnostmi. Taki primeri so pogosti.

Primerna rešitev bi bila upoštevanje določene amortizacije, kot je to urejeno v drugih državah EU. Tako na primer nemška zakonodaja dopušča uporabo posebnih lestvic, ki jih je razvila strokovna praksa in s katerimi se lahko zelo natančno določi neodpisano vrednost uničenega ali nepopravljivo poškodovanega oblačila. Osnovni kriteriji, ki se pri tem uporabljajo, so: nabavna vrednost oblačila, povprečni čas uporabnosti oblačila in ohranjenost

oblačila. Tabele in odškodninske zahtevke iz nemške prakse (na podlagi priporočila Instituta Hohenstein) je Sekcija vzdrževalcev tekstilij pri OZS prevedla v slovenščino in jih vnesla kot priporočilo v Splošne pogoje poslovanja s potrošniki. V Nemčiji torej ugotavljajo v primerih sporov med kemičnim čistilcem in potrošnikom dejansko škodo in zato uporabljajo uveljavljene lestvice za določitev neodpisane vrednosti.

Taka ureditev je po našem mnenju primerna tudi za Slovenijo in predlagamo rešitev, da bo v primeru uničenja ali izgubljenega izdelka podjetje dolžno potrošniku na njegovo pisno zahtevo v osmih dneh izplačati odškodnino v višini tržne vrednosti izdelka, ki je bil dan v popravilo, vzdrževanje ali dodelavo, pri čemer se mora tržna vrednost izdelka ugotavljati na dan, ko je bil dan v popravilo, vzdrževanje ali dodelavo.

Ukrep: Sprememba Zakona o varstvu potrošnikov

IX. GLAVNI DOSEŽKI OZS V LETU 2018

DELOVNOPRAVNA, SOCIALNA in ZDRAVSTVENA ZAKONODAJA

- Skupaj z ostalimi delodajalskimi organizacijami (OZS, GZS, TZS, ZDOPS, ZDS) smo dosegli, da se bodo dodatki izločili iz minimalne plače šele s 1.1.2020 (namesto kot je bilo predlagano, že s 1.1.2019)
- V predlogu ZZVZZ-1 dosegli, da so črtali določbo, da mora delodajalec plačati nadomestilo, če delavcu ne zagotovi ustreznega delovnega mesta, po 3 mesečni bolniški
- Preko portala je od 30. novembra 2018 možno oddati e-vlogo za pridobitev potrdila A1 še za voznike, monterje in serviserje, ki svoje delo običajno in v daljšem obdobju opravljajo v več državah
- Dosegli smo, da je v Svet za socialno ekonomijo vključen en predstavnik delodajalskih organizacij (zakon o socialnem podjetništvu) ter da ni spodbud in olajšav za socialna podjetja

IZBOLJŠANJE POGOJEV ZA POSAMEZNE DEJAVNOSTI

- V predlogu Zakona o prevozih v cestnem prometu smo preprečili ureditev prevozev Uber oziroma nepošteno konkurenco, ki bi vplivala na varnost in kakovost javnega potniškega prometa
- Poostren nadzor izdajateljcev licenc nad pogoji za pridobitev licence za opravljanje prevozov
- Podpis dogovora z ministrom za infrastrukturo v zvezi z izboljšanjem pogojev na področju avtoprevozniške dejavnosti
- Rešena problematika lokalnega prometa na območju Ilirske Bistrice (znake je DRSI odstranila)
- Uvedba rdečega telefona na OZS za pomoč prevoznikom v nujnih primerih
- Rešena problematika napak v uradni evidenci motornih vozil ter strokovna pomoč za vložitev zahtevka za morebitno povračilo preplačanega zneska letne dajatve za uporabo cest
- Preprečili liberalizacijo cestnih prevozov z Belorusijo
- Sklenjena pogodba o poslovnem sodelovanju z italijansko odvetniško pisarno (brezplačno telefonsko svetovanje v zadevi prekrškovnih in kazenskih postopkov posameznega primera)
- Zagotovljen je tudi naslov ugodnejšega parkiranja zaseženih motornih vozil v Italiji
- Zagotovitev sredstev za subvencioniranje nakupa vozil na plin ter ekonomičnejših pnevmatik
- Na pobudo OZS smo dosegli, da so v Odredbo o določitvi poklicev, v katerih zaposlitev tujca ni vezana na trg dela, dodani poklici kuhar in elektromehanik

V Zahtevah slovenske obrti in podjetništva 2018, ki smo jih predstavili predsednikom političnih strank, na 16. Forumu obrti in podjetništva (11. maj 2018) smo zbrali 114 predlogov in jih razdelili v osem poglavij:

- I. Delovno-pravna zakonodaja, zdravstveni in pokojninski sistem
- II. Davčna prevetritev
- III. Večja finančna disciplina in javna naročila
- IV. Poslovno okolje - za odpravo administrativnih ovir
- V. Čezmejno izvajanje storitev
- VI. Poklicno in strokovno izobraževanje in izobraževanje odraslih
- VII. Varstvo okolja
- VIII. Ukrepi za posamezne dejavnosti

V posebni zgibanki smo izpostavili 20 naj zahtev, ki smo jih razporedili v 5 vsebinskih sklopov: trg dela, zdravstveni sistem, davčni sistem, izobraževalni sistem in poslovno okolje – odprava administrativnih ovir.

Še vedno pa ostajajo nerešene zahteve, ki so ključnega pomena za obrtnike in podjetnike:

- Fleksibilnejše zaposlovanje in odpuščanje
- Drugačna ureditev povračila škode delodajalcev v primeru nesreče pri delu - odprava neomejeno visokih regresnih zahtevkov
- Nadaljevanje dejavnosti upokojenih obrtnikov in podjetnikov, ob hkratnem prejemanju polne pokojnine
- Skrajšanje časa, ko mora breme nadomestil v času bolniškega staleža preiti z delodajalca na Zavod za zdravstveno zavarovanje Slovenije
- Določiti nov odpovedni razlog
- Odprava administrativnih ovir pri čezmejnem izvajanju storitev
- Sprememba metodologije za izračun omrežnin
- Učinkovitejši izvršilni postopki
- Zagotovitev poplačila vseh izvajalcev v celotni verigi javnih naročil
- Učinkovitejši sistem poklicnega izobraževanja
- Sprejem zaščitnega zakona za nosilce dejavnosti domače in umetnostne obrti
- Ustanovitev sklada za odpravnine in paritetnega sklada za gradbeništvo
- Zagotovitev plačila nadomestila za avtorske pravice za vse kolektivne organizacije (SA-ZAS, ZAMP in IPF) preko skupne položnice
- Zagotovitev plačevanja davkov in prispevkov na enoten plačilni nalog

X. ABOUT THE CHAMBER OF CRAFT AND SMALL BUSINESS OF SLOVENIA

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia is an umbrella organisation comprising the craft and small business chamber system jointly with 62 regional chambers of craft and small business. The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia and the regional chambers of craft and small business are independent legal entities managed by craftsmen – officials [functionaries] – on a voluntary basis.

Mission

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia acts and communicates with the public to support and promote the traditional values of its members; hard work, effort, perseverance, honesty, honour, ethics, quality and excellence, and knowledge and innovation. The Chamber advocates preserving the tradition and peculiarities of small business. It provides for an equal role of regional chambers of craft and small business and offers full expert support and assistance to its members.

The key role in the Chamber is played by professional sections because they represent the foundation for linking craftsmen. The Chamber uses its efforts in Slovenia and Europe to improve the conditions for doing business in craft, micro, small and medium-sized enterprises. Craftsmen and their chamber have become an equal partner in the dialogue with the government and trade unions.

Core tasks

1. Representing the members' interests before the government

Cooperation with the Government, the ministries and the National Assembly in creation of economic policy and co-creating the best possible legislation governing craft, micro, small and medium-sized enterprises. The core principle in legislation should be "Think Small First".

2. Informing the members

- Obrtnik podjetnik magazine
- Public relations (information about craft in other media)
- Internet and Intranet
- A number of other publications (collections, manuals, textbooks and promotional material)

3. Connecting

- Connecting members professionally (there are over 30 separate sections within the OZS)
- Connecting members locally and nationally (there are over 62 regional chambers along with the umbrella organisation in Ljubljana)

4. Provision of services for members

- Consulting for the members (establishing a company – the VEM one-stop-shop, taxes, labour and welfare law, company and civil law, wages and salaries, accounting and bookkeeping, technical regulations and standards, favourable sources of finance, entering foreign markets, environmental protection, health and safety at work and e-business)
- Organising training
- Organising fairs
- Organising the participation of members at fairs in Slovenia and abroad
- Organising business conferences
- MOZAIK PODJETNIH (the ID card of OZS members that provide a number of benefits)
- Web site MOJ OBRTRNIK (www.mojobrtnik.com)
- Web site BUSINESS TRANSFER - CENTER ZA DRUŽINSKO PODJETNIŠTVO (www.druzinsko-podjetnistvo.si)

5. Exercising powers conferred by public law

- Managing the procedure of issuing, changing or terminating the validity of craft licences
- Issuing decisions on entry of craft-like activities in the Craft Register
- Managing the Craft Register as a central information database
- Issuing EU certificates with which companies and sole traders prove that they meet the conditions for performing a craft or craft-like activity in Slovenia
- Managing the Master Craftsmen Register and the Court Experts and Appraisers Register for craft activities
- Organising and implementing master craftsman exams
- Performing the procedure of verifying and establishing qualifications for certificates under the national qualification system (NQS)
- Providing for obtaining basic qualifications and regular training of drivers of road vehicles
- Performing training and exams for servicing personnel for cooling and air-conditioning equipment and heat pumps
- Managing the teaching sites register – a database of certified plants for training secondary school students – and the training agreements register
- Managing interim and final exams in vocational education and supervising practical training
- Issuing certificates for domestic arts and crafts products
- Issuing and withdrawing licences of the Road Transport Association

- Issuing certificates to drivers who are not citizens of a EU Member State
- Issuing labels for car taxis
- Issuing permits for international transport of goods to domestic carriers including CEMT permits
- Issuing certificates to carriers in the procedure for obtaining a Russian visa
- Registering the cross-border occasional performance of a craft for natural and legal persons from EU Member States, the European Economic Area and the Swiss Confederation

Organisation

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia is managed by its members through elected or appointed representatives in the Chamber's bodies. The Chamber's bodies include the General Assembly, the Managing Board, the Supervisory Board and the President of the Chamber.

Members of the Chamber carry out their functions in bodies and are involved in other forms of operations and decision-making of the Chamber on a voluntary basis unless provided otherwise by the Statute. The term of office in the Chamber's bodies is four years. Members of the bodies continue to perform their duties after their term ends until new members are elected or appointed.

The General Assembly is the highest management body of the Chamber and comprises 92 representatives. The General Assembly consists of representatives from:

- regional chambers of craft and small business with 1 representative each (62 representatives);
- sections with 30 representatives, 1 per each section.

The Managing Board is the management and executive body of the General Assembly with 11-15 members from representatives in the General Assembly. The Managing Board is chaired by the President of the Chamber who also acts as the Managing Board's formateur. In forming the Managing Board, the President and formateur is required to include representatives from different regional chambers of craft and small business and representatives from sections of different activities.

The Supervisory Board of the Chamber consists of a Chairman and four members who are not representatives of the General Assembly or members of the Managing Board of the Chamber.

The President of the Chamber represents and acts on behalf of the Chamber and implements resolutions adopted by the General Assembly and the Managing Board of the Cham-

ber. The President of the Chamber is elected by the General Assembly from among members for a term of four years. The President of the Chamber is also the Chairman of the Managing Board of the Chamber.

Sections/committees

The Chamber of Craft and Small Business of Slovenia also links its members by activity. Thirty professional sections (successors of guilds) and two committees have been established for that purpose.

- Building Cleaners Section
- Car Mechanics Section
- Cement Makers, Stonecutters and Terrace Makers Section
- Chimneysweepers Section
- Construction Section
- Cosmeticians Section
- Craft Associations Section
- Domestic Arts and Crafts Section
- Electricians Section
- Electronics and Mechatronics Section
- Energy Installations Section
- Florists and Gardeners Section
- Flooring Section
- Food Producers Section
- Funeral Services Section
- Glass Makers Section
- Goldsmiths and Jewellers Section
- Hairdressers Section
- Metal Processing Section
- Opticians Section
- Painting and Paperhanging Section
- Photographs Section
- Plastics Section
- Printing Section
- Retailers Section
- Skin Processing Section
- Textile Makers Section
- Textile Maintainers Section
- Tinsmiths and Roofers Section
- Tourism and Catering Section
- Transport Section
- Wood Section

OBRTNO-PODJETNIŠKA ZBORNICA SLOVENIJE

Celovška 71, Ljubljana

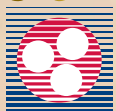
Telefon: **01 58 30 500**

E-naslov: **info@ozs.si**

Spletna stran: **www.ozs.si**

že 50 let

**OBRTNO-PODJETNIŠKA
ZBORNICA SLOVENIJE**

EVROPSKA UNIJA
EVROPSKI
SOCIALNI SKLAD
NALOŽBA V VAŠO PRIHODNOST

REPUBLIKA SLOVENIJA
MINISTRSTVO ZA DELO, DRUŽINO
SOCIALNE ZADEVE IN ENAKE MOŽNOSTI

Projekt KRUSPOP: »Krepitev usposobljenosti socialnih partnerjev s področja obrti in podjetništva«

Projekt sofinancirata Evropska unija iz Evropskega socialnega sklada in Republika Slovenija. Projekt se izvaja v okviru Operativnega programa za izvajanje Evropske kohezijske politike v obdobju 2014-2020, 11 prednostne osi: Pravna država, izboljšanje institucionalnih zmogljivosti, učinkovita javna uprava, podpora razvoju NVO ter krepitev zmogljivosti socialnih partnerjev.